

Chambre des Représentants

SÉSSION 1958-1959.

16 AVRIL 1959.

PROJET DE LOI

modifiant la législation relative à l'enseignement gardien, primaire, moyen, normal, technique et artistique.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Depuis près d'un siècle les inévitables divisions idéologiques auxquelles la démocratie confère une totale liberté d'expression ont eu en Belgique une incidence profonde en matière scolaire. Il serait vain de nier l'âpreté des luttes politiques qu'elles ont suscitées.

Tout récemment cependant des hommes appartenant aux diverses tendances de l'opinion publique ont estimé que la promotion démocratique de l'enseignement, le souci d'en améliorer la valeur, justifiaient un effort de compréhension réciproque et la recherche d'une solution du problème scolaire. De cet effort est né un pacte qu'ont ratifié les trois partis traditionnels. Ce pacte constitue un acte de raison.

Dans sa déclaration ministérielle, le Gouvernement a rendu un égal hommage à tous ceux qui ont élaboré ce pacte et y ont adhéré. Il a affirmé la volonté d'en assurer l'application loyale et complète. Le présent projet de loi constitue le premier stade — particulièrement important du reste — de cette application.

Pour que le Parlement puisse en connaissance de cause, apprécier la portée de ce projet et sa conformité au pacte scolaire, il importe que celui-ci soit officiellement porté à la connaissance des Chambres législatives.

Ce pacte comporte certaines dispositions et l'affirmation de certains accords de fait qui doivent constituer de véritables travaux préparatoires et lier le présent Gouvernement et les Gouvernements à venir. Le fait que ces dispositions ne sont pas insérées dans un texte légal n'en altère nullement la force impérative.

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1958-1959.

16 APRIL 1959.

WETSONTWERP

tot wijziging van de wetgeving betreffende het bewaarschoolonderwijs, het lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs.

MEMORIE VAN TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Sedert nagenoeg een eeuw hebben de onvermijdelijke verschillen in ideologische strekkingen, die in een democratisch regime in volle vrijheid tot uiting kunnen komen, in België een diepgaande invloed uitgeoefend op de onderwijsaangelegenheden. Het zou geen zin hebben de scherpe politieke strijd, waartoe die verdeeldheid aanleiding heeft gegeven, te willen negeren.

Zeer onlangs echter waren personen die tot de verschillende strekkingen van de publieke opinie behoren, van oordeel, dat de democratische bevordering van het onderwijs en de bezorgdheid om de waarde ervan te verhogen, een poging tot wederzijds begrijpen en het zoeken naar een oplossing van het schoolvraagstuk rechtvaardigden. Die inspanning heeft geleid tot een overeenkomst die door de drie traditionele partijen werd bekrachtigd. Dit pact is een door de rede ingegeven daad.

Bij ministeriële verklaring heeft de Regering een zelfde hulde gebracht aan al degenen, die de overeenkomst uitgewerkt en er zich bij aangesloten hebben. Zij heeft het vast voornemen bevestigd de loyale en volledige uitvoering daarvan te verzekeren. Het onderhavige wetsontwerp maakt de eerste, trouwens zeer belangrijke stap uit van deze uitvoering.

Opdat het Parlement met kennis van zaken de draagwijdte van dit ontwerp en de overeenstemming daarvan met het schoolpact zou kunnen beoordelen, is het van belang dat de Wetgevende Kamers van dit pact officieel in kennis worden gesteld.

Dit pact behelst overigens zekere beschikkingen en de bevestiging van zekere feitelijke overeenkomsten, die werkelijke voorbereidende werkzaamheden moeten uitmaken en de huidige en toekomstige Regeringen moeten binden. Het feit dat die beschikkingen niet in een wettekst zijn opgenomen, doet geenszins afbreuk aan hun bindende kracht.

Les méconnaître aurait pour résultat d'ébranler les fondements même de l'accord national intervenu. C'est pourquoi il est indispensable de reproduire ci-après intégralement le pacte scolaire.

Pacte scolaire.

Le présent pacte scolaire constitue un accord de fait conclu entre les trois partis politiques, le Parti Social Chrétien, le Parti Socialiste Belge et le Parti Libéral, dans le but de contribuer à l'accroissement du bien-être culturel et matériel du pays, en lui apportant une extension de l'instruction et la paix scolaire.

Résolutions.

Les présentes résolutions concernent l'enseignement gardien, primaire, moyen, normal, technique et artistique. Les écoles de musique restent soumises à un régime spécial.

Le régime des centres d'orientation scolaire et professionnelle sera établi en s'inspirant des mêmes résolutions.

A. — L'expansion démocratique de l'enseignement.

1) Une politique généreuse et hardie d'expansion de l'enseignement doit être un des objectifs majeurs de tout gouvernement dans les années à venir.

Cette politique implique :

- la prolongation de la scolarité obligatoire;
- l'aide effective à toutes les formes reconnues valables d'enseignement dans les limites et les conditions déterminées ci-dessous;
- la priorité accordée aux dépenses et aux mesures d'éducation dans le cadre de la politique générale;
- l'affectation de crédits budgétaires et d'une part du revenu national correspondant à l'importance et à la valeur des objectifs poursuivis;
- une utilisation rationnelle et un contrôle effectif de l'emploi des deniers publics directement affectés à cette fin par l'État ou octroyés par lui à titre de subventions.

2) Cette politique doit se développer dans la perspective des besoins à venir. A cet effet, les moyens d'information nécessaires seront développés et, s'il le faut, créés.

3) L'enseignement sera gratuit aux niveaux gardien, primaire et secondaire dans les institutions de l'État et dans celles qu'il subventionne. Cette gratuité signifie la suppression d'un minerval direct ou indirect.

Aux niveaux gardien et primaire, quatrième degré inclus, cette gratuité implique la délivrance sans frais des livres et des objets classiques.

En vue de promouvoir la démocratisation des études secondaires, il y a lieu d'étendre progressivement, dans la mesure des possibilités financières, le régime actuel des bourses d'études pour couvrir les dépenses résultant de la fréquentation scolaire. Le Fonds national des Études sera pourvu des crédits nécessaires à cette fin.

Ze over het hoofd zien zou de grondslagen zelf van de bereikte nationale overeenkomst aan het wankelen brengen. Daarom is het dan ook noodzakelijk het schoolpact hierna *in extenso* weer te geven.

Schoolpact.

Dit schoolpact is een akkoord in feite dat afgesloten werd onder de drie politieke partijen, de Christelijke Volkspartij, de Belgische Socialistische partij en de Liberale partij, met het doel bij te dragen tot de bevordering van het cultureel en materieel welzijn van het land door een uitbreiding van het onderwijs en het vestigen van de schoolvrede.

Resoluties.

De onderhavige resoluties hebben betrekking op het kleuter-, lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunst-onderwijs. De muziekscholen blijven aan een bijzonder stelsel onderworpen.

Bij de vestiging van het stelsel der centra voor school- en beroepsoriëntering zal men zich door dezelfde resoluties laten leiden.

A. — De democratische uitbreiding van het onderwijs.

1) Een ruime en gedurfde politiek van uitbreiding van het onderwijs moet een der hoofdobjectieven zijn van elke regering in de komende jaren.

Deze politiek impliceert :

- de verlenging van de schoolplicht;
- de werkelijke ondersteuning van alle als geldig erkende vormen van onderwijs, binnen de perken en de voorwaarden zoals hieronder bepaald;
- het verlenen van de voorrang aan de uitgaven en maatregelen voor opvoeding in het raam van de algemene politiek;
- het bestemmen van begrotingskredieten en van een deel van het nationaal inkomen overeenkomstig de belangrijkheid en de waarde der nagestreefde objectieven;
- een doelmatige aanwending en een werkelijke controle van het gebruik van de rechtstreeks door de Staat voor dit doel bestemde of door hem als toelagen verleende landspenningen.

2) Deze politiek moet zich ontwikkelen in het perspectief van de komende behoeften. Te dien einde zullen de noodzakelijke informatiemiddelen worden uitgebreid en, zo nodig, worden tot stand gebracht.

3) In de Rijks- en door de Staat gesubsidiëerde onderwijsinrichtingen zal het kleuter, lager en secundair onderwijs kosteloos zijn. Deze kosteloosheid betekent de afschaffing van een rechtstreeks of onrechtstreeks schoolgeld.

Voor het kleuter- en lager onderwijs, daarbij de vierde graad, impliceert deze kosteloosheid het kosteloos verstrekken van leerboeken en schoolbenodigdheden.

Met het oog op de bevordering van de democratisering der secundaire studiën dient, in de mate der financiële mogelijkheden het huidig stelsel der studiebeurzen geleidelijk uitgebreid om aldus de studiekosten te dekken. Daartoe zullen de nodige kredieten ter beschikking worden gesteld van het Nationaal Studiefonds.

B. — *Problèmes communs aux deux réseaux d'enseignement.*

4) A l'exclusion des créations d'écoles et à l'exception des expériences pédagogiques, les réformes fondamentales de l'enseignement feront l'objet d'une confrontation préalable des points de vues entre, notamment, les délégués de l'Enseignement de l'Etat, de l'enseignement provincial, communal et privé. Par réformes fondamentales, il faut entendre une modification dans l'orientation générale ou la durée des études et dans les conditions d'admission des élèves.

Des dispositions seront prises afin d'assurer la promotion des élites et d'éviter que la démocratisation de l'enseignement n'entraîne un affaiblissement du niveau des études.

5) Tout en respectant un programme et un horaire minimum légalement fixé, chaque pouvoir organisateur jouira pour son réseau d'enseignement, et même pour chaque institution d'enseignement moyen ou technique, de la liberté d'aménager ses horaires et, sous réserve d'approbation ministérielle en vue d'assurer le niveau des études, d'élaborer ses programmes.

Chaque pouvoir organisateur sera libre en matière de méthodes pédagogiques.

Le régime des congés sera uniformisé.

6) La sanction des études sera régie par des règles identiques dans l'enseignement officiel et dans l'enseignement privé. (Ecoles de Service Social et Ecoles de Nursing comprises.)

En règle générale, cette sanction sera confiée à chaque établissement. Pour les enseignements où la sanction sera confiée à un jury, tous les membres seront nommés par l'autorité scolaire, en respectant les règles de composition fixées, le cas échéant, par le Roi et sans préjudice d'un droit de contrôle de l'Etat, tel qu'il est établi.

Un système d'homologation des diplômes analogue à celui qui existe pour l'enseignement moyen, sera instauré dans l'enseignement normal et normal technique.

Un système d'homologation sera instauré dans l'enseignement moyen du degré inférieur et dans l'enseignement technique.

Les jurys centraux seront constitués sur une base paritaire.

7) Toute activité et propagande politiques seront interdites dans les établissements d'enseignement ainsi que tout acte de concurrence déloyale entre établissements.

La propagande en faveur d'un enseignement doit rester objective et exempte de toute attaque contre un autre enseignement. Il sera institué une Commission chargée de régler les litiges et de proposer éventuellement au Ministre de l'Instruction publique les mesures à prendre.

C. — *Le respect du libre choix.*

8) Dans l'enseignement primaire et secondaire de plein exercice de l'Etat, des provinces, des communes et de toute autre personne publique, l'horaire hebdomadaire comprendra 2 heures de religion et 2 heures de morale au libre choix des parents.

Par enseignement de la religion, il faut entendre l'enseignement de la religion catholique, protestante ou israélite et la morale inspirée de cette religion. Par enseignement de la morale il faut entendre l'enseignement de la morale non

B. — *Gemeenschappelijke problemen van de twee onderwijssectoren.*

4) Met uitsluiting van het oprichten van scholen en met uitzondering van de pedagogische proefnemingen, zullen de fundamentele hervormingen van het onderwijs vooraf het voorwerp uitmaken van een confrontatie der standpunten, ondermeer tussen de afgevaardigden van het Rijksonderwijs, het provinciaal, gemeentelijk en privaat onderwijs. Onder fundamentele hervorming dient verstaan een wijziging in de algemene oriëntering of de duur der studiën en in de voorwaarden van toelating der leerlingen.

Schikkingen zullen worden getroffen ten einde de bevordering der elites te verzekeren en te vermijden dat de democratisering van het onderwijs tot een daling van het studiepeil zou leiden.

5) Met eerbiediging van een wettelijk bepaalde minimum-leerplan en -lesrooster, zal elke inrichtende macht, voor haar onderwijsnet, er zelfs voor elke inrichting voor middelbaar of technisch onderwijs, vrij zijn het lesrooster vast te stellen en, onder voorbehoud van ministeriële goedkeuring met het oog op het waarborgen van het studiepeil, haar leerplannen uit te werken.

Elke inrichtende macht zal vrij zijn haar pedagogische methode te kiezen.

Een eenvormige regeling der verloven zal worden ingevoerd.

6) Het sanctioneren der studiën zal, in het officieel en in het privaat onderwijs, door identieke regelen worden beheerst (eveneens voor de scholen voor maatschappelijk dienstbetoon en voor de scholen van het verplegingswezen).

In het algemeen zal dit sanctioneren aan elke onderwijsinrichting worden overgelaten. In de onderwijsstakken waar dit sanctioneren zal berusten bij een jury, zullen al de juryleden door de schooloverheid worden benoemd, met inachtneming van de eventueel door de Koning vastgestelde voorschriften van samenstelling, onverminderd een recht van toezicht door de Staat, zoals het nu bestaat.

Een stelsel van homologatie der diploma's, gelijkaardig aan datgene dat voor het middelbaar onderwijs bestaat, zal in het normaal- en technisch normaalonderwijs worden ingevoerd.

Een stelsel van homologatie zal in het middelbaar onderwijs van de lagere graad en in het technisch onderwijs worden ingevoerd.

De middenjury's zullen op een paritaire basis worden samengesteld.

7) Elke politieke activiteit en propaganda in de onderwijsinrichtingen, evenals elke daad van oneerlijke mededinging onder onderwijsinrichtingen, zullen verboden zijn.

De propaganda voor een bepaald onderwijs moet objectief blijven en elke aanval tegen een ander onderwijs uitsluiten. Een Commissie zal worden ingesteld, die ermee zal belast zijn de geschillen te regelen en eventueel aan de Minister van Openbaar Onderwijs de te nemen maatregelen voor te stellen.

C. — *Eerbiediging van de vrije keuze.*

8) In het lager en secundair onderwijs met volledig leerplan van de Staat, de provincies, de gemeenten en elke andere openbare persoon, zal het wekelijks lesrooster 2 uur godsdienst en 2 uur zedenleer bevatten, naar vrije keuze van de ouders.

Met onderricht in de godsdienst wordt bedoeld, het onderricht in de katholieke, protestantse en israëlitische godsdienst en in de op deze godsdienst berustende zedenleer. Met onderricht in de zedenleer wordt bedoeld, het onder-

confessionnelle. Les principes de la loi du 27 juillet 1955 concernant le choix des parents et l'enseignement de ces matières sont applicables.

Dans l'enseignement primaire le cours de morale non confessionnelle sera confié par priorité à un titulaire d'un diplôme officiel ayant, si possible, suivi pareil cours de morale.

Dans l'enseignement secondaire il sera confié par priorité à un titulaire d'un diplôme d'agrégé de philosophie délivré par un établissement non-confessionnel.

Les partis estiment qu'il y a lieu d'adresser aux professeurs de religion et aux professeurs de morale des recommandations quant au niveau des connaissances à exiger et à la cotation des épreuves, de façon à promouvoir une meilleure harmonisation.

Dans l'enseignement primaire, il est tenu compte de la cote obtenue par l'élève dans la cotation générale.

Dans l'enseignement secondaire, il est fait une mention spéciale au diplôme; la cote n'est pas reprise dans la cotation générale mais il est attribué un prix distinct. L'élève qui n'a pas satisfait ne peut passer à une classe supérieure, sous cette réserve que, comme pour les autres matières, il peut présenter une seconde épreuve.

Il est admis à titre transitoire que les dispositions du présent article seront appliquées progressivement et dans un délai raisonnable.

9) Sont officielles les écoles créées par les pouvoirs publics.

Sont réputées neutres les écoles qui respectent toutes les conceptions philosophiques ou religieuses des parents qui leur confient leurs enfants et dont au moins 2/3 du personnel enseignant sont porteurs d'un diplôme de l'enseignement officiel et neutre.

L'Etat organise un enseignement gardien, primaire, moyen, normal et technique et crée là où le besoin s'en fait sentir des établissements et sections d'établissements nécessaires à cet effet.

Il subventionne les établissements et les sections d'établissements d'enseignement répondant aux normes légales et organisés par les provinces, les communes et les personnes privées.

Le droit des parents de choisir le type d'éducation de leurs enfants implique la possibilité de disposer à une distance raisonnable d'une école correspondant à leur choix.

Sans préjudice au droit de création visé à l'article précédent, l'Etat est obligé, pour respecter le droit des minorités, à la demande d'un nombre déterminé de parents qui ne trouvent pas à une distance raisonnable une école répondant à leur choix, suivant le cas :

— d'ouvrir une école d'Etat ou une section d'école d'Etat, ou d'assumer les frais de transport vers une telle école ou section;

— d'admettre aux subventions une école libre existante, confessionnelle ou autre.

Peuvent prétendre se trouver dans la situation envisagée, les parents qui ne trouvent pas à une distance raisonnable une école dont au moins les deux tiers du personnel sont titulaires soit d'un diplôme de l'enseignement non confessionnel, lorsqu'il s'agit de parents désirant un enseignement non confessionnel, soit d'un diplôme de l'enseignement libre, dans le cas contraire.

10) Les critères de population scolaire qui sont à fixer par le Roi sont communs à l'enseignement de l'Etat, des

richt in de niet-confessionele zedenleer. De beginselen van de wet van 27 juli 1955, betreffende de keuze der ouders en het onderricht in deze vakken, zijn van toepassing.

In het lager onderwijs zal de cursus in de niet-confessionele zedenleer bij voorrang worden toevertrouwd aan een houder van een officieel diploma, die zelf zo mogelijk, een dergelijke cursus in de zedenleer heeft gevolgd.

In het secundair onderwijs zal hij bij voorrang worden toevertrouwd aan een houder van een diploma van geaggregeerde in de wijsbegeerte, afgeleverd door een niet-confessionele inrichting.

De partijen zijn de mening toegedaan dat er reden bestaat om tot de godsdienstleraars en de leraars in de zedenleer aanbevelingen te richten, betreffende het te eisen studiepeil en de kwotering der proeven, ten einde aldus tot een betere overeenstemming te komen.

In het lager onderwijs wordt met de door de leerling behaalde uitslag rekening gehouden bij het vaststellen van het algemeen-totaal.

In het secundair onderwijs wordt op het diploma een bijzondere vermelding gemaakt; de uitslag wordt niet opgenomen in het algemeen totaal maar er wordt een bijzondere prijs toegekend. De leerling die niet voldaan heeft, kan niet naar een hogere klas overgaan, met dien verstande evenwel dat hij, net zoals voor de andere vakken, een herexamen kan afleggen.

Bij overgangsmaatregel wordt aanvaard dat de bepalingen van dit artikel, trapsgewijze en binnen een redelijke termijn zullen toegepast worden.

9) Zijn officieel de door de openbare machten opgerichte scholen.

Worden als neutraal beschouwd, de scholen die alle filosofische of religieuze opvattingen der ouders, die hun kinderen eraan toevertrouwen, eerbiedigen en waarvan ten minste 2/3 van het onderwijzend personeel houder is van een diploma van het officieel en neutraal onderwijs.

De Staat richt kleuter-, lager, middelbaar, normaal- en technisch onderwijs in en brengt met dit doel, waar daaraan behoefte bestaat, inrichtingen en afdelingen van inrichtingen tot stand.

Hij subsidieert de inrichtingen en de afdelingen van inrichtingen voor onderwijs die aan de wettelijke voorschriften voldoen en door de provincies, de gemeenten en de private personen worden tot stand gebracht.

Het recht der ouders om voor hun kinderen de gewenste opvoeding te kiezen, impliceert de mogelijkheid, op een redelijke afstand over een school hunner keuze te beschikken.

Onverminderd het onder het vorige artikel vermelde recht van oprichting, is de Staat verplicht, om het recht der minderheden te eerbiedigen, op verzoek van een bepaald aantal ouders die niet, op een redelijke afstand, een school hunner keuze vinden, naargelang van het geval :

— een Rijksschool of een afdeling van een Rijksschool te openen, of de vervoerkosten naar een dergelijke school of afdeling te zijnen laste te nemen;

— aan een bestaande vrije, al dan niet confessionele school toelagen te verlenen.

Mogen beweren zich in de hierboven bedoelde toestand te bevinden, de ouders die geen op een redelijke afstand gelegen school vinden waarvan ten minste tweederde van het personeel houder is, hetzij van een diploma van het niet-confessioneel onderwijs, wanneer het ouders betreft die een niet-confessioneel onderwijs wensen, hetzij van een diploma van het vrij onderwijs, in het tegenovergesteld geval.

10) De voor de schoolbevolking geldende criteria, die door de Koning moeten worden vastgesteld, zijn dezelfde

provinces et des communes et à l'enseignement privé. Ils sont moins élevés dans les régions à réseau scolaire peu dense.

Le Ministre de l'Instruction publique pourra déroger aux minima de population scolaire dans des cas exceptionnels et notamment en raison de la densité de la population scolaire.

11) Pour l'enseignement gardien et primaire, les règles actuelles d'admission aux subventions seront maintenues. Pour les autres enseignements, les sections pourront être admises aux subventions après un an de fonctionnement. Pour autant que la section continue à répondre aux conditions légales et réglementaires, cette admission sera reconduite d'année en année pour être confirmée au moment où les diplômes entrent en ligne de compte pour l'homologation.

D. — Enseignement de l'Etat.

12) L'effort financier consenti au profit de l'enseignement de l'Etat dans le domaine des constructions scolaires sera poursuivi et amplifié en fonction des besoins jusqu'au moment où le libre choix sera effectivement assuré dans toutes les régions du pays. Il sera élaboré un programme de création d'écoles et d'internats de l'Etat.

A cet effet, il sera versé, outre la dotation annuelle de 600 millions, les crédits nécessaires pour créer annuellement 20 établissements d'enseignements secondaires, soit 600 millions, 16 internats, soit 400 millions, ainsi qu'un crédit annuel de 100 millions pour créer 30 sections préparatoires et écoles primaires autonomes de l'Etat.

Les crédits nécessaires à ces constructions scolaires seront inscrits par priorité dans chaque budget extraordinaire. Ils doivent être considérés comme ayant le même caractère intangible que ceux affectés aux dépenses de fonctionnement de l'Etat et seront adaptés à l'évolution du coût de la construction.

Ces crédits sont indépendants de ceux qui sont affectés à la création de Centres psycho-médico-sociaux.

Les sommes correspondant à ces crédits seront mises à la disposition du Ministre de l'Instruction publique à un compte spécial à la Banque Nationale. Le solde non utilisé au cours d'un exercice demeure à ce compte avec la même destination.

Le Ministre de l'Instruction publique fera rapport au Parlement annuellement et avant le 31 mars sur l'utilisation des crédits de l'exercice écoulé.

13) Le service des Constructions scolaires du Ministère de l'Instruction publique sera chargé de suivre et de stimuler l'exécution du plan de constructions scolaires, en attendant qu'il soit mis en état de reprendre les tâches qui incombent actuellement en la matière au Ministère des Travaux publics.

14) Les besoins actuels en matériel didactique, en mobilier, en équipements et en machines des établissements d'enseignement de l'Etat seront couverts dans un délai de 4 ans. Un crédit spécial de 200 millions sera inscrit au budget à cet effet et ce pendant 4 ans.

15) En fait, les fonctions d'institutrice gardienne, d'instituteur primaire et de régent dans l'enseignement de

pour het Rijksonderwijs, het provinciaal, gemeentelijk en privaat onderwijs. Zij zijn minder hoog in streken met een schoolnet van geringe densiteit.

De Minister van Openbaar Onderwijs zal, in uitzonderlijke gevallen, van de schoolbevolkingsminima mogen afwijken en namelijk op grond van de dichtheid der schoolbevolking.

11) Voor het kleuter- en lager onderwijs zullen de huidige voorschriften, betreffende de opneming in de toelagerregeling, behouden blijven. Voor de andere onderwijstakken zullen de afdelingen in de toelagerregeling worden opgenomen, na een jaar werking. In zoverre de afdeling aan de wettelijke en reglementaire voorwaarden blijft voldoen, zal deze opneming van jaar tot jaar worden verlengd en worden bevestigd op het ogenblik dat de diploma's voor de homologatie in aanmerking komen.

D. — Rijksonderwijs.

12) De op het gebied van de scholenbouw toegestane financieringsinspanning ten bate van het Rijksonderwijs zal worden voortgezet en uitgebreid in evenredigheid met de behoeften, tot wanneer de vrije keuze effectief zal verzekerd zijn in al de gewesten van het land. Er zal een programma van oprichting van Rijksscholen en -internaten worden uitgewerkt.

Te dien einde zullen, behalve de jaarlijkse dotatie van 600 miljoen, de nodige kredieten worden gestort om jaarlijks 20 inrichtingen voor secundair onderwijs, hetzij 600 miljoen, en 16 internaten, hetzij 400 miljoen, op te richten, evenals een jaarlijks krediet van 100 miljoen of 30 voorbereidende afdelingen en autonome lagere scholen van de Staat op te richten.

De voor deze scholenbouw vereiste kredieten zullen bij voorrang op elke buitengewone begroting worden uitgetrokken. Deze kredieten moeten even onaantastbaar worden geacht als degene die bestemd zijn voor de werkingsuitgaven van de Staat en zullen aangepast worden aan de evolutie van de bouwkosten.

Deze kredieten zijn gescheiden van deze die bestemd zijn voor de psycho-medico-sociale centra.

De met deze kredieten overeenkomstige sommen zullen ter beschikking van de Minister van Openbaar Onderwijs worden gesteld op een speciale rekening bij de Nationale Bank. Het tijdens een begrotingsjaar niet gebruikte saldo blijft, met eenzelfde bestemming, op deze rekening.

Jaarlijks, en vóór 31 maart, zal de Minister van Openbaar Onderwijs voor het Parlement verslag uitbrengen over de aanwending der kredieten tijdens het afgelopen begrotingsjaar.

13) De Dienst voor Scholenbouw bij het Ministerie van Openbaar Onderwijs zal worden belast met het nagaan en stimuleren van de tenuitvoerlegging van het scholenbouwplan, in afwachting dat hij zal worden in staat gesteld ter zake de taken over te nemen die thans bij het Ministerie van Openbare Werken berusten.

14) De huidige behoeften inzake leermiddelen, meubilair, uitrusting en machines der inrichtingen voor Rijksonderwijs zullen binnen een termijn van 4 jaar worden gedekt. Te dien einde zal gedurende 4 jaar een bijzonder krediet van 200 miljoen frank worden uitgetrokken op de op de begroting.

15) In feite zullen de ambten van bewaarschoolonderwijzeres, van lager onderwijzer en van regent in het Rijks-

l'Etat seront accordés par priorité aux porteurs d'un diplôme de l'enseignement non confessionnel (1).

En ce qui concerne les licenciés, la priorité sera accordée aux porteurs d'un diplôme d'un établissement non confessionnel, sous cette réserve qu'il sera veillé à admettre un pourcentage de diplômés de l'enseignement confessionnel égal au pourcentage moyen des deux précédentes législatures.

E. — Enseignement provincial et communal.

16) Il sera créé un Fonds des constructions scolaires des provinces et des communes qui recevra une dotation annuelle de 600 millions de francs, soit une majoration des crédits actuels de 350 millions.

Le taux des subsides sera fixé uniformément à 60 %.

La procédure pour l'octroi des subsides sera simplifiée.

17) Le régime actuel des subventions d'équipement en machines, outillage, appareils et instruments des ateliers, laboratoires, etc., des établissements d'enseignement technique sera étendu à tout l'enseignement secondaire, en y incluant le premier équipement. La part d'intervention sera portée à 60 %.

18) Pour le personnel directeur et enseignant, les normes de fixation des prestations subsidiables seront semblables à celles de l'enseignement de l'Etat.

Pour les surveillants-éducateurs externes les normes seront doublées.

19) Pour les membres du personnel admis à la subvention qui possède les titres requis pour la même fonction dans l'enseignement de l'Etat, la subvention-traitement sera égale à la rétribution, traitement majoré des allocations diverses, à laquelle l'intéressé aurait droit à l'Etat, dans l'hypothèse où il aurait rendu tous ses services d'enseignement dans un établissement de l'Etat.

Pour les membres du personnel qui, sans posséder ces titres, sont toutefois porteurs d'autres titres de capacité qu'il juge suffisants, le Roi détermine les modalités de fixation des subventions-traitements.

L'intervention directe de l'Etat dans les suppléments communaux sera supprimée.

Un supplément communal de 10 % au profit des membres du personnel de l'enseignement gardien et primaire ne pourra être accordé que dans les communes classées en première catégorie. Les communes sont autorisées à respecter les droits individuellement acquis.

20) Le régime des subventions-traitements en faveur des membres du personnel qui doivent interrompre leur service pour cause de maladie ou de maternité sera étendu à tous les ordres d'enseignement.

Les règles appliquées au personnel de l'Etat en matière de contrôle du service de santé administratif seront étendues au personnel admis aux subventions là où pareil contrôle n'est pas encore organisé.

21) A la province ou à la commune il sera alloué, par élève, une subvention annuelle forfaitaire pour couvrir tous frais de fonctionnement quelconques tels que : chauffage,

onderwijs bij voorrang worden toegekend aan de houders van een diploma van het niet-confessioneel onderwijs (1).

Wat de licenciaten betreft, zal voorrang worden verleend aan de houders van een diploma van een niet-confessionele inrichting, onder dit voorbehoud dat er zal over gewaakt worden een percentage van gediplomeerden van het confessioneel onderwijs op te nemen, gelijk aan het gemiddelde percentage der laatste twee legislaturen.

E. — Provinciaal en gemeentelijk onderwijs.

16) Voor scholenbouw door provincies en gemeenten zal een Fonds worden opgericht, dat een jaarlijkse dotatie van 600 miljoen frank zal ontvangen, hetzij een vermeerdering van de huidige kredieten ten bedrage van 350 miljoen.

Het percentage der subsidies zal eenvormig op 60 % worden vastgesteld.

De procedure inzake verlening van de subsidies zal worden vereenvoudigd.

17) Het huidig stelsel der toelagen voor uitrusting met machines, gereedschap, toestellen en instrumenten voor de werkplaatsen, laboratoria, enz., der inrichtingen voor technisch onderwijs, zal tot geheel het secundair onderwijs worden uitgebreid en zal ook de eerste uitrusting omvatten. De toelagevoet zal op 60 % worden gebracht.

18) Voor het directie- en onderwijzend personeel zullen de vaststellingsnormen der subsidieerbare prestaties dezelfde zijn als die in het Rijksonderwijs.

Voor de niet-inwonende studiemeesters-opvoeders zullen de normen worden verdubbeld.

19) Voor de in de toelageregeling opgenomen personeelsleden, die de bekwaamheidsbewijzen bezitten vereist voor hetzelfde ambt in het Rijksonderwijs, zal de weddetolage gelijk zijn aan de bezoldigingwedde plus diverse vergoedingen, op welke de betrokkene recht zou hebben bij de Staat, in de hypothese dat hij al zijn onderwijsdiensten zou hebben gepresteerd in een Rijksinrichting.

Voor de personeelsleden die, zonder deze bekwaamheidsbewijzen te bezitten, niettemin houder zijn van door Hem voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen, bepaalt de Koning de vaststellingsmodaliteiten der weddetolagen.

De rechtstreekse staats tussenkomst in de gemeentelijke weddebijlagen zal worden opgeheven.

Een gemeentelijke weddebijslag van 10 % ten bate van de personeelsleden van het kleuter- en lager onderwijs zal slechts kunnen worden toegekend in de gemeenten van eerste categorie. De gemeenten mogen de individueel verworven rechten eerbiedigen.

20) Het stelsel der weddetolagen ten bate van de personeelsleden die hun dienst wegens ziekte of bevalling moeten onderbreken, zal tot alle onderwijsstakken worden uitgebreid.

Daar waar dergelijke controle niet bestaat, zal de regeling van toepassing voor het rijksonderwijs inzake controle door de administratieve gezondheidsdienst worden uitgebreid tot de in de toelageregeling opgenomen personeelsleden.

21) Aan de provincie of de gemeente zal, per leerling, een forfaitaire jaarlijkse toelage worden verleend ter dekking van al de werkingskosten van welke aard ook, zoals daar

(1) Afin d'éviter toute équivoque, les membres de la commission scolaire ont unanimement admis en leur séance du 10 février 1959 que cette priorité ne s'applique pas aux surveillants-éducateurs qui ne sont pas titulaires d'un diplôme leur permettant d'exercer les fonctions enseignantes prévues à cet article.

(1) Om alle dubbelzinnigheid te vermijden kwamen de leden van de Schoolcommissie in hun vergadering van 10 februari 1959 eenparig overeen, dat deze voorrang niet slaat op de aanstelling van studiemeesters-opvoeders die niet in het bezit zijn van een diploma dat hun toelaat één der in dit artikel aangehaalde onderwijsopdrachten te vervullen.

éclairage, force motrice, eau, gaz, approvisionnements, matières premières, frais de bureau, distribution des prix, location, renouvellement, entretien et nettoyage des locaux, du mobilier, du matériel, de l'outillage, de la bibliothèque et des laboratoires, transport des élèves et excursions scolaires.

La subvention s'élève à :

750 francs pour l'enseignement gardien;
1.000 francs pour l'enseignement primaire;
3.250 francs pour l'enseignement moyen;
3.750 francs pour l'enseignement normal.

Pour l'enseignement technique et artistique, le montant sera fixé par le Roi, par niveau et par section d'enseignement. Il variera de 3.250 à 4.250 francs pour l'enseignement de plein exercice et ne pourra dépasser 900 francs pour l'enseignement à horaire réduit. Le montant de ces subventions qui correspond au coût de la vie actuelle, sera majoré ou diminué en fonction de l'évolution de l'index des prix de détail.

F. — Enseignement privé.

22) L'Etat n'accordera aucune subvention pour les constructions scolaires.

23) Les dispositions des points 17 à 21 seront appliquées à l'enseignement privé.

24) Les subventions-traitements des membres du personnel religieux, séculier et régulier de l'enseignement gardien et primaire seront égales à 60 % de la rétribution d'un membre laïc.

Dans les autres ordres d'enseignement, elles seront égales au traitement minimum, majoré de 15 % après 15 ans de service dans l'enseignement.

25) Le principe de la pension à charge du Trésor public sera étendu à tous les membres du personnel admis aux subventions.

En attendant une révision générale du régime des pensions, cette extension se fera d'après le système de l'enseignement technique privé.

26) Le personnel enseignant et administratif des établissements admis aux subventions prêteront le même serment que le personnel de l'Etat.

27) Des commissions paritaires seront créées par ordre d'enseignement en vue d'élaborer notamment, dans un délai de 2 ans, un statut de stabilité d'emploi et un statut de régime disciplinaire.

28) Sans préjudice à l'application du dernier alinéa de l'article 19, l'intervention financière des provinces et des communes au profit de l'enseignement privé est limitée à la tutelle sanitaire et aux avantages sociaux accordés aux élèves, en veillant à ce qu'aucune distinction ne soit faite entre les enfants suivant la catégorie d'écoles qu'ils fréquentent. Les provinces continueront à supporter la charge financière qu'implique la gratuité telle que prévue au 2me alinéa de l'article 3.

29) Les subventions de fonctionnement devront être affectées à l'établissement auquel elles sont attribuées et payées. Le Roi organise le contrôle de cette affectation.

zijn : verwarming, verlichting, drijfkraft, water- en gasvoorziening, bevoorrading, grondstoffen, bureaukosten, prijsuitdeling, huur, vernieuwing, onderhoud en reiniging der lokalen, van het meubilair, het materieel, het gereedschap, de bibliotheek en de laboratoria, vervoer der leerlingen en schoolreizen.

De toelage bedraagt :

750 frank voor het kleuteronderwijs;
1.000 frank voor het lager onderwijs;
3.250 frank voor het middelbaar onderwijs;
3.750 frank voor het normaalonderwijs.

Voor het technisch en kunstonderwijs zal het bedrag door de Koning worden vastgesteld, per niveau en per afdeling. Het zal schommelen tussen 3.250 frank en 4.250 frank voor het onderwijs met volledig leerplan en zal 900 frank niet mogen overschrijden voor het onderwijs met beperkt leerplan. Het bedrag van deze toelagen, dat beantwoordt aan de huidige levensduurte, zal worden verhoogd of verlaagd in evenredigheid met de evolutie van de index der kleinhandelsprijzen.

F. — Privaat onderwijs.

22) De Staat zal geen enkele toelage verlenen voor de scholenbouw.

23) De bepalingen vervat in de punten 17 tot 21 zullen van toepassing zijn op het privaat onderwijs.

24) De weddetoelagen der leden van het seculier en regulier geestelijk personeel van het kleuter- en lager onderwijs zullen gelijk zijn aan 60 % van de bezoldiging van een lekelid.

In de andere onderwijstakken zullen zij gelijk zijn aan de minimum wedde, vermeerderd met 15 % na 15 jaren dienst in het onderwijs.

25) Het beginsel van het pensioen ten laste van de Schatkist zal worden uitgebreid tot al de in de toelagerегeling opgenomen personeelsleden.

In afwachting van een algemene herziening van het pensioenstelsel, zal deze uitbreiding geschieden volgens het stelsel van het privaat technisch onderwijs.

26) Het onderwijzend en administratief personeel der in de toelagerегeling opgenomen inrichtingen zal dezelfde eed afleggen als het Rijkspersoneel.

27) Per onderwijstak zullen paritaire commissies worden opgericht, met het oog op het uitwerken o.m. binnen een termijn van twee jaar, van een statuut betreffende de stabiliteit van betrekking en een disciplinair statuut.

28) Zonder afbreuk te doen aan de toepassing van het laatste lid van artikel 19, wordt de financiële tussenkomst van de provincies en de gemeenten ten bate van het privaat onderwijs, beperkt tot het gezondheidstoezicht en de aan de leerlingen verleende sociale voordelen, er voor wakend dat geen enkel onderscheid, op grond van de school die zij bezoeken, wordt gemaakt. De provincies blijven de financiële last dragen die de kosteloosheid impliceert zoals die bepaald is bij het tweede lid van artikel 3.

29) De werkingstoelagen zullen moeten bestemd worden voor de inrichting aan welke zij werden verleend en uitgekeerd. De Koning richt het toezicht op deze bestemming in.

G. — Résolutions finales.

30) La plupart des mesures qui seront prises en exécution des présentes résolutions doivent faire l'objet de lois ou d'arrêtés dont les principaux seront communiqués en projet à la Commission permanente que constituera la Commission Nationale en vue de veiller à l'exécution du pacte.

31) Toutes ces mesures entreront en vigueur le 1er septembre 1958, à l'exception de celles qui concernent les frais de fonctionnement de l'enseignement gardien et primaire qui entreront en vigueur le premier janvier 1959, et de celles qui concernent les pensions de l'enseignement privé qui entreront en vigueur à la date de la publication de la loi.

Les contrats d'adoption cesseront de sortir leurs effets au fur et à mesure que ces mesures entreront en vigueur.

32) Les partis nationaux se considèrent liés par les résolutions du pacte scolaire.

Au cas où la situation qui est à la base de ce pacte venait à se modifier profondément, après une période de 12 ans, la même procédure serait instituée pour examiner les problèmes nouveaux.

A Bruxelles, le 20 novembre 1958.

Pour le Parti Social Chrétien	Pour le Parti Socialiste Belge	Pour le Parti Libéral
Théo Lefèvre, Président;	M. Buset, Président;	M. Destenay, Président;
P. Harmel;	L. Collard;	R. Motz;
R. Houben;	A. Spinoy;	Ch. Janssens;
M. Van Hemelryck;	J. Bracops.	O. Vanaudenhove;
		Ch. Moureaux, Ministre de l'Instruction Publique.

Le projet de loi soumis au Parlement entend assurer le libre choix des parents quant à l'enseignement à donner à leurs enfants. A cet effet il définit l'école neutre et fixe les critères de cette neutralité. Cette volonté de garantir le libre choix des parents implique en outre la nécessité d'organiser le droit et le devoir de l'Etat dans la création d'écoles et dans l'admission aux subventions d'écoles libres existantes.

C'est encore le souci d'assurer le respect de toutes les convictions qui impose l'existence d'un cours de religion et d'un cours de morale non confessionnelle dans les établissements d'enseignement primaire et secondaire de plein exercice organisés par les personnes publiques. En ce domaine également le présent projet de loi entend assurer au père de famille une option à l'abri de toute contrainte.

Enfin, répondant aux nécessités de notre temps et aux impératifs d'une saine démocratie, il prescrit qu'aux niveaux gardien, primaire et secondaire l'enseignement est gratuit dans les institutions de l'Etat et dans celles qu'il subventionne.

* * *

G. — Slotresoluties.

30) Het merendeel der maatregelen die in uitvoering van de onderhavige resoluties zullen worden genomen, moeten het voorwerp zijn van wetten of besluiten, waarvan de voornaamste, met het oog op de uitvoering van het pact, onder vorm van ontwerp zullen worden medegedeeld aan de Permanente Commissie die door de Nationale Commissie zal worden ingesteld.

31) Al deze maatregelen zullen in werking treden op 1 september 1958, met uitzondering van degene die betrekking hebben op de werkingskosten van het kleuter- en lager onderwijs, welke op 1 januari 1959, en de pensioenen van het privaat onderwijs, welke op de dag der afkondiging van de wet in werking zullen treden.

De aannemingscontracten zullen geheel of ten dele ophouden te gelden, op het ogenblik dat deze maatregelen in werking treden.

32) De nationale partijen achten zich door de resoluties van het Schoolpact gebonden.

Indien de toestand, waarop dit pact steunt, grondig zou gewijzigd zijn na een periode van 12 jaar, zal dezelfde procedure worden gevolgd om de nieuwe problemen te onderzoeken.

Brussel, 20 november 1958.

Voor de Christelijke Volkspartij	Voor de Belgische Socialistische Partij	Voor de Liberale Partij
Th. Lefèvre, Voorzitter;	M. Buset, Voorzitter;	M. Destenay, Voorzitter;
P. Harmel;	L. Collard;	R. Motz;
R. Houben;	A. Spinoy;	Ch. Janssens;
M. Van Hemelryck;	J. Bracops.	O. Vanaudenhove;
		Ch. Moureaux, Minister van Openbaar Onderwijs.

Het wetsontwerp dat aan het Parlement wordt voorgelegd, beoogt de vrijheid van de ouders te verzekeren bij de keuze van het aan hun kinderen te verstrekken onderwijs. Met het oog daarop geeft het een bepaling van de neutrale school en stelt het de maatstaven voor deze neutraliteit vast. De wil om de vrije keuze van de ouders te waarborgen, sluit daarenboven de noodzakelijkheid in, het recht en de plicht van de Staat betreffende het oprichten van scholen en het verlenen van toelagen aan bestaande vrije scholen vast te leggen.

Diezelfde bezorgdheid om de eerbiediging van elke overtuiging te verzekeren, vereist het bestaan van een cursus in de godsdienst en van een cursus in de niet-confessionele zedenleer in de inrichtingen voor lager en secundair onderwijs met volledig leerplan, die door openbare personen zijn tot stand gebracht. Op dit gebied wil het onderhavige wetsontwerp aan het gezinshoofd waarborgen, dat hij vrij van elke dwang zijn keuze kan bepalen.

In overeenstemming met de behoeften van onze tijd en met de dwingende vereisten van een gezonde democratie, schrijft het ten slotte voor, dat het onderricht op het niveau van het bewaarschool-, lager en secundair onderwijs kosteloos is in de Rijksinrichtingen en in de inrichtingen die de Staat subsidieert.

* * *

Grâce à des mesures de sauvegarde précises quant à l'emploi des crédits budgétaires, le Gouvernement, fidèle à la volonté commune des rédacteurs du pacte, entend assurer, tant que le besoin s'en fera sentir, le développement de l'enseignement neutre. Il prévoit également un effort accru pour l'équipement des établissements d'enseignement de l'Etat.

Il accroît la dotation annuelle destinée aux constructions scolaires provinciales et communales.

Ces mesures s'imposent non seulement en fonction de la situation actuelle mais aussi dans la perspective d'une indispensable prolongation de la scolarité.

* * *

Le projet de loi qui vous est soumis organise également le régime des subventions. Dans le but d'unification il soumet à ce sujet à un même régime l'enseignement provincial, l'enseignement communal et l'enseignement privé.

Il s'impose, cela va de soi, de n'accorder l'intervention financière de l'Etat que moyennant l'assurance que les établissements qui la sollicitent répondent à des critères précis quant à la valeur des études et au respect d'une série d'autres conditions que l'Etat impose à son propre enseignement.

Les subventions accordées par l'Etat sont de trois espèces : subventions-traitements, subventions de fonctionnement et subventions d'équipement. Il faut noter que si ces dernières sont fixées à 60 % de la valeur du matériel acquis, elles ne sont cependant accordées que dans les limites du crédit budgétaire. Mais elles sont étendues, tant pour parfaire l'équipement que pour le premier équipement à l'enseignement moyen, normal, technique et artistique.

Le principe rigoureux qui est à la base du calcul de la subvention-traitement est le suivant : pour les mêmes titres, pour la même fonction, un membre du personnel enseignant et directeur à quelque réseau d'enseignement qu'il appartienne doit être traité comme il le serait s'il appartenait au personnel de l'Etat.

A ce principe il ne pourra être dérogé que par arrêté royal et en ce qui concerne les titres seulement.

C'est encore ce principe d'égalité qui commande de soumettre tous les enseignants au régime en vigueur à l'Etat en cas de maladie ou de maternité.

* * *

Les subventions de fonctionnement sont forfaitaires et annuelles.

L'octroi de pareilles subventions entraîne une conséquence logique : sauf en ce qui concerne la tutelle sanitaire et les avantages sociaux, les pouvoirs sous tutelle ne sont plus autorisés à subventionner directement ou indirectement l'enseignement privé. Il importe, en effet, en présence de l'effort important fait par l'Etat d'éviter de nouvelles concurrences et de nouvelles luttes sur un plan local. La volonté du Gouvernement qui s'associe pleinement à celle des auteurs du pacte scolaire, est de mettre un terme partout et dans tous les secteurs à la lutte scolaire.

Contrôles et sanctions s'imposent évidemment dès l'instant où l'Etat intervient financièrement dans le fonctionnement d'établissements scolaires dont il n'assume pas la direction. Rien n'est plus normal.

* * *

Door nauwkeurig omschreven garantiemaatregelen wat de aanwending van de begrotingskredieten betreft, beoogt de Regering, getrouw aan de gemeenschappelijke wil van de opstellers van het pact, de ontwikkeling van het neutraal onderwijs te verzekeren, zolang de behoefte daaraan zich zal laten gevoelen. Zij voorziet eveneens een grotere krachtsinspanning voor de uitrusting van de onderwijsinrichtingen van de Staat.

Zij verhoogt de jaarlijkse dotatie, bestemd voor de provinciale en gemeentelijke schoolgebouwen.

Die maatregelen zijn niet alleen geboden met het oog op de huidige toestand, maar eveneens in het vooruitzicht van de noodzakelijke verlenging van de schoolplicht.

* * *

Het wetsontwerp dat U wordt voorgelegd, regelt eveneens het toelagenstelsel. Ten einde eenvormigheid te bereiken, wordt dienaangaande op het provinciaal onderwijs, het gemeentelijk onderwijs en het privé-onderwijs een zelfde stelsel toegepast.

Het is vanzelfsprekend geboden de financiële tussenkomst van de Staat slechts toe te staan, indien stellig blijkt dat de inrichtingen die om deze tussenkomst vragen, aan nauwkeurig bepaalde criteria voldoen betreffende de waarde der studiën en de inachtneming van een reeks andere voorwaarden, die de Staat aan zijn eigen onderwijs oplegt.

De door de Staat verleende toelagen zijn drieërlei : weddetoelagen, werkingstoelagen en uitrustingsstoelagen. Er dient opgemerkt dat deze laatste, ook al zijn ze bepaald op 60 % van de waarde van het aangekochte materieel, nochtans slechts verleend worden binnen de perken van het begrotingskrediet. Zij worden evenwel tot het middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs uitgebreid, zowel wat de aanvulling van de uitrusting, als wat het aanschaffen van de eerste uitrusting betreft.

Het principe dat strikt aan de berekening van de weddetoelage ten grondslag ligt, is het volgende : een lid van het directie- of onderwijzend personeel moet behandeld worden zoals zulks, voor dezelfde bekwaamheidsbewijzen en voor dezelfde functie, met een personeelslid uit het Rijksonderwijs het geval zou zijn.

Van dit principe zal slechts bij Koninklijk besluit kunnen afgeweken worden en enkel wat de bekwaamheidsbewijzen betreft.

Op grond van hetzelfde principe van gelijkheid moet het stelsel dat bij ziekte of bevalling van kracht is in de Rijksdienst, op alle onderwijskrachten toegepast worden.

* * *

De werkingstoelagen worden jaarlijks forfaitair toegekend.

Het verlenen van een dergelijke toelage heeft tot logisch gevolg, dat de ondergeschikte besturen, behalve wat het gezondheidstoezicht en de sociale voordelen betreft, niet meer gemachtigd zijn het privé-onderwijs direct of indirect te subsidiëren. Ten overstaan van de belangrijke krachtsinspanning van de Staat komt het er immers op aan nieuwe vormen van concurrentie en hernieuwde strijd op lokaal plan te vermijden. Het is de wil van de Regering, die zich hierin volkomen aansluit bij het vast voornemen van de opstellers van het schoolpact, overal en in alle sectoren een einde te stellen aan de schoolstrijd.

Controle en sancties zijn natuurlijk geboden, zodra de Staat financieel tussenkomt in de werking van onderwijsinrichtingen waarvan hij niet de leiding heeft. Dat is volkomen normaal.

* * *

Le régime des pensions en faveur des membres du personnel admis aux subventions devra être réglé dans la refonte générale du régime des pensions. A titre transitoire, le système établi par la loi du 30 janvier 1954 est appliqué au personnel non encore admis au bénéfice de la pension à charge du Trésor.

* * *

Le présent projet de loi se devait pour répondre à l'esprit même qui a inspiré le pacte scolaire de faire tout pour que soient bannies de nos établissements d'enseignement l'activité et la propagande politiques d'une part et la concurrence déloyale d'autre part. Il est souhaitable que les opinions philosophiques et politiques différentes n'entraînent pas, dès la vie scolaire, des luttes qui divisent toujours assez tôt les hommes. La Belgique a suffisamment besoin d'une jeunesse de mieux en mieux préparée aux rudes tâches de demain pour que la concurrence entre nos divers réseaux d'enseignement ne trouve sa source que dans la valeur de ce dernier.

* * *

Le pacte scolaire devra entraîner encore une œuvre législative importante. Le présent projet de loi prévoit du reste une série d'arrêtés d'exécution.

Tel quel il assure l'application de l'essentiel d'un pacte qui — et le Gouvernement fait sienne sans réserve cette volonté affirmée par les rédacteurs de celui-ci — doit contribuer « à l'accroissement du bien-être culturel et matériel du pays en lui apportant une extension de l'instruction et la paix scolaire ».

Analyse des articles.

Article premier.

Cet article suscite deux remarques.

La première a trait aux écoles de musique qui sont exclues du champ d'application de la loi. Les auteurs du pacte scolaire ont estimé qu'un statut spécial et nouveau devait être élaboré pour ces écoles et qu'il convenait dès lors de réserver ce problème.

La seconde a trait à l'enseignement spécial. Il va de soi qu'en tant qu'écoles ces établissements bénéficient des avantages prévus par la loi nouvelle, compte tenu de leur degré.

Art. 2.

La définition des termes « écoles neutres » n'acquerra sa pleine signification que d'ici quelques années. Il ne peut être question, en effet, de bouleverser la situation des écoles de l'Etat qui, actuellement, ne répondraient pas au critère de neutralité prévu à cet article.

Art. 3.

Sans commentaire.

Art. 4.

Il va de soi qu'en ce qui concerne « la distance raisonnable » et « le nombre des parents » requis pour l'application de cet article des considérations diverses — géographiques,

Het pensioenstelsel ten gunste van personeelsleden die in de toelageregeling zijn opgenomen, zal moeten geregeld worden bij de algemene omwerking van de pensioenregeling. Bij wijze van overgangsmaatregel is het stelsel, vastgelegd bij de wet van 30 januari 1954 van toepassing op het personeel dat tot op heden geen aanspraak kon maken op een pensioen ten laste van de Schatkist.

* * *

Om aan de geest te beantwoorden, die aan het schoolpact ten grondslag ligt, diende dit wetsontwerp de nodige maatregelen te voorzien, opdat uit onze onderwijsinrichtingen elke politieke activiteit en propaganda en elke oneerlijke mededinging voorgoed zouden geweerd worden. Het is wenselijk, dat de verschillen in filosofische en politieke overtuiging niet reeds van op de schoolbanken een strijd uitlokken, die steeds vroeg genoeg de mensen verdeelt. België's behoefte aan een jeugd die steeds beter voorbereid wordt op de taak van morgen, is dringend genoeg, opdat de concurrentie onder onze verschillende onderwijsnetten uitsluitend haar aanleiding zou vinden in de waarde van het onderricht.

* * *

De uitvoering van het schoolpact zal nog een belangrijke wetgevende arbeid vergen. Het onderhavige wetsontwerp voorziet trouwens een reeks uitvoeringsbesluiten.

In zijn huidige vorm verzekert het de toepassing van de essentiële punten uit een overeenkomst, — en bij de uitgesproken wil van de opstellers van dit pact sluit de Regering zich zonder voorbehoud aan, — die moet bijdragen « tot de bevordering van het cultureel en materieel welzijn van het land door een uitbreiding van het onderwijs en het vestigen van de schoolvrede ».

Toelichting bij de artikelen.

Eerste artikel.

Dit artikel geeft aanleiding tot twee opmerkingen.

De eerste heeft betrekking op de muziekscholen, die uit het toepassingsgebied van de wet werden gesloten. De opstellers van het schoolpact waren de mening toegedaan dat voor deze scholen een bijzonder en nieuw statuut diende uitgewerkt te worden en dat het dientengevolge wenselijk was dit probleem in beraad te houden.

De tweede heeft betrekking op het bijzonder onderwijs. Het is vanzelfsprekend dat deze inrichtingen, als school, genieten van de voordelen van de nieuwe wet, waarbij rekening wordt gehouden met de graad van hun onderwijs.

Art. 2.

De definitie van de term « neutrale scholen » zal haar volle betekenis slechts over enkele jaren krijgen. Er kan immers geen sprake van zijn een volledige ommekeer teweeg te brengen in deze scholen van de Staat die, op dit ogenblik, niet geheel beantwoorden aan het neutraliteitscriterium zoals het voorzien werd in dit artikel.

Art. 3.

Behoeft geen toelichting.

Art. 4.

Het spreekt vanzelf dat wat « de redelijke afstand » en « het aantal ouders » betreft, vereist voor het toepassen van dit artikel, verschillende overwegingen — van geogra-

démographiques et même pédagogiques — pourront entrer en ligne de compte.

Les degrés d'enseignement constitueront également un élément d'appréciation important.

D'autre part, il n'apparaît ni opportun ni nécessaire de définir l'enseignement « confessionnel », une tradition longue et continue exclut tout malentendu à cet égard.

Art. 5.

Sans commentaire.

Art. 6.

Le respect d'un programme et d'un horaire minimum légalement fixés est indispensable. Il importe, en effet, tout en respectant la liberté prévue au dit article, d'assurer une formation sérieuse à la jeunesse et de porter l'enseignement à un niveau tel que se justifie l'effort pécuniaire de l'Etat.

Art. 7.

L'uniformisation du régime des congés devra se faire avec une certaine souplesse.

S'il est souhaitable qu'hebdomadairement le régime des congés soit unifié, il importera cependant de donner aux pouvoirs organisateurs une certaine liberté leur permettant de tenir compte des nécessités propres soit à leur enseignement soit même à la région où celui-ci est dispensé.

Art. 8.

Dans les établissements officiels d'enseignement primaire et secondaire de plein exercice, l'horaire comprend selon les termes du pacte, 2 heures de religion et 2 heures de morale.

Cette obligation de créer dans les établissements officiels un cours de morale non confessionnelle et un cours de religion se situe dans le cadre du programme minimum prévu à l'article 6.

L'introduction à l'alinéa 1er de l'article 8 des mots « au moins » a pour seul but de permettre, dans certaines circonstances, au pouvoir organisateur de porter à l'horaire de l'école 3 heures de religion et 3 heures de morale, à condition toutefois de maintenir un équilibre total entre ces deux cours.

Il va de soi également qu'en ce qui concerne l'enseignement primaire ces heures de cours pourront être étalées dans l'horaire hebdomadaire.

En ce qui concerne le droit de modifier le choix entre les deux cours, il ne paraît pas opportun d'autoriser ce changement à tout moment en cours d'année scolaire. Il est à craindre, en effet, que pareil changement puisse être, s'il est à tout moment possible, déterminé par d'autres considérations que celles résultant d'un choix idéologique sincère.

Dans tous les articles de la présente loi, les expressions « cours de religion » et « cours de morale » ont le sens prévu au présent article.

Art. 9.

Cet article se borne à adapter la législation existante aux nécessités nouvelles résultant de la présente loi.

fische, demografische en zelfs pedagogische aard — in aanmerking kunnen komen.

Ook de graden van het onderwijs zullen, bij de beoordeling, een belangrijke factor uitmaken.

Anderzijds blijkt het noch opportuun noch noodzakelijk een definitie te geven van het « confessioneel » onderwijs. Een lange en doorlopende traditie sluit daaromtrent ieder misverstand uit.

Art. 5.

Behoeft geen toelichting.

Art. 6.

Het eerbiedigen van een minimumleerplan en een minimumlesrooster die wettelijk zijn vastgesteld, is onontbeerlijk. Het komt er inderdaad op aan, met inachtneming van de in dit artikel bedoelde vrijheid, in de eerste plaats een ernstige vorming van de jeugd te waarborgen en verder ook voor het onderwijs een zodanig niveau te verzekeren, dat de financiële inspanning van de Staat erdoor gerechtvaardigd wordt.

Art. 7.

De gelijkschakeling van het stelsel voor het verlenen van vrijaf moet met een zekere soepelheid doorgevoerd worden.

Hoewel het wenselijk is, dat er eenheid komt in de regeling van het verlof, komt het er nochtans op aan een zekere vrijheid te laten aan de inrichtende machten, opdat zij zouden kunnen rekening houden met de bijzondere vereisten van hun onderwijs of zelfs van de streek waar het verstrekt wordt.

Art. 8.

In de officiële inrichtingen voor lager en secundair onderwijs met volledig leerplan omvat de lesrooster volgens het schoolpact 2 uren godsdienst en 2 uren moraal per week.

Deze verplichting om in de officiële inrichtingen een cursus in de niet-confessionele zedenleer en een cursus in de godsdienst in te richten, valt binnen het raam van het minimumleerplan, bedoeld in artikel 6.

Het toevoegen van de woorden « ten minste » in het eerste lid van artikel 8, heeft enkel tot doel de inrichtende machten toe te laten om, in zekere omstandigheden, 3 uren godsdienst en 3 uren moraal op de rooster in te schrijven, op voorwaarde nochtans dat het evenwicht tussen deze twee cursussen geheel en al behouden blijft.

Het spreekt eveneens vanzelf dat deze lessen, in het lager onderwijs, over de wekelijkse lesrooster mogen verspreid worden.

Wat het recht betreft om de keuze tussen de twee cursussen te wijzigen, lijkt het niet wenselijk die wijziging op ieder ogenblik in de loop van het schooljaar toe te staan. Indien zij op ieder ogenblik mogelijk is, valt het inderdaad te vrezen, dat andere overwegingen dan een oprechte ideologische keuze de aanleiding zouden kunnen zijn tot een dergelijke verandering.

In al de artikelen van de onderhavige wet moeten de termen « cursus in de godsdienst » en « cursus in de zedenleer » opgevat worden in de betekenis die in dit artikel aangegeven wordt.

Art. 9.

Dit artikel beperkt er zich toe de bestaande wetgeving aan te passen aan de nieuwe vereisten die voortspruiten uit de onderhavige wet.

En fait le régime existant en ce domaine implique toujours un double consentement : celui du pouvoir organisateur et celui des chefs ou des représentants des cultes intéressés.

Art. 10.

Les règles fixées en cet article sont conformes au pacte scolaire. S'il n'est pas stipulé dans le projet de loi que l'agrégé devra être agrégé de l'enseignement secondaire supérieur délivré par une faculté de philosophie et lettres, c'est à l'effet de ne pas exclure les agrégés de l'enseignement secondaire inférieur pour les cours généraux.

D'autre part, il n'était pas souhaitable de créer dans l'enseignement primaire deux catégories d'inspecteurs ceux qui se seraient soumis à l'examen d'inspecteur cantonal et ceux qui échapperaient à cet examen. C'est pourquoi, à défaut d'être en possession d'un diplôme d'agrégé, l'inspecteur de morale devra avoir satisfait à l'examen d'inspecteur cantonal.

Art. 11.

Sans commentaire.

Art. 12.

Le pacte scolaire prévoit la gratuité de l'enseignement aux niveaux gardien, primaire et secondaire.

Il n'est pas douteux que progressivement la gratuité devra s'étendre au delà du cycle secondaire.

Afin de réunir les éléments d'information qui permettront d'apprécier les possibilités d'extension de pareille gratuité, les établissements subventionnés communiqueront au Ministre de l'Instruction publique le montant du minerval qu'ils sont encore appelés à percevoir.

Art. 13 à 23.

Sans commentaire.

Art. 24.

Cet article appelle quelques observations.

Il ne peut être exigé, pour la confirmation des subventions, une homologation de diplômes en ce qui concerne l'enseignement primaire et artistique, pareille homologation n'existant pas et n'étant d'ailleurs pas prévue.

L'idée de base exprimée en cet article, § 2, n° 1 est la suivante : il faut, pour qu'un établissement soit subventionné que, sauf dérogation explicite, l'établissement scolaire ou la section d'établissement corresponde à ce qui existe dans l'enseignement de l'Etat.

Les normes de population dont question au § 2, n° 5 de cet article seront, conformément à l'esprit et au texte du pacte scolaire, communes à l'enseignement de l'Etat, des provinces, des communes et des établissements libres subventionnés.

Notons qu'en ce qui concerne le point 8 de ce même paragraphe que le mot « agglomération » ne doit pas être pris dans un sens étroit et restrictif.

Le point 9 du même paragraphe a une portée précise : les règles appliquées au personnel des établissements subventionnés doivent être identiques à celles appliquées par l'Etat à ses enseignants. Elles ne peuvent être ni plus, ni moins rigoureuses.

In feite impliceert het op dit gebied bestaande stelsel een dubbele instemming : die van de inrichtende macht en die van de hoofden of de vertegenwoordigers van de betrokken erediensden.

Art. 10.

De regelen die in dit artikel worden vastgesteld, zijn in overeenstemming met het schoolpact. Indien er niet bedongen wordt, dat de geaggregeerde een geaggregeerde moet zijn van het hoger secundair onderwijs, uitgereikt door een faculteit van wijsbegeerte en letteren, dan gebeurt zulks met de bedoeling de geaggregeerden van het lager secundair onderwijs voor de algemene vakken niet uit te sluiten.

Aan de andere kant was het niet wenselijk in het lager onderwijs twee categorieën van inspecteurs in te voeren : degenen die in het bekwaamheidsexamen voor het ambt van kantonnaal inspecteur geslaagd zijn en degenen die zich aan deze proef zouden kunnen onttrekken. Daarom zal de inspecteur over de zedenleer, indien hij niet het diploma van geaggregeerde bezit, bij het examen voor kantonnaal inspecteur moeten voldaan hebben.

Art. 11.

Behoeft geen toelichting.

Art. 12.

Het schoolpact voorziet de kosteloosheid van het bewaarschool-, lager- en middelbaar onderwijs.

Het lijdt geen twijfel dat deze kosteloosheid geleidelijk tot het post-secundair onderwijs zal moeten uitgebreid worden.

Teneinde het verzamelen toe te laten van de nodige gegevens, om de mogelijkheid van een dergelijke uitbreiding te kunnen beoordelen zullen de gesubsidieerde inrichtingen aan de Minister van Openbaar Onderwijs meedelen, welke het bedrag is van het schoolgeld, dat zij verplicht zijn nog te innen.

Art. 13 tot 23.

Behoeven geen toelichting.

Art. 24.

Bij dit artikel horen enkele opmerkingen.

Wat het lager- en het kunstonderwijs betreft, kon een homologatie van de diploma's niet als eis gesteld worden voor de bevestiging van de subsidiëring. Een dergelijke homologatie bestaat inderdaad niet en is ook niet voorzien.

De grondgedachte tot uitdaging gebracht in § 2 n° 1 van dit artikel is de volgende : opdat een inrichting zou gesubsidieerd worden, moet die inrichting of afdeling van een inrichting, behoudens uitdrukkelijke afwijking, een structuur bezitten, die overeenstemt met die welke in het Rijks-onderwijs bestaat.

Verder zullen, in overeenstemming met de geest en met de letter van het schoolpact, de schoolbevolkingscriteria, waarvan sprake in § 2 n° 5 van dit artikel, dezelfde zijn in het onderwijs van de Staat, de provincies, de gemeenten en het gesubsidieerd vrij onderwijs.

Ten slotte moet wat punt 8 van dezelfde paragraaf betreft, opgemerkt worden, dat het woord « agglomeratie » niet in een enge en beperkende zin dient opgevat.

Punt 9 van dezelfde paragraaf heeft een nauwkeurig bepaalde draagwijdte : de regelen die van toepassing zijn op het personeel van de gesubsidieerde inrichtingen moeten volkomen dezelfde zijn als degene die gelden voor het onderwijzend personeel van de Staat. Ze mogen niet strenger, maar ook niet minder streng zijn.

Art. 25 et 26.

Sans commentaire.

Art. 27.

Cet article sauf la dérogation prévue pour les surveillants-éducateurs établit un régime d'égalité entre les membres du personnel admis aux subventions et les membres du personnel de l'Etat.

Il convient de préciser

1° que si pour les surveillants-éducateurs les « normes sont doublées » il n'en est pas moins vrai que la norme de base est celle des établissements du même genre de l'Etat;

2° que dans les établissements, de quelque niveau qu'ils soient, seront comptées les heures de surveillance du jour qui normalement s'appliquent aux externes; les élèves internes soumis à cette surveillance de jour seront comptés dans le nombre des élèves dont le total permet l'application de la règle de la norme double.

Art. 28.

Des dispositions réglementaires apporteront des précisions quant à la manière dont la prestation de serment aura lieu.

Art. 29.

Le deuxième alinéa de cet article autorise le Roi à fixer la subvention-traitement du personnel enseignant qui ne possède pas un titre rigoureusement conforme à la fonction qu'il exerce.

Ces cas devront le plus souvent être réglés individuellement en tenant compte notamment du titre réel de l'intéressé, de son ancienneté et de sa capacité.

Art. 30.

Sans commentaire.

Art. 31.

Il va de soi que le pouvoir organisateur doit, en ce qui concerne pareils congés, se soumettre au régime en vigueur à l'Etat. Il accordera ou refusera ces congés dans les mêmes conditions qu'à l'Etat, celui-ci en tenant compte dans l'octroi des subventions.

Art. 32.

Afin d'éviter toute controverse la commission qui rédigea le pacte scolaire a unanimement décidé que l'assurance des élèves serait couverte par les frais de fonctionnement.

Art. 33.

Cet article interdit dorénavant aux provinces et aux communes de subventionner l'enseignement libre.

Une question de fait s'est posée lors des travaux de la commission prévue par le pacte scolaire : des établissements privés occupent des locaux mis à leur disposition par les pouvoirs publics à titre gratuit.

Art. 25 en 26.

Behoeven geen toelichting.

Art. 27.

Algezien van de afwijking betreffende de studiemeesters-opvoeders, houdt dit artikel een stelsel van gelijkheid in tussen de leden van het personeel dat in de toelageregeling is opgenomen en de leden van het Rijkspersoneel.

Ter verduidelijking dient aangestipt :

1° als de « normen verdubbeld worden » voor de studiemeesters-opvoeders, dan blijft toch steeds gelden, dat de basisnormen deze zijn welke van kracht zijn in de gelijkwaardige inrichtingen van de Staat;

2° dat in de inrichtingen, tot welk niveau ze ook behoren, de uren bewaking tijdens de dag geteld worden, die normaliter gelden voor de externen. De interne leerlingen, die, tijdens de dag, onderworpen zijn aan deze bewaking worden ongenomen in het aantal leerlingen waarvan het totaal aantal tot grondslag dient voor het toepassen van de verdubbelde norm.

Art. 28.

Nauwkeuriger gegevens omtrent de wijze waarop de eed dient afgelegd te worden zullen bij verordening bepaald worden.

Art. 29.

De tweede alinea van dit artikel machtigt de Koning ertoe de weddetoelage vast te stellen van het onderwijzend personeel, dat niet precies de voorziene bekwaamheidsbewijzen bezit, die voor de uitgeoefende functies vereist zijn.

Meestal zullen die gevallen individueel moeten geregeld worden, waarbij inzonderheid rekening gehouden wordt met de werkelijke bevoegdheidsbewijzen die de betrokkene bezit, met zijn anciënniteit en zijn bekwaamheid.

Art. 30.

Behoeft geen toelichting.

Art. 31.

Wat dergelijke verloven betreft, spreekt het van zelf dat de inrichtende macht zich moet schikken naar het stelsel dat in het onderwijs van de Staat van kracht is. Zij moet die verloven toestaan of weigeren volgens dezelfde voorwaarden als in het onderwijs van de Staat en deze zal daarmee rekening houden bij de toekenning der toelagen.

Art. 32.

Om alle betwisting te vermijden, werd door de Commissie die het schoolpact opstelde eenparig besloten, dat de verzekeringspremie van de leerlingen zou betaald worden van de werkingstoelagen.

Art. 33.

Krachtens dit artikel is het de provincies en de gemeenten voortaan verboden het Vrij-onderwijs te subsidiëren.

Tijdens de werkzaamheden van de Commissie, ingesteld ingevolge het schoolpact, werd de volgende feitelijke kwestie opgeworpen : vrije-inrichtingen gebruiken lokalen die hun door de openbare besturen kosteloos ter beschikking worden gesteld.

Il est certain que cet article ne permettra plus à l'avenir l'octroi de pareils avantages indirects. Toutefois la commission a estimé qu'il y avait lieu en ce domaine d'appliquer la loi avec souplesse et à cet effet d'accorder, là où pareil avantage indirect existe, un délai de cinq ans pour permettre l'adaptation aux prescriptions légales.

Enfin il n'a pas paru opportun de définir de façon restrictive les avantages sociaux.

C'est pourquoi se trouve abrogé, à l'article 50 de la présente loi, article 82 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire qui avait une portée limitative.

Art. 34.

En d'autres termes, les subventions de premier équipement seront accordées, dans les limites du crédit annuel, dès que l'établissement est admis aux subventions, soit après un an de fonctionnement.

Art. 35 à 37.

Sans commentaire.

Art. 38.

Cet article mérite quelques explications :

1° il doit être rapproché des dispositions transitoires visant le traitement des chefs d'écoles (article 46) ;

2° dans la législation actuelle les services admissibles pour le calcul de l'ancienneté du personnel enseignant des écoles primaires et gardiennes est différent selon que ce personnel appartienne aux établissements soit de l'Etat, soit des provinces, soit des communes, soit de l'enseignement libre subventionné. L'unification de ces services admissibles doit être réalisée ;

3° l'unification barémique eut, si elle avait été appliquée radicalement à tous les réseaux d'enseignement, provoqué certaines conséquences injustes ; c'est pourquoi le respect des droits acquis s'imposait.

Art. 39.

§ 4. — Il appartiendra évidemment au Ministre de l'Instruction publique de fixer cette intervention provinciale suivant des critères nouveaux. En d'autres termes il tiendra compte d'un minimum indispensable en matière de fournitures classiques.

Art. 40.

Cet article doit être rapproché des dispositions transitoires relatives aux pensions (art. 47). Il établit toutefois un principe que l'on peut résumer comme suit : les membres du personnel de l'enseignement subventionné seront traités comme les membres du personnel enseignant de l'Etat. Ils pourront faire valoir leur droit à la pension s'ils remplissent les conditions exigées à l'Etat, notamment en ce qui concerne l'âge et l'ancienneté.

Le régime auquel ils seront soumis après la révision des pensions du personnel enseignant ne pourra être ni plus favorable, ni moins favorable que celui que l'Etat leur eût appliqué s'ils avaient fait partie de son corps enseignant.

Dit artikel laat in het vervolg het toekennen van dergelijke indirecte voordelen ongetwijfeld niet meer toe. De bedoelde Commissie was echter van oordeel, dat er redenen bestonden om de wet op dit gebied met soepelheid toe te passen en daarom, op de plaatsen waar een dergelijk onrechtstreeks voordeel werd toegestaan, aan de belanghebbenden een termijn van vijf jaar toe te staan om zich aan de wettelijke voorschriften aan te passen.

Tot slot werd het niet opportuun geacht de « Sociale voordelen » nauwkeurig te definiëren. Daarom ook werd, in artikel 50 van deze wet, artikel 82 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, dat een beperkende draagwijdte had, opgeheven.

Art. 34.

Met andere woorden, de toelagen voor eerste uitrusting zullen, binnen de perken van het jaarlijks krediet, verleend worden zodra de inrichting in de toelageregeling is opgenomen, dus na één jaar werking.

Art. 35 tot 37.

Behoeven geen toelichting.

Art. 38.

Dit artikel vergt enige uitleg :

1° het dient in verband gebracht met de overgangs bepalingen betreffende de wedde van de schoolhoofden (artikel 46) ;

2° volgens de huidige wetgeving verschillen de diensten, die in aanmerking genomen worden om de anciënniteit van het onderwijzend personeel van de lagere scholen en de bewaarscholen te berekenen naar gelang dit personeel behoort tot de inrichtingen van de Staat, van de provincies, van de gemeenten of van het vrij onderwijs. Er dient eenheid gebracht te worden in de in aanmerking komende diensten ;

3° indien de gelijkschakeling der weddeschalen in alle onderwijssectoren radicaal was doorgevoerd geworden, dan zouden zekere onbillijke toestanden hiervan het gevolg geweest zijn. Vandaar dat het eerbiedigen van de verworven rechten geboden was.

Art. 39.

§ 4. — Het zal ongetwijfeld de zaak van de Minister van Openbaar Onderwijs zijn, deze provinciale tussenkomst volgens nieuwe maatstaven vast te leggen. Hij zal, met andere woorden, rekening houden met een onontbeerlijk minimum inzake schoolbehoeften.

Art. 40.

Dit artikel dient in verband gebracht met de overgangsbepalingen betreffende de pensioenen (artikel 47). Hierdoor wordt nochtans een principe vastgelegd dat aldus kan samengevat worden : de personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs zullen op dezelfde wijze behandeld worden als personeelsleden van het onderwijs van de Staat. Zij zullen hun rechten op pensioen kunnen laten gelden wanneer zij de voorwaarden vervullen die in het onderwijs van de Staat vereist zijn, o.m. wat hun leeftijd en hun anciënniteit betreft.

Het stelsel, waarvan zij zullen genieten na herziening van de pensioenstelsels van het onderwijzend personeel mag noch voordeliger, noch minder voordelig zijn dan datgene dat op hen toepasselijk zou geweest zijn indien zij tot het onderwijs van de Staat hadden behoord.

Art. 41 à 44.

Sans commentaire.

Art. 45.

La rédaction de cet article a été faite en s'inspirant de l'arrêté-loi du 9 juin 1945 fixant le statut des commissions paritaires.

Art. 46 à 53.

Sans commentaire.

Le Ministre de l'Instruction Publique,

Art. 41 tot 44.

Behoeven geen toelichting.

Art. 45.

Bij het opstellen van dit artikel liet men zich leiden door de besluitwet van 9 juni 1945 tot vaststelling van het Statuut der Paritaire Comités.

Art. 46 tot 53.

Behoeven geen toelichting.

De Minister van Openbaar Onderwijs,

Ch. MOUREAUX.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre de l'Instruction publique, le 26 février 1959, d'une demande d'avis sur un projet de loi « modifiant la législation relative à l'enseignement gardien, primaire, moyen, normal, technique et artistique », a donné le 19 mars 1959 l'avis suivant :

Observations concernant la terminologie et les définitions.

En raison du caractère organique du projet, les termes que celui-ci emploie et les définitions qu'il donne de certains d'entre eux revêtent une importance particulière.

C'est pourquoi il conviendrait, en premier lieu, d'éviter l'emploi de termes différents pour exprimer une seule et même notion. Ainsi, au lieu d'employer tantôt l'expression « enseignement libre », tantôt l'expression « enseignement privé », il faudrait opter pour l'une d'entre elles, de préférence « enseignement libre ».

Dans un ordre d'idées voisin, il convient, semble-t-il, de se servir des termes « pouvoir organisateur », qui figurent notamment à l'article 6, partout où la même notion est exprimée par une périphrase, telle « autorité ou personne qui a créé l'établissement ou qui en a assumé — pris — la responsabilité » (articles 24 et 36), quitte à définir ces termes à l'article 2. A plus forte raison, quand un terme a fait l'objet d'une définition formelle, telle l'expression « école officielle », il faut se servir de celle-ci et ne plus recourir, comme le projet le fait dans les articles 8 et 9, aux éléments de la définition.

De leur côté, les définitions que l'article 2 donne de « l'école officielle » et de « l'école neutre » appellent les observations suivantes.

L'école officielle est, selon les termes du projet, celle qui est créée par l'Etat, les provinces, les communes, les associations de communes ou par toute autre personne publique.

L'expression « personne publique » n'est pas inconnue en doctrine où elle s'oppose à celle de « personne de droit privé » (Buttgenbach, Wigny, Vedel). D'autres auteurs ont recours à l'expression « personne morale de droit public » (A. de Laubadère). L'expression « personne publique » n'a toutefois pas de sens précis en droit positif et elle n'a pas de correspondant exact en néerlandais.

Si le législateur entend utiliser une expression qui ait une portée aussi large que la notion doctrinale de personne publique (Etat, province, commune, établissements publics), il semble préférable de recourir à l'expression « personne de droit public » — « publiekrechtelijk persoon ».

D'après l'alinéa 2 du même article, les écoles sont réputées neutres lorsqu'elles respectent toutes les conceptions philosophiques ou religieuses des parents qui leur confient leurs enfants et qu'au moins deux tiers du personnel enseignant sont porteurs d'un diplôme de l'enseignement officiel et neutre.

D'après l'exposé des motifs, le projet définit l'école neutre « à l'effet d'assurer le libre choix des parents quant à l'enseignement à donner à leurs enfants ». On est toutefois forcé de constater qu'en aucune de ses dispositions le projet ne fait usage de cette notion. On s'attendrait à la voir apparaître à l'article 4 à propos de l'exercice du libre choix des parents, mais cette disposition ne fait de distinction qu'entre l'enseignement non confessionnel et l'enseignement confessionnel.

S'il faut maintenir cette définition, il semble qu'il soit difficile de la conserver dans sa forme actuelle. Elle comprend, en effet, deux éléments :

1° le respect de toutes les conceptions philosophiques ou religieuses des parents;

2° le fait qu'au moins deux tiers du personnel soient porteurs d'un diplôme officiel et neutre.

On remarquera que le deuxième élément de la définition contient la notion même qu'il s'agit de définir.

L'application de cette définition donnera lieu à des difficultés insurmontables. Pour déterminer si une école est neutre ou non, il faudra s'assurer, au préalable, si les établissements où les professeurs de cette école ont obtenu leur diplôme étaient eux-mêmes neutres ou non, en d'autres termes, essayer de découvrir le caractère neutre ou non des institutions qui ont formé les professeurs composant, au moment de la délivrance des diplômes, le personnel des établissements qui ont délivré ceux-ci, et ainsi de suite, indéfiniment.

Au surplus, on ne peut perdre de vue que bien des membres du personnel des établissements d'enseignement régis par le projet sont porteurs d'un diplôme de l'enseignement supérieur et qu'il ne paraît

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 26 februari 1959 door de Minister van Openbaar Onderwijs verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « tot wijziging van de wetgeving betreffende het bewaarschoolonderwijs, het lager, middelbaar, normaal, technisch en kunstonderwijs », heeft de 19 maart 1959 het volgende advies gegeven :

Opmerkingen over terminologie en definities.

De termen, en de definities die van sommige daarvan worden gegeven, zijn in een organiek ontwerp als dit van het grootste belang.

Daarom vermijde men vooral, zich voor een zelfde begrip van verschillende termen te bedienen. In plaats van bijvoorbeeld nu eens « vrij onderwijs », dan weer « privé-onderwijs » te gebruiken, kiese men één van beide, bij voorkeur « vrij onderwijs ».

In een zelfde gedachtengang lijkt het verkieslijk de term « inrichtende macht », die onder meer voorkomt in artikel 6, overal te gebruiken waar hetzelfde begrip wordt uitgedrukt in een omschrijving als « overheid of persoon die de inrichting heeft tot stand gebracht — opgericht — of de verantwoordelijkheid er voor op zich heeft genomen » (artikelen 24 en 36); de term zelf kan dan in artikel 2 worden omschreven. A fortiori moet een term als « officiële school », waarvan met zoveel woorden een definitie is gegeven, overal worden gebruikt, waar nu, zoals in de artikelen 8 en 9 van het ontwerp, de bestanddelen van de definitie worden herhaald.

Bij de definities welke artikel 2 geeft van « officiële school » en « neutrale school », is het volgende op te merken.

Volgens het ontwerp is officieel de school die is « opgericht door de Staat, de provincies, de gemeenten, de verenigingen van gemeenten of door ieder ander openbaar persoon » (« personne publique »).

De term « personne publique » is niet onbekend in de rechtsleer, waar hij staat tegenover « personne de droit privé » (« privaatrechtelijk persoon »), (Buttgenbach, Wigny, Vedel). Andere schrijvers spreken van « personne morale de droit public » (« publiekrechtelijk rechtspersoon »), (A. de Laubadère). De term « personne publique » heeft echter geen welomschreven betekenis in het positief recht; er is ook geen juist equivalent voor in het Nederlands.

Wil de wetgever een term gebruiken met zo ruime strekking als het begrip uit de rechtsleer: « personne publique » (Staat, provincie, gemeente, openbare instellingen), dan lijkt de term « publiekrechtelijk persoon » (« personne de droit public ») de beste te zijn.

Volgens het tweede lid van hetzelfde artikel worden « als neutraal beschouwd de scholen die alle filosofische of godsdienstige opvattingen van de ouders, die er hun kinderen aan toevertrouwen, eerbiedigen en waarvan ten minste twee derde van het onderwijzend personeel houder is van een diploma van het officieel en neutraal onderwijs ».

Volgens de memorie van toelichting geeft het ontwerp een definitie van « neutrale school » « om de vrijheid van de ouders te verzekeren bij de keuze van het aan hun kinderen te verstrekken onderwijs ». Het is echter zeer opvallend, dat nergens in het ontwerp van dit begrip gebruik wordt gemaakt. Men zou er zich aan verwachten in artikel 4, dat handelt over de uitoefening van de vrije keus van de ouders, maar deze bepaling maakt alleen een onderscheid tussen confessioneel en niet-confessioneel onderwijs.

Moet deze definitie worden behouden, dan lijkt zij het bezwaarlijk in haar huidige vorm te kunnen. Zij omvat immers twee bestanddelen :

1° eerbiediging van alle filosofische of godsdienstige opvattingen van de ouders;

2° het feit dat ten minste twee derde van het personeel houder moet zijn van een diploma van het officieel en neutraal onderwijs.

Op te merken valt, dat in het tweede bestanddeel van de definitie het te omschrijven begrip zelf voorkomt.

De toepassing van deze definitie zal tot onoverkomelijke moeilijkheden leiden. Om uit te maken of een school al dan niet neutraal is, zal vooraf moeten worden nagegaan of de inrichtingen waar de leraars van die school hun diploma hebben behaald, zelf al dan niet neutraal waren, met andere woorden, zal het zaak zijn de neutraliteit vast te stellen van de scholen welke de leraren hebben opgeleid die, op het tijdstip van de afgifte der diploma's, het personeel vormden van de inrichtingen die deze diploma's hebben afgegeven, enzovoorts, tot in het oneindige.

Bovendien mag niet uit het oog worden verloren, dat vele leden van het personeel der onderwijsinrichtingen waarop het ontwerp betrekking heeft, houder zijn van een diploma van hoger onderwijs, en dat

pas possible de transposer dans le domaine de l'enseignement universitaire la notion de neutralité, telle que le projet la définit.

Examen des articles.

Article 1er.

D'après cet article, le projet s'applique notamment aux établissements d'enseignement artistique autres que les écoles de musique. Les établissements d'enseignement artistique sont régis actuellement par la loi du 14 mai 1955 sur l'enseignement artistique; celle-ci continuera à régir les écoles de musique et restera applicable aux établissements d'enseignement artistique autres que les écoles de musique dans la mesure où ses dispositions ne seront pas en contradiction avec celles du projet.

La modification ainsi apportée au régime légal de ces établissements aura des répercussions sur l'article 4 de la loi du 14 mai 1955 qui détermine le champ d'application de cette loi, et surtout sur l'article 18. Ce dernier article maintient en vigueur les dispositions réglementaires antérieures à la loi du 14 mai 1955, notamment celles qui ont trait à l'agrément et à la subvention jusqu'au moment où aura été édictée une réglementation nouvelle prise en exécution de la même loi. Il va de soi que, bien que cette réglementation ne soit pas encore intervenue à l'heure présente, les arrêtés antérieurs à la loi du 14 mai 1955 ne seront plus d'application dans les matières régies par le projet.

La version néerlandaise de cet article gagnerait à être rédigée dans les termes suivants :

« *Artikel 1.* — Deze wet vindt toepassing op het bewaarschool-, lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs. Zij vindt geen toepassing op muziekscholen ».

Article 2, alinéa 1er.

La rédaction suivante est proposée pour la version néerlandaise de cet alinéa :

« Officiële scholen zijn die welke opgericht zijn door de Staat, provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten of enig ander publiekrechtelijk persoon ».

Article 3.

Le deuxième alinéa de cet article prévoit que l'Etat subventionne conformément aux dispositions de la présente loi les établissements et sections d'établissements d'enseignement répondant aux normes légales.

D'après les délégués du Ministre, les normes légales auxquelles les établissements d'enseignement doivent répondre pour être subventionnés sont celles du projet. Dans ces conditions, les mots « répondant aux normes légales » peuvent être supprimés.

Dans sa version néerlandaise, le même alinéa serait mieux rédigé comme suit :

« Hij subsidieert, overeenkomstig de bepalingen van deze wet, de onderwijsinrichtingen en afdelingen van onderwijsinrichtingen die door provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten, andere publiekrechtelijke personen en private personen tot stand zijn gebracht. »

Le troisième alinéa du même article, qui énonce le principe du libre choix des parents, serait mieux à sa place à l'article 4 qui contient les dispositions destinées à assurer le respect de ce principe.

Article 4.

Certains termes de cette disposition sont susceptibles d'interprétations dont les conséquences ne semblent pas avoir été voulues par les auteurs du texte.

Aux termes de cet article l'Etat est obligé, pour satisfaire à la demande de parents désirant un enseignement confessionnel, d'admettre aux subventions une école libre existante confessionnelle ou autre. En prenant ce texte à la lettre, on doit en déduire que l'Etat s'acquitterait de son obligation tant en subventionnant une école libre non confessionnelle qu'en subventionnant une école confessionnelle. Cette conséquence n'est certes pas voulue par le Gouvernement.

Pour que des parents d'élèves désirant un enseignement confessionnel puissent demander et obtenir l'admission aux subventions d'une école libre existante confessionnelle, il faut, selon les termes du projet, qu'ils ne trouvent pas à une distance raisonnable une école dont au moins les deux tiers du personnel sont titulaires d'un diplôme d'enseignement

het niet mogelijk lijkt het begrip neutraliteit, zoals het ontwerp dit omschrijft, over te brengen op het vlak van het universitair onderwijs.

Onderzoek van de artikelen.

Artikel 1.

Volgens dit artikel is het ontwerp onder meer toepasselijk op inrichtingen voor kunstonderwijs die geen muziekscholen zijn. Voor inrichtingen voor kunstonderwijs geldt thans de wet van 14 mei 1955 tot regeling van het kunstonderwijs; deze wet zal toepasselijk blijven op muziekscholen en, in zover haar bepalingen met die van het ontwerp niet in strijd zijn, op andere inrichtingen voor kunstonderwijs dan muziekscholen.

De aldus in de wettelijke regeling van deze inrichtingen aangebrachte wijziging zal een terugslag hebben op artikel 4 van de wet van 14 mei 1955, dat het toepassingsgebied van de wet bepaalt, en voornamelijk op artikel 18. Krachtens dit laatste blijven de reglementaire bepalingen van vóór de wet van 14 mei 1955, inzonderheid die welke betrekking hebben op de erkenning en de subsidiëring, van kracht totdat een nieuwe reglementering ter uitvoering van diezelfde wet zal zijn uitgevaardigd. Het spreekt van zelf dat, ofschoon deze reglementering tot dusver nog niet tot stand is gekomen, de besluiten die van vóór de wet van 14 mei 1955 dagtekenen niet langer toepassing zullen vinden op hetgeen in het ontwerp wordt geregeld.

De Nederlandse tekst van dit artikel kan beter als volgt worden gelezen :

« *Artikel 1.* — Deze wet vindt toepassing op het bewaarschool-, lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs. Zij vindt geen toepassing op muziekscholen ».

Artikel 2, eerste lid.

Voor de Nederlandse versie van dit lid wordt de volgende tekst voorgesteld :

« Officiële scholen zijn die welke opgericht zijn door de Staat, provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten of enig ander publiekrechtelijk persoon ».

Artikel 3.

Het tweede lid van dit artikel zegt : « Hij (de Staat) subsidieert, overeenkomstig de bepalingen van de onderhavige wet, de inrichtingen en afdelingen van inrichtingen voor onderwijs die aan de wettelijke normen beantwoorden ».

Volgens de gemachtigden van de Minister, zijn de wettelijke normen waaraan onderwijsinrichtingen moeten beantwoorden om te worden gesubsidieerd, de normen van het ontwerp. In dat geval kunnen de woorden « die aan de wettelijke normen beantwoorden » vervallen.

De Nederlandse tekst van hetzelfde lid behoort als volgt te worden gelezen :

« Hij subsidieert, overeenkomstig de bepalingen van deze wet, de onderwijsinrichtingen en afdelingen van onderwijsinrichtingen die door provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten, andere publiekrechtelijke personen en private personen zijn tot stand gebracht ».

Het derde lid van hetzelfde artikel, hetwelk het beginsel bevat van de vrije keus der ouders, is beter op zijn plaats in artikel 4, bij de bepalingen dus die erin moeten voorzien dat dit beginsel wordt nageleefd.

Artikel 4.

Sommige termen uit dit artikel kunnen tot interpretaties leiden, waarvan de stellers van de tekst de gevolgen niet schijnen te hebben gewild.

Volgens dit artikel is de Staat verplicht, om te voldoen aan het verzoek van ouders die confessioneel onderwijs wensen, « een bestaande vrije, al dan niet confessionele school in de subsidiëring op te nemen ». Letterlijk opgevat, betekent deze tekst, dat de Staat zich van zijn verplichting zou kwijten zowel door het subsidiëren van een niet-confessionele vrije als van een confessionele school. Dit is voorzeker niet de bedoeling van de Regering.

Opdat ouders van leerlingen die confessioneel onderwijs wensen de opnemings van een bestaande confessionele vrije school in de subsidiëring kunnen vragen en verkrijgen, is volgens de tekst van het ontwerp vereist, « dat zij op een redelijke afstand geen school vinden, waarvan ten minste twee derde van het personeel houder is van een

libre. Une telle demande ne devrait donc être accueillie s'il se trouvait à la distance voulue un établissement d'enseignement dont les deux tiers du personnel seraient diplômés de l'enseignement libre mais non confessionnel. Il n'est pas douteux que le qualificatif « libre » devrait être remplacé par « confessionnel » à la fin de l'article 4, alinéa 2.

...

L'article sous revue envisage deux éventualités auxquelles correspondent des obligations déterminées pour l'Etat. C'est ainsi que, d'après le texte du projet, l'Etat doit, d'une part, répondre à la demande de parents réclamant un enseignement non confessionnel en créant une école d'Etat ou une section d'école d'Etat ou en assumant les frais de transport vers une telle école ou section, et qu'il doit, d'autre part, satisfaire à la requête des parents qui désirent un enseignement confessionnel en admettant aux subventions une école libre existante confessionnelle ou autre. Il y aurait, d'après le délégué du Ministre, une autre possibilité pour l'Etat de satisfaire à la demande de parents désirant un enseignement non confessionnel : ce serait de subventionner une école libre existante dont au moins les deux tiers du personnel sont titulaires d'un diplôme de l'enseignement non confessionnel. Dans sa forme actuelle, l'article 4 ne permet pas à l'Etat d'assurer le respect du libre choix selon ce dernier procédé.

...

Une dernière remarque s'impose au sujet des mots « indépendamment du droit qui lui est accordé par l'article 3, l'Etat... » par lesquels l'article 4 débute. L'article 3 ne se borne pas à accorder, en son alinéa 1er, un droit à l'Etat; en son alinéa 2, il lui impose aussi une obligation, celle de subventionner les établissements d'enseignement qui s'y trouvent énumérés. Etant donné que les prescriptions de l'article 4 viennent s'ajouter tant à cette obligation qu'au droit accordé par l'alinéa 1er, il convient de ne pas mentionner l'un sans l'autre.

...

Compte tenu de ces remarques et observations, le Conseil d'Etat propose de rédiger l'article 4 comme suit :

« Article 4. — Le droit des parents de choisir le type d'éducation de leurs enfants implique la possibilité de disposer à une distance raisonnable d'une école correspondant à leur choix.

Indépendamment du droit que lui accorde et de l'obligation que lui impose l'article 3, l'Etat, pour respecter le libre choix des parents, est obligé :

1° à la demande de parents qui désirent un enseignement non confessionnel et ne trouvent pas à une distance raisonnable une école dont au moins les deux tiers du personnel sont titulaires d'un diplôme de l'enseignement non confessionnel, soit d'ouvrir une école d'Etat ou une section d'école d'Etat, soit d'assumer les frais de transport vers une telle école ou section, soit d'admettre aux subventions une école libre non confessionnelle existante;

2° à la demande de parents qui désirent un enseignement confessionnel et ne trouvent pas à une distance raisonnable une école dont au moins les deux tiers du personnel sont titulaires d'un diplôme de l'enseignement confessionnel, d'admettre aux subventions une école libre confessionnelle existante.

Le Roi fixe le nombre de parents nécessaires pour que l'Etat doive assumer l'obligation prévue au présent article. Il détermine de même ce qu'il faut entendre par distance raisonnable ».

...

Le texte ci-dessus proposé laisse toutefois sans solution deux questions :

1° Lorsque l'Etat est obligé de subventionner à la demande des parents une école libre existante, il ne peut s'agir que d'une école libre non susceptible d'être subventionnée conformément à l'article 3 du fait qu'elle ne répond pas à toutes les conditions requises.

On peut se demander si l'obligation pour l'Etat de respecter le libre choix des parents dispense l'établissement à subventionner de l'observation de toute condition quelconque prévue à l'article 23, § 2.

Ne faut-il pas plutôt admettre que l'obligation de subventionner ne doit s'appliquer qu'aux établissements satisfaisant à toutes les conditions prévues à l'article 23, § 2, à l'exception de celles qui concernent le nombre d'élèves ?

Tel qu'il est rédigé, l'article 4 n'exclut pas la première interprétation.

2° L'Etat doit-il imputer sur les crédits réservés aux créations d'établissements prévues à l'article 14 du projet (article 6bis nouveau de

diploma van het vrij onderwijs». Zulk verzoek zou dus niet moeten worden ingewilligd als er zich op de gewenste afstand een onderwijsinrichting bevond waarvan twee derde van het personeel houder zou zijn van diploma's van het vrij maar niet-confessioneel onderwijs. Het lijkt geen twijfel dat aan het slot van artikel 4, tweede lid, het hoedanigheidswoord « vrij » moet worden vervangen door « confessioneel ».

...

Het hier besproken artikel behandelt twee mogelijkheden, waaraan voor de Staat welbepaalde verplichtingen beantwoorden. Zo moet de Staat, volgens de tekst van het ontwerp, enerzijds aan het verzoek van ouders die niet-confessioneel onderwijs eisen, gevolg geven door een Rijksschool of een Rijksschoolafdeling op te richten of door het vervoer naar zulke school of afdeling te bekostigen, en moet hij anderzijds aan het verzoek van ouders die confessioneel onderwijs verlangen, voldoen door een bestaande, al dan niet confessionele, vrije school in de subsidieregeling op te nemen. Volgens de gemachtigde van de Minister zou er voor de Staat nog een andere mogelijkheid bestaan om tegemoet te komen aan het verzoek van ouders die niet-confessioneel onderwijs wensen : subsidiëring van een bestaande vrije school waarvan ten minste twee derde van het personeel houder is van een diploma van het niet-confessioneel onderwijs. Zoals het thans is gesteld, machtigt artikel 4 de Staat niet om volgens dit laatste procédé te zorgen dat de vrije keus wordt geëerbiedigd.

...

Een laatste opmerking over de woorden « onverminderd het hem door artikel 3 toegekende recht is de Staat ... », waarmede artikel 4 begint. Artikel 3 kent aan de Staat niet alleen een recht toe (eerste lid) : het legt hem ook een verplichting op (tweede lid), met name de subsidiëring van de aldaar opgesomde onderwijsinrichtingen. Aangezien de voorschriften van artikel 4 zowel op deze verplichting als op het in het eerste lid toegekend recht betrekking hebben, mag het een niet zonder het ander worden vermeld.

...

Met inachtneming van deze opmerkingen stelt de Raad van State voor, artikel 4 als volgt te lezen :

« Artikel 4. — Het recht van de ouders om het opvoedingstype voor hun kinderen te kiezen, sluit de mogelijkheid in, over een school naar hun keuze op een redelijke afstand te beschikken.

Onverminderd het recht hem toegekend en de verplichting hem opgelegd door artikel 3, is de Staat verplicht, ten einde de vrije keus van de ouders te eerbiedigen :

1° op verzoek van ouders die niet-confessioneel onderwijs wensen en op een redelijke afstand geen school vinden, waarvan ten minste twee derde van het personeel houder is van een diploma van het niet-confessioneel onderwijs, hetzij een Rijksschool of een afdeling van een Rijksschool te openen, hetzij de kosten van het vervoer naar zulke school of afdeling op zich te nemen, hetzij een bestaande niet-confessionele vrije school in de subsidieregeling op te nemen;

2° op verzoek van ouders die confessioneel onderwijs wensen en op een redelijke afstand geen school vinden, waarvan ten minste twee derden van het personeel houder is van een diploma van het confessioneel onderwijs, een bestaande confessionele vrije school in de subsidieregeling op te nemen.

De Koning bepaalt hoeveel ouders er nodig zijn opdat de Staat de in dit artikel bepaalde verplichting op zich dient te nemen. Hij bepaalt eveneens wat onder redelijke afstand moet worden verstaan ».

...

Deze tekst laat echter twee vragen open :

1° Is de Staat verplicht op verzoek van ouders een bestaande vrije school te subsidiëren, dan kan het alleen gaan om een vrije school, die niet overeenkomstig artikel 3 kan worden gesubsidieerd omdat zij niet aan alle gestelde voorwaarden voldoet.

De vraag doet zich voor, of de verplichting van de Staat tot het eerbiedigen van de vrije keuze der ouders de te subsidiëren inrichting ontslaat van het naleven van enige in artikel 23, § 2, gestelde voorwaarde.

Moet niet veeleer worden aangenomen, dat de verplichting tot subsidiëren alleen geldt ten aanzien van inrichtingen die aan alle in artikel 23, § 2, gestelde voorwaarden voldoen, op de voorwaarde betreffende het aantal leerlingen na ?

Zoals het nu luidt, sluit artikel 4 de eerste interpretatie niet uit.

2° Moet de Staat de kosten voor het bouwen van scholen tot de oprichting waarvan artikel 4 hem zou nopen, aanrekenen op de

la loi du 22 avril 1958) les frais de construction des écoles qu'il serait amené à ériger en vertu de l'article 4 ?

Article 5.

Cet article impose avant toute réforme fondamentale de l'enseignement une confrontation des points de vue « entre, notamment les délégués de l'enseignement de l'Etat, de l'enseignement provincial, communal et privé ». On veut ainsi empêcher que les organisateurs de l'un de ces enseignements puissent procéder à une réforme fondamentale sans que les organisateurs des autres enseignements aient été avertis et qu'un échange de vues ait eu lieu à ce sujet. L'emploi de l'adverbe « notamment » pourrait faire croire qu'il existerait une autre catégorie d'enseignement qui pourrait être appelée à la confrontation des points de vue. S'il n'en est pas ainsi, et si, comme l'affirment les délégués du Ministre, le Gouvernement a simplement voulu permettre la consultation d'experts, en dehors des délégués des enseignements, le mot « notamment » peut être supprimé.

En outre si, comme il y a tout lieu de supposer, l'enseignement libre visé dans cet article n'est autre que l'enseignement libre subventionné, il convient d'apporter cette précision au texte.

Il est proposé de rédiger l'article 5 comme suit :

« Article 5. — Les réformes fondamentales de l'enseignement font l'objet d'une confrontation préalable des points de vue entre les délégués de l'enseignement de l'Etat, de l'enseignement provincial et communal et de l'enseignement libre subventionné.

Par réforme fondamentale, il faut entendre une modification dans l'orientation générale ou la durée des études et dans les conditions d'admission des élèves, à l'exclusion des créations d'écoles et des expériences pédagogiques ».

Article 6.

Il convient de remplacer au début de cet article les mots « tout en respectant » par les mots « à condition de respecter ».

S'il est donné suite à la suggestion faite au début du présent avis concernant la définition de l'expression « pouvoir organisateur », les mots « d'un enseignement officiel ou privé subventionné » peuvent être omis.

La version néerlandaise du même article gagnerait à être rédigée comme suit :

« Artikel 6. — Op voorwaarde dat een wettelijk bepaald minimum-leerplan en minimumlesrooster in acht worden genomen, beschikt elke inrichtende macht over de vrijheid voor haar onderwijsnet en zelfs voor elke onderwijsinstelling de lesroosters vast te stellen en, behoudens goedkeuring van de Minister met het oog op het waarborgen van het studiepeil, de leerplannen op te stellen.

Elke inrichtende macht kiest vrij haar pedagogische methodes ».

Article 7.

D'après les délégués du Ministre, le terme « congés », utilisé dans cet article, désignerait également les vacances. S'il en est ainsi, il faudrait le préciser.

Il est proposé d'adopter la version néerlandaise suivante :

« Artikel 7. — Een koninklijk besluit voorziet in een eenvormige vakantie- en verlofregeling voor het onderwijs van de Staat en voor het gesubsidieerd onderwijs ».

Article 8.

Conformément à la suggestion faite au début du présent avis, il convient de remplacer, à l'alinéa 1er, les mots « établissements d'enseignement primaire et secondaire de plein exercice organisés par des personnes publiques » par « établissements officiels d'enseignement primaire et secondaire de plein exercice ».

Cet alinéa, aux termes duquel l'horaire hebdomadaire comprend deux heures de religion et deux heures de morale dans ces établissements, est commenté comme suit dans la partie de l'exposé des motifs consacrés à l'analyse des articles :

« L'obligation de créer dans les établissements prévus audit article un cours de morale non confessionnelle et un cours de religion se situe dans le cadre du programme minimum prévu à l'article 6. Tout en restant dans des limites raisonnables et en maintenant un équilibre total entre ces deux cours, il n'y a pas lieu de considérer que constituerait une infraction à la loi le fait de donner par exemple trois heures

kredieten die bestemd zijn voor het oprichten van scholen als bedoeld in artikel 14 van het ontwerp (nieuw artikel 6bis van de wet van 22 april 1958) ?

Artikel 5.

Volgens dit artikel moet elke fundamentele onderwijshervorming worden ingeleid door een confrontatie van standpunten, « inzonderheid onder de afgevaardigden van het Rijksonderwijs, het provinciaal, gemeentelijk en privéonderwijs ». De bedoeling is te verhinderen, dat de inrichters van een dezer onderwijsvormen tot een fundamentele hervorming zouden overgaan zonder dat de inrichters van andere onderwijsvormen hiervan op de hoogte zijn gebracht en hierover van gedachten is gewisseld. Het bijwoord « inzonderheid » kan doen veronderstellen, dat nog een andere onderwijsvorm tot confrontatie van standpunten zou kunnen worden opgeroepen. Is dit niet zo en heeft de Regering, zoals de gemachtigden van de Minister verklaren, alleen bedoeld dat benevens de afgevaardigden van de verschillende onderwijsvormen ook deskundigen zouden kunnen worden geraadpleegd, dan dient « inzonderheid » te vervallen.

Is het in dit artikel bedoelde vrij onderwijs, zoals mag worden verondersteld, geen ander dan het gesubsidieerd vrij onderwijs, dan behoort ook dat in de tekst te worden gezegd.

Voorgesteld wordt, artikel 5 als volgt te lezen :

« Artikel 5. — Aan fundamentele onderwijshervormingen moet een confrontatie van standpunten voorafgaan onder de afgevaardigden van het onderwijs van de Staat, het provinciaal, het gemeentelijk en het gesubsidieerd vrij onderwijs.

Onder fundamentele hervorming wordt verstaan een wijziging in de algemene oriëntering of de duur van studiën en in de voorwaarden van toelating van leerlingen, met uitsluiting van de oprichting van scholen en de pedagogische proeven ».

Artikel 6.

Bij het begin van dit artikel vervange men de woorden « met eerbiediging van » door de woorden « Op voorwaarde dat ... in acht worden genomen ».

Wordt ingegaan op de vooraan in dit advies gegeven wenk betreffende de definitie van de uitdrukking « inrichtende macht », dan kunnen de woorden « van een officieel of gesubsidieerd privé-onderwijs » vervallen.

De Nederlandse tekst van dit artikel kan beter als volgt worden gelezen :

« Artikel 6. — Op voorwaarde dat een wettelijk bepaald minimum-leerplan en een minimumlesrooster in acht worden genomen, beschikt elke inrichtende macht over de vrijheid voor haar onderwijsnet en zelfs voor elke onderwijsinstelling de lesroosters vast te stellen en, behoudens goedkeuring van de Minister met het oog op het waarborgen van het studiepeil, de leerplannen op te stellen.

Elke inrichtende macht kiest vrij haar pedagogische methodes ».

Artikel 7.

Volgens de gemachtigden van de Minister slaat de in dit artikel gebruikte term « vrijaf » ook op de vakantie. Is dit zo, dan moet het worden gezegd.

Voor dit artikel wordt de volgende Nederlandse tekst voorgesteld :

« Artikel 7. — Een koninklijk besluit voorziet in een eenvormige vakantie- en verlofregeling voor het onderwijs van de Staat en voor het gesubsidieerd onderwijs ».

Artikel 8.

Overeenkomstig de vooraan in dit advies gegeven wenk, behoren in het eerste lid de woorden « door openbare personen tot stand gebrachte inrichtingen voor lager en secundair onderwijs met volledig leerplan » te worden vervangen door de woorden « officiële inrichtingen voor lager en secundair onderwijs met volledig leerplan ».

Over dit lid, volgens hetwelk de lesrooster in die inrichtingen per week twee uren godsdienst en twee uren zedenleer omvat, zegt de memorie van toelichting in haar ontleiding van de artikelen :

« De verplichting om in de inrichtingen, waarvan sprake in dit artikel, een cursus in de niet-confessionele zedenleer en een cursus in de godsdienst in te richten, valt binnen het raam van het minimum leerplan, bedoeld in artikel 6. Mits redelijke perken en bovendien een volkomen evenwicht tussen deze beide cursussen in acht genomen worden, bestaat er geen reden om het feit, dat bijvoorbeeld drie uren godsdienst

de religion et trois heures de morale ni d'étaler ces cours dans l'horaire hebdomadaire ».

Pour que cette interprétation soit possible, il convient de prévoir expressément dans la loi que les deux heures de religion et les deux heures de morale, entre lesquelles les parents ont le choix, constituent un minimum, en ajoutant les mots « au moins » après « comprend ».

* * *

La version néerlandaise du même article appelle plusieurs observations :

1° à l'alinéa 1er, « omvat de wekelijkse lesrooster » est à remplacer par « omvat de lesrooster per week »;

2° à l'alinéa 3, il convient de remplacer « de persoon » par « degene » et « dit laatste » par « het kind »;

3° à l'alinéa 5, b) et c), le mot « drukking » doit remplacer « dwang », le mot « en » « alsook », le mot « tuchtmaatregelen » « strafmaatregelen » et le mot « vrije » « volle ».

Quant aux alinéas 2 et 6, il est proposé de les rédiger comme suit :

« Onder godsdienstondericht wordt verstaan het onderricht in de katholieke, protestantse of israëlitische godsdienst en in de op die godsdienst berustende zedenleer. Onder onderricht in de zedenleer wordt verstaan het onderricht in de niet-confessionele zedenleer.

Degene die de verklaring aflegt, kan bij het begin van elk schooljaar zijn keuze wijzigen ».

* * *

Article 9.

Pour les raisons déjà indiquées à propos de l'examen de l'article 8, il convient de s'exprimer dans les termes suivants :

a) à l'alinéa 2 :

« Dans les autres établissements officiels d'enseignement secondaire, il est donné... »;

b) à l'alinéa 3 :

« Dans les écoles primaires officielles autres que celles de l'Etat: les ministres... »;

c) à l'alinéa 5 :

« Dans les autres établissements officiels d'enseignement, l'inspection... ».

A l'alinéa 6, il conviendrait de remplacer les mots « administrations publiques intéressées » par « administrations intéressées ».

La rédaction suivante est proposée pour la version néerlandaise de cet article :

« Artikel 9. — In onderwijsinrichtingen van de Staat wordt het godsdienstondericht verstrekt door bedienaars van de erediensten of hun afgevaardigde, die door de Minister van Openbaar Onderwijs op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de andere officiële inrichtingen voor secundair onderwijs, wordt het verstrekt door bedienaars van de erediensten of hun afgevaardigde, die door de inrichtende macht op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de officiële lagere scholen die niet door de Staat tot stand zijn gebracht, worden de bedienaars van de onderscheiden erediensten verzocht het godsdienstondericht te verstrekken of het onder hun toezicht te laten verstrekken hetzij door een onderwijzer van de inrichting, indien hij daarin toestemt, hetzij door een persoon die door de inrichtende macht daartoe wordt aanvaard.

De inspectie van de godsdiensteursussen in de onderwijsinrichtingen van de Staat wordt verricht door afgevaardigden van de hoofden der erediensten, die door de Minister van Openbaar Onderwijs op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de andere officiële onderwijsinrichtingen, wordt de inspectie van het godsdienstondericht verricht door afgevaardigden van de hoofden der erediensten. Die afgevaardigden vervullen hun opdracht onder de bij koninklijk besluit te bepalen voorwaarden.

De hoofden van de erediensten geven kennis van de benoeming van hun afgevaardigden aan de Minister van Openbaar Onderwijs, die, na daarvan akte te hebben verleend, de nodige inlichtingen aan de betrokken besturen en aan de bevoegde inspecteurs van het Rijksonderwijs doet toekomen.

en drie uren zedenleer gegeven worden of dat deze lessen over de wekelijkse lesrooster verspreid worden, als een inbreuk op de wet te beschouwen. »

Opdat deze interpretatie mogelijk wordt, moet in de wet uitdrukkelijk worden aangegeven dat de twee uren godsdienst en de twee uren zedenleer waartussen de ouders kunnen kiezen, een minimum zijn. Hiertoe voeg men na de woorden « omvat de lesrooster per week », de woorden « ten minste » in.

* * *

Bij de Nederlandse tekst van dit artikel zijn verscheidene opmerkingen :

1° in het eerste lid vervange men de woorden « omvat de wekelijkse lesrooster » door « omvat de lesrooster per week »;

2° in het derde lid vervange men « de persoon » door « degene » en « dit laatste » door « het kind »;

3° in het vijfde lid, b) en c), leze men « drukking » in plaats van « dwang », « en » in plaats van « alsook », « tuchtmaatregelen » in plaats van « strafmaatregelen » en « vrije » in plaats van « volle ».

Voor het tweede en het zesde lid wordt de volgende tekst voorgesteld :

« Onder godsdienstondericht wordt verstaan het onderricht in de katholieke, protestantse of israëlitische godsdienst en in de op die godsdienst berustende zedenleer. Onder onderricht in de zedenleer wordt verstaan het onderricht in de niet-confessionele zedenleer.

Degene die de verklaring aflegt, kan bij het begin van elk schooljaar zijn keuze wijzigen. »

* * *

Artikel 9.

Terwille van wat bij de bespreking van artikel 8 is gezegd, leze men in de Franse versie :

a) in het tweede lid :

« Dans les autres établissements officiels d'enseignement secondaire, il est donné... »;

b) in het derde lid :

« Dans les écoles primaires officielles autres que celles de l'Etat: les ministres... »;

c) in het vijfde lid :

« Dans les autres établissements officiels d'enseignement, l'inspection... ».

In het zesde lid vervange men « administrations publiques intéressées » door « administrations intéressées ».

Voor de Nederlandse versie van dit artikel wordt de onderstaande tekst aanbevolen :

« Artikel 9. — In onderwijsinrichtingen van de Staat wordt het godsdienstondericht verstrekt door bedienaars van de erediensten of hun afgevaardigde, die door de Minister van Openbaar Onderwijs op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de andere officiële inrichtingen voor secundair onderwijs, wordt het verstrekt door bedienaars van de erediensten of hun afgevaardigde, die door de inrichtende macht op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de officiële lagere scholen die niet door de Staat tot stand zijn gebracht, worden de bedienaars van de onderscheiden erediensten verzocht het godsdienstondericht te verstrekken of het onder hun toezicht te laten verstrekken hetzij door een onderwijzer van de inrichting, indien hij daarin toestemt, hetzij door een persoon die door de inrichtende macht daartoe wordt aanvaard.

De inspectie van de godsdiensteursussen in de onderwijsinrichtingen van de Staat wordt verricht door afgevaardigden van de hoofden der erediensten, die door de Minister van Openbaar Onderwijs op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de andere officiële onderwijsinrichtingen, wordt de inspectie van het godsdienstondericht verricht door afgevaardigden van de hoofden der erediensten. Die afgevaardigden vervullen hun opdracht onder de bij koninklijk besluit te bepalen voorwaarden.

De hoofden van de erediensten geven kennis van de benoeming van hun afgevaardigden aan de Minister van Openbaar Onderwijs, die, na daarvan akte te hebben verleend, de nodige inlichtingen aan de betrokken besturen en aan de bevoegde inspecteurs van het Rijksonderwijs doet toekomen.

Ieder jaar zendt het hoofd van elke eredienst in de maand oktober, aan de Minister van Openbaar Onderwijs een omstandig verslag over de wijze waarop het godsdienstondericht in deze inrichtingen gegeven wordt.

Article 10.

Cette disposition établit une double priorité en vue de la nomination à l'emploi de professeur de morale non confessionnelle :

1° le candidat porteur d'un diplôme de l'enseignement officiel est préféré à un candidat diplômé de l'enseignement libre;

2° parmi les porteurs d'un diplôme d'enseignement officiel, le candidat qui a suivi un cours morale est préféré à ceux qui n'ont pas suivi ce cours.

Cette idée serait mieux rendue par le texte suivant :

« Article 10. — § 1°. — Dans l'enseignement primaire, le cours de morale non confessionnelle est confié par priorité aux titulaires d'un diplôme délivré par un établissement d'enseignement officiel. Parmi ceux-ci, la préférence est accordée à ceux qui ont suivi ce cours de morale ».

Aux termes de l'alinéa 2 du même paragraphe, le cours de morale non confessionnelle est confié par priorité dans l'enseignement secondaire à un titulaire d'un diplôme d'agrégé délivré par un établissement non confessionnel.

D'après la partie de l'exposé des motifs consacrée à l'analyse des articles, le remplacement du grade d'« agrégé de philosophie », qui figurait dans le pacte, par le grade d'« agrégé », est justifié par le souci de ne pas exclure les régents. Mais, ce faisant, le Gouvernement attribue une priorité à de nombreux diplômés. Il existe, en effet, de nombreux titres d'agrégé : agrégé de l'enseignement secondaire inférieur (enseignement moyen et enseignement technique), agrégé de l'enseignement secondaire supérieur, agrégé de l'enseignement secondaire supérieur pour les sciences commerciales, agrégé de l'enseignement supérieur, agrégé de l'enseignement moyen du degré supérieur pour l'éducation physique. Au surplus, certains de ces grades se subdivisent encore en catégories. C'est ainsi qu'il y a des agrégés de l'enseignement secondaire supérieur pour les sciences et pour la philosophie et lettres (article 1° des lois coordonnées sur les grades académiques et le programme des examens universitaires); il y a des agrégés de l'enseignement secondaire inférieur pour les cours généraux (article 1° de la loi du 10 avril 1958 modifiant les lois coordonnées sur l'enseignement moyen et les lois coordonnées sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires). Comme il n'entre pas dans les intentions du Gouvernement de permettre à n'importe quel agrégé, quels que soient son titre et sa spécialité, d'enseigner la morale, le texte du projet devrait être précisé quant à ce point.

L'article 10, § 2, devra également être remanié en fonction des précisions qui devront être apportées au § 1°.

L'article 10, § 2, alinéa 2, fixe une condition de nomination à l'emploi d'inspecteur de morale non confessionnelle dans l'enseignement primaire subventionné : être porteur d'un diplôme d'agrégé ou avoir satisfait à l'examen d'inspecteur cantonal. Il ressort de l'emploi des mots « en outre » que cette condition de nomination est présentée comme une condition supplémentaire, alors que l'alinéa qui s'y rapporte fait suite à une disposition qui a essentiellement pour objet d'établir une priorité en vue de la nomination. Il s'agit là de deux ordres d'idées distincts. En effet, lorsque le titre d'agrégé est exigé comme condition de nomination, les candidats qui ne possèdent pas ce titre ne peuvent, en aucun cas, être nommés; il n'en est pas de même lorsque le titre d'agrégé ne fait que donner une priorité. Il y aurait lieu de tenir compte de cette observation lors de la révision de cet article.

Article 11.

Le début de l'alinéa 2 de cet article serait mieux rédigé comme suit :

« Dans l'enseignement secondaire cette cote n'est pas reprise dans... ».

Dans la version néerlandaise du même article, il convient de remplacer, à l'alinéa 2, « bijzondere » par « afzonderlijke », et à l'alinéa 3 « herexamen » par « tweede examen ».

Article 12.

Les alinéas 1° et 3 de cet article seraient mieux rédigés comme suit :

« L'enseignement gardien, primaire et secondaire est gratuit dans

Ieder jaar zendt het hoofd van elke eredienst in de maand oktober aan de Minister van Openbaar Onderwijs een omstandig verslag over de wijze waarop het godsdienstondericht in deze inrichtingen gegeven wordt ».

Artikel 10.

Dit artikel voert een dubbele prioriteit in met het oog op de benoeming tot leraar in de niet-confessionele zedenleer :

1° de kandidaat die houder is van een diploma van het officieel onderwijs heeft voorrang boven een kandidaat die houder is van een diploma van het vrij onderwijs;

2° onder de houders van een diploma van het officieel onderwijs heeft de kandidaat die een cursus zedenleer heeft gevolgd voorrang boven hen die zulke cursus niet hebben gevolgd.

Deze gedachte kan beter als volgt worden uitgedrukt :

« Artikel 10. — § 1. — In het lager onderwijs wordt de cursus in de niet-confessionele zedenleer bij voorrang opgedragen aan houders van een diploma dat door een officiële onderwijsinrichting is uitgeleerd. Onder hen wordt de voorkeur gegeven aan degenen die deze cursus in de zedenleer hebben gevolgd ».

Luidens het tweede lid van dezelfde paragraaf wordt de cursus in de niet-confessionele zedenleer in het secundair onderwijs bij voorrang opgedragen aan een houder van diploma van geaggregeerde dat door een niet-confessionele inrichting is uitgereikt.

Volgens het gedeelte van de memorie van toelichting waarin de artikelen worden toegelicht, is de vervanging van de graad van « geaggregeerde in de wijsbegeerte », die in het schoolpact voorkwam, door de graad van « geaggregeerde » hierdoor te verantwoorden, dat men de regenten niet wil uitsluiten. Op die wijze echter kent de Regering aan tal van gediplomeerden prioriteit toe. Er bestaan immers velerlei titels van geaggregeerde : geaggregeerde van het lager secundair onderwijs (middelbaar onderwijs en technisch onderwijs), geaggregeerde van het hoger secundair onderwijs, geaggregeerde van het hoger secundair onderwijs voor handelswetenschappen, geaggregeerde van het hoger onderwijs, geaggregeerde van het middelbaar onderwijs van de hogere graad voor de lichamelijke opvoeding. Bovendien zijn sommige van deze graden nog in categorieën onderverdeeld. Zo zijn er geaggregeerden van het hoger secundair onderwijs voor de wetenschappen en voor de letteren en wijsbegeerte (artikel 1 van de gecoördineerde wetten op de academische graden en het programma der universitaire examens); er zijn geaggregeerden van het lager secundair onderwijs voor de algemene vakken (artikel 1 van de wet van 10 april 1958 tot wijziging van de gecoördineerde wetten op het middelbaar onderwijs en van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens). Aangezien het niet de bedoeling van de Regering is om het even welke geaggregeerde, ongeacht zijn titel en zijn specialiteit, de zedenleer te laten onderwijzen, behoort de tekst op dit punt te worden verduidelijkt.

Artikel 10, § 2, zal ook moeten worden omgewerkt aan de hand van de verduidelijkingen die in § 1 moeten worden aangebracht.

Artikel 10, § 2, tweede lid, stelt een voorwaarde voor benoeming tot inspecteur over de niet-confessionele zedenleer in het gesubsidieerd lager onderwijs : houder zijn van een diploma van geaggregeerde of geslaagd zijn voor het examen van kantonnaal inspecteur. De term « bovendien » wijst erop, dat deze benoemingsvoorwaarde als een bijkomende voorwaarde geldt, terwijl het desbetreffende lid volgt op een bepaling die essentieel tot doel heeft een voorrang inzake benoeming vast te stellen. Het gaat hier om een tweeledige gedachtengang. Wanneer namelijk de titel van geaggregeerde wordt geëist voor een benoeming, dan kunnen kandidaten die deze titel niet bezitten, in geen geval benoemd worden; anders staat het wanneer de titel van geaggregeerde alleen maar voorrang verleent. Bij de herziening van dit artikel ware op deze opmerking te letten.

Artikel 11.

Het begin van het tweede lid van dit artikel kan beter als volgt worden gelezen :

« In het secundair onderwijs wordt dit cijfer niet opgenomen in... ».

In de Nederlandse versie van hetzelfde artikel vervange men in het tweede lid « bijzondere » door « afzonderlijke » en in het derde lid « herexamen » door « tweede examen ».

Artikel 12.

Het eerste en het derde lid van dit artikel kunnen beter als volgt worden gelezen :

« Het bewaarschool-, lager en secundair onderwijs is kosteloos in

les établissements de l'Etat et dans ceux qu'il subventionne en vertu de la présente loi.

La délivrance des livres et objets classiques se fait sans frais dans l'enseignement gardien et primaire ».

Dans la version néerlandaise de l'alinéa 2, il convient en outre de remplacer le mot « ingevorderd » par « geïnd ».

Article 13.

Le liminaire de cet article devrait être ainsi conçu :

« L'article 4, 3°, de la loi du 22 avril 1958 portant création d'un fonds des constructions scolaires et parascolaires de l'Etat, d'un fonds des constructions de l'enseignement supérieur et des cités universitaires de l'Etat, est remplacé par la disposition suivante : ... ».

Article 14.

La rédaction suivante est proposée pour le liminaire de cet article :

« Il est inséré dans la même loi un article 6bis ainsi conçu : ... ».

Quant à la version néerlandaise du nouvel article 6bis, il est proposé de le rédiger dans les termes suivants :

« In dezelfde wet wordt een artikel 6bis ingevoegd, dat luidt als volgt :

Artikel 6bis. — Tot wanneer de vrije keuze in alle gewesten van het land werkelijk verzekerd is, worden jaarlijks 20 inrichtingen voor secundair onderwijs, 16 internaten, 30 voorbereidende afdelingen en autonome lagere scholen van de Staat opgericht ».

Article 15.

Selon cet article, les ressources du fonds des constructions scolaires et parascolaires de l'Etat sont constituées — si l'on excepte le reliquat éventuel des crédits visé à l'article 7, 1°, de la loi du 22 avril 1958 qui a été absorbé par le fonds lors de sa constitution en 1958 — de deux dotations annuelles auxquelles la loi donne une affectation précise. La première est réservée au programme de constructions d'écoles et d'internats prévu à l'article 6bis, nouveau, de la loi du 22 avril 1958. La seconde doit être consacrée aux améliorations et aux extensions des établissements scolaires existants. Le délégué du Ministre ayant précisé que ce crédit doit également servir aux travaux « d'amélioration et d'extension des bâtiments parascolaires, tels que les offices d'orientation professionnelle, les centres psycho-médico-sociaux, etc... », le Conseil d'Etat propose, tant pour rendre cette intention que pour assurer la concordance avec l'article 1° de la loi du 22 avril 1958, de remplacer le membre de phrase « aux améliorations et aux extensions des établissements scolaires existants » par « à la modernisation, à l'agrandissement et à l'aménagement des établissements visés à l'article 1°, a) ».

La loi ayant ainsi prévu l'utilisation des ressources mises à la disposition du fonds, il ne reste théoriquement plus de crédit à consacrer à la construction d'établissements autres que ceux dont il est question à l'article 6bis, nouveau. Dès lors, la disposition du projet selon laquelle « ces crédits (il s'agit de l'ensemble des crédits mis à la disposition du Fonds) sont indépendants de ceux qui sont affectés à la création de centres psycho-médico-sociaux » ne peut avoir aucune portée.

On peut également se demander si les deux derniers alinéas de l'article 7 de la loi du 22 avril 1958, relatifs à la répartition du crédit annuel entre les diverses branches d'enseignement et le secteur parascolaire, ont encore une raison d'être. Cette répartition ne semble, en effet, plus possible que pour le crédit de 600 millions, puisque la loi en projet décide elle-même de l'affectation du crédit de 1 milliard 100 millions de francs.

L'article 15 du projet dispose encore que le crédit d'un milliard 700 millions de francs mis tous les ans à la disposition du fonds est inscrit par priorité dans chaque budget extraordinaire. Il n'y a pas de « budget extraordinaire », mais le budget de chaque département contient un titre réservé aux « dépenses extraordinaires ». Il conviendrait donc de préciser au budget de quel Ministère les crédits seront inscrits.

D'autre part, en prévoyant que le crédit est inscrit par priorité et qu'il a le même caractère intangible que ceux qui sont affectés aux dépenses de fonctionnement de l'Etat, le projet reproduit les termes d'une clause du pacte scolaire (article 12). Si pareille déclaration peut engager la responsabilité publique des signataires du pacte, elle ne saurait lier les Chambres législatives lorsqu'elles seront appelées à voter les budgets futurs; au surplus, les dépenses de fonctionnement

inrichtungen van de Staat en in inrichtingen die de Staat krachtens deze wet subsidieert.

In het bewaarschool- en het lager onderwijs worden leerboeken en schoolbehoeften kosteloos verstrekt ».

In de Nederlandse versie van het tweede lid vervange men bovendien het woord « ingevorderd » door « geïnd ».

Artikel 13.

De inleidende volzin van dit artikel behoort als volgt te worden gesteld :

« Artikel 4, 3°, van de wet van 22 april 1958 tot oprichting van een fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband van het Rijk en van een fonds voor hoger-onderwijsgebouwen en studentenverblijven van het Rijk, wordt door de volgende bepaling vervangen : ... ».

Artikel 14.

Voorgesteld wordt de inleiding van dit artikel in de Franse tekst als volgt te lezen :

« Il est inséré dans la même loi un article 6bis ainsi conçu : ... ».

In het Nederlands leze men het nieuwe artikel 6bis als volgt :

« In dezelfde wet wordt een artikel 6bis ingevoegd, dat luidt als volgt :

« Artikel 6bis. — Tot wanneer de vrije keuze in alle gewesten van het land werkelijk verzekerd is, worden jaarlijks 20 inrichtingen voor secundair onderwijs, 16 internaten, 30 voorbereidende afdelingen en autonome lagere scholen van de Staat opgericht ».

Artikel 15.

Volgens dit artikel bestaan de inkomsten van het fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband van het Rijk — indien men uitzondering maakt voor het eventueel kredietoverschot waarvan sprake is in artikel 7, 1°, van de wet van 22 april 1958 en dat in het fonds bij zijn oprichting in 1958 is opgegaan — uit twee jaarlijkse dotaties waaraan de wet een welomschreven bestemming geeft. De eerste dotatie is bestemd voor het in het nieuwe artikel 6bis van de wet van 22 april 1958 bedoelde programma voor het bouwen van scholen en internaten. De tweede moet dienen voor verbetering en uitbreiding van bestaande onderwijsinrichtingen. De gemachtigde van de Minister heeft meegedeeld, dat dit krediet ook moet dienen « voor verbetering en uitbreiding van gebouwen in schoolverband, zoals diensten voor beroepsoriëntering, psychisch-medische sociale centra enz. ... » Daarom stelt de Raad van State voor, zowel om deze bedoeling tot uitdrukking te brengen als ter wille van de overeenstemming met artikel 1 van de wet van 22 april 1958, de zinsnede « voor de verbetering en uitbreiding van de bestaande onderwijsinrichtingen » te vervangen door « voor de modernisering, de vergroting en de geschiktmaking van de in artikel 1, a), bedoelde inrichtingen ».

Aangezien de wet zodoende heeft bepaald hoe de ter beschikking van het fonds gestelde inkomsten moeten worden gebruikt, blijft er theoretisch geen krediet meer over voor het bouwen van andere inrichtingen dan waarvan sprake is in het nieuwe artikel 6bis. Derhalve kan de bepaling van het ontwerp, volgens welke « deze kredieten (het betreft alle ter beschikking van het fonds gestelde kredieten) gescheiden zijn van die welke bestemd zijn voor de psycho-medisch-sociale centra », geen enkele betekenis hebben.

Ook is het de vraag, of de laatste twee alinea's van artikel 7 van de wet van 22 april 1958 betreffende de verdeling van het jaarlijks krediet onder de verschillende onderwijstakken en de sector der gebouwen in schoolverband, nog enige zin hebben. Deze verdeling lijkt immers nog alleen mogelijk te zijn voor het krediet van 600 miljoen, vermits de ontworpen wet zelf beslist over de aanwending van het krediet van 1 miljard 100 miljoen frank.

Artikel 15 van het ontwerp bepaalt nog, dat het krediet van 1 miljard 700 miljoen frank, dat elk jaar ter beschikking van het fonds wordt gesteld, bij voorrang wordt uitgetrokken op elke buitengewone begroting. Er is geen « buitengewone begroting », maar de begroting van ieder departement bevat een titel voor de « buitengewone uitgaven ». Er ware dus nader aan te geven, op de begroting van welk Ministerie de kredieten zullen worden uitgetrokken.

Waar het ontwerp anderzijds bepaalt, dat het krediet bij voorrang wordt uitgetrokken en dat het even onaantastbaar wordt geacht als de kredieten die bestemd zijn voor de werkingsuitgaven van de Staat, neemt het de bewoordingen over van een bepaling uit het schoolpact (artikel 12). Kan een zodanige verklaring de openbare verantwoordelijkheid van de ondertekenaars van het pact in het gedrang brengen, de Wetgevende Kamers kan zij niet binden wanneer deze moeten

de l'Etat n'ont pas, en droit, le caractère instangible que le projet leur prête.

Une remarque analogue doit être faite à propos de la disposition qui prévoit que « les modalités d'adaptation du crédit de 1 milliard 700 millions de francs sont déterminées par arrêté royal ». Il va de soi que cet arrêté, qui peut tracer une règle à suivre par le Gouvernement lorsque celui-ci présentera les projets de budget, ne lie pas les Chambres législatives.

En vertu de l'article 8 de la loi du 22 avril 1958, les crédits du fonds étaient mis à la disposition du Ministre des Travaux publics par virement à un article spécial inscrit au budget pour ordre. Le projet abroge cette disposition et prescrit le transfert de la dotation du fonds à un compte spécial à la Banque nationale, dont le Ministre de l'Instruction publique peut disposer. Si le Gouvernement entend ainsi mettre le fonds à l'abri d'éventuelles difficultés de trésorerie, il n'a nullement l'intention de le soustraire au contrôle de la Cour des comptes. Les ordonnances émises à charge du compte en banque seront soumises au visa préalable de la Cour des comptes, conformément à l'article 17 de la loi du 15 mai 1846.

Article 16.

Cet article tend à remplacer l'article 17 de la loi du 22 avril 1958, par un texte nouveau, mais uniquement en tant qu'il concerne le « fonds des constructions scolaires et parascolaires ».

Il serait préférable de remplacer purement et simplement l'article 17 de la loi précitée par un texte nouveau, qui pourrait être rédigé comme suit :

« Le Ministre de l'Instruction publique fait rapport aux Chambres chaque année avant le 31 mars sur l'utilisation des crédits du fonds des constructions scolaires et parascolaires de l'Etat au cours de l'exercice écoulé.

Chaque année, le Gouvernement rend compte aux Chambres de l'exécution de la présente loi en ce qui concerne le fonds des constructions de l'enseignement supérieur et des cités universitaires de l'Etat ».

Article 17.

Il convient de préciser à quel budget le crédit, prévu à cet article, sera inscrit.

La rédaction suivante est proposée :

« Un crédit spécial et annuel de 200 millions est inscrit pendant quatre ans au budget du Ministère de l'Instruction publique pour couvrir les besoins actuels en matériel didactique, en mobilier, en équipements et en machines des établissements d'enseignement de l'Etat ».

Articles 18 à 22.

Ces articles régissent l'organisation du « fonds des constructions provinciales et communales », qui est destiné à subventionner les travaux de construction, modernisation, agrandissement et aménagement des établissements entrepris par les provinces et les communes. Ils donnent lieu aux remarques suivantes :

1° Le projet n'indique pas expressément à quel budget figurera la dotation annuelle de 600 millions.

2° Le Ministre de l'Instruction publique est désigné comme seul gérant du fonds, alors que le Ministre des Travaux publics prend une part importante à cette gestion et qu'il est notamment chargé de la liquidation des subventions. Faut-il en conclure que ce Ministre sera également l'ordonnateur des dépenses ?

3° L'article 22 charge le Ministre de l'Instruction publique de dresser le projet de budget du fonds et prescrit le report des crédits non utilisés au budget de l'exercice suivant.

Le budget étant un acte par lequel sont prévues et autorisées les recettes et les dépenses pour une période déterminée, l'usage des termes employés est impropre dans le cas d'un fonds alimenté par une dotation annuelle fixe, à laquelle viennent s'ajouter les crédits non utilisés de l'année précédente.

Article 23.

Le Conseil d'Etat propose, pour l'article 23, un texte nouveau qui est inspiré par les considérations suivantes :

stemmen over toekomstige begrotingen; bovendien zijn de werkingsuitgaven van de Staat in rechte niet zo onaantastbaar als het ontwerp zegt.

Een soortgelijke opmerking moet worden gemaakt in verband met de bepaling dat « de modaliteiten van de aanpassing van het krediet van 1 miljard 700 miljoen frank bij koninklijk besluit worden vastgesteld ». Het spreekt vanzelf dat dit besluit, hetwelk een door de Regering bij het overleggen van haar begrotingsontwerpen te volgen gedragsregel kan opleggen, de Wetgevende Kamers niet bindt.

Krachtens artikel 8 van de wet van 22 april 1958 werden de kredieten van het fonds « ter beschikking gesteld van de Minister van Openbare Werken door de overschrijving op een bijzonder artikel, op de begroting ingeschreven voor orde ». Het ontwerp heft deze bepaling op en zegt dat de dotatie van het fonds moet worden overgedragen op een bijzondere rekening bij de Nationale Bank, waarover de Minister van Openbaar Onderwijs de beschikking heeft. Wil de Regering op die wijze het fonds behoeden voor eventuele schatkist-moeilijkheden, zij heeft hoegenaamd niet de bedoeling het aan het toezicht van het Rekenhof te onttrekken. De ordonnances die ten bezware van de bankrekening worden uitgegeven, zullen overeenkomstig artikel 17 van de wet van 15 mei 1846 aan het voorafgaand visum van het Rekenhof worden onderworpen.

Artikel 16.

Dit artikel strekt ertoe artikel 17 van de wet van 22 april 1958 door een nieuwe tekst te vervangen, doch alleen in zoverre het betrekking heeft op het « fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband ».

Het eenvoudigste ware, artikel 17 van de genoemde wet door een nieuwe tekst te vervangen, als volgt :

« Ieder jaar, vóór 31 maart, brengt de Minister van Openbaar Onderwijs verslag uit bij de Kamers over het gebruik van de kredieten van het fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband van de Staat over het afgelopen dienstjaar.

Jaarlijks geeft de Regering aan de Kamers rekenschap van de uitvoering van deze wet, wat het fonds voor hoger-onderwijsgebouwen en studentenverblijven van de Staat betreft ».

Artikel 17.

Hier moet worden aangegeven op welke begroting het desbetreffende krediet zal worden uitgetrokken.

Voorgesteld wordt :

« Een bijzonder en jaarlijks krediet van 200 miljoen wordt vier jaar lang op de begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs uitgetrokken om in de huidige behoeften van de onderwijsinrichtingen van de Staat inzake leermiddelen, meubilair, uitrusting en machines te voorzien ».

Artikelen 18 tot 22.

Deze artikelen regelen de organisatie van het « fonds voor provinciale en gemeentelijke schoolgebouwen » dat dient om de bouw, de modernisering, de vergroting en de inrichting van de provinciale en gemeentelijke inrichtingen te subsidiëren. Hierbij is het volgende op te merken :

1° Het ontwerp zegt niet uitdrukkelijk op welke begroting de jaarlijkse dotatie van 600 miljoen zal voorkomen.

2° Als enig beheerder van het fonds wordt de Minister van Openbaar Onderwijs genoemd, terwijl de Minister van Openbare Werken een aanzienlijk aandeel in dit beheer heeft en onder meer met de verevening van de toelagen is belast. Betekent dit dat deze Minister meteen de ordonnateur van de uitgaven zal zijn ?

3° Artikel 22 belast de Minister van Openbaar Onderwijs met het opmaken van de ontwerp-begroting van het fonds en bepaalt dat niet gebruikte kredieten op de begroting van het volgende dienstjaar worden overgebracht.

Een begroting is een akte die inkomsten en uitgaven voor een bepaald tijdvak voorziet en toestaat; de gebruikte bewoordingen zijn hier dus niet dienstig want het gaat om een fonds dat door een vaste jaarlijkse dotatie wordt gestijfd, waarbij dan nog komen de ongebruikte kredieten van het vorige jaar.

Artikel 23.

De Raad van State stelt voor dit artikel een nieuwe tekst voor, die uitgaat van de onderstaande overwegingen :

1° L'article 23, § 1er, du projet prévoit que dans « l'enseignement gardien et primaire les règles actuelles d'admission aux subventions sont maintenues ». Ces règles étant abrogées par le projet, la disposition ainsi formulée ne peut pas être maintenue.

Si le Gouvernement entend, ainsi que l'a précisé le délégué du Ministre, que les écoles primaires et gardiennes en voie de formation ne soient pas soumises au régime des subventions prévu à l'article 23, § 1er, du projet, mais qu'elles aient un droit aux subventions dès leur création, si elles satisfont aux conditions fixées à l'article 23, § 2, il faudrait que cette intention soit clairement exprimée.

2° Le projet organise deux régimes de subventions différents, applicables, l'un aux établissements complets et aux sections complètes d'établissements, l'autre aux établissements en voie de formation. Cette distinction devrait être mieux marquée.

3° Pour être subventionnés, les établissements complets, comme ceux qui ne le sont pas, doivent satisfaire à un ensemble de conditions précisées à l'article 23, § 2.

Le projet ne mentionne cependant pas une condition qui résulte implicitement du texte et qui, par la force des choses, n'est applicable qu'aux établissements complets ou aux sections complètes d'établissements, à savoir: l'obligation de délivrer des diplômes homologués. Si, comme l'a affirmé le délégué du Ministre, cette condition est requise, il faudrait le prévoir expressément.

4° Si les établissements complets ont un droit aux subventions dès qu'ils réunissent les conditions requises, il n'en va pas de même pour les établissements en voie de formation. Le Ministre a un pouvoir souverain d'appréciation lorsque, après un an de fonctionnement et l'avis de l'inspection, il a à décider de l'octroi des subventions.

Mais une fois ces subventions accordées, le renouvellement de celles-ci est automatique, pourvu que l'établissement en voie de formation justifie des conditions prévues pour les établissements complets, à l'exception de celle qui concerne la délivrance de diplômes homologués. Cette situation dure jusqu'au moment où « les diplômes entrent en ligne de compte pour l'homologation ou au moment où l'établissement délivre des diplômes conformément aux dispositions réglementaires ». A partir de ce moment, l'établissement est soumis au régime prévu pour les établissements complets.

5° La disposition de l'article 27-4, d'après laquelle les règles appliquées au personnel de l'Etat en matière de contrôle du service de santé administratif sont étendues au personnel admis aux subventions, là où pareil contrôle n'est pas encore organisé par l'Etat, serait mieux à sa place à l'article 23. Elle énonce, en effet, une des conditions que l'établissement doit remplir pour être admis aux subventions.

6° L'article 23, § 1er, alinéa 2, relatif à l'organisation d'un régime d'homologation, n'est pas à sa place au chapitre des établissements subventionnés. Pareil régime s'applique, en effet, à l'ensemble des établissements d'enseignement.

Le Conseil d'Etat propose de créer un chapitre spécial consacré à l'homologation, qui prendra place avant le chapitre IV du projet.

Le texte proposé pour l'article 23 est le suivant :

« Article 23. — § 1er. — Les établissements complets ou sections complètes d'établissement gardien, primaire, moyen, normal, technique et artistique sont subventionnés lorsqu'ils :

1° délivrent des diplômes homologués d'enseignement moyen, normal, technique ou délivrent des diplômes ou certificats d'enseignement primaire et artistique conformément aux dispositions réglementaires;

2° se conforment aux dispositions légales et réglementaires concernant l'organisation des études et le régime linguistique;

3° adoptent une structure existant dans l'enseignement de l'Etat ou approuvée par le Ministre de l'Instruction publique;

4° respectent un programme conforme aux prescriptions légales ou approuvées par le Ministre de l'Instruction publique;

5° se soumettent au contrôle et à l'inspection organisée par le Roi. Cette inspection porte spécialement sur les branches enseignées, le niveau des études et l'application des lois linguistiques à l'exclusion des méthodes pédagogiques;

6° sont organisés par une personne physique ou morale qui en assume toute la responsabilité;

7° comptent par classe, section, degré ou autres subdivisions, le nombre minimum d'élèves fixé par arrêté royal délibéré en conseil des Ministres, sauf dispense accordée en raison de circonstances particulières et exceptionnelles par le Ministre de l'Instruction publique;

8° sont établis dans des locaux répondant à des conditions d'hygiène et de salubrité;

1° Artikel 23, § 1, van het ontwerp bepaalt: « In het bewaarschool-onderwijs en het lager onderwijs blijven de huidige voorschriften betreffende de opnemings- en de toelageregeling behouden ». Deze regelen nu worden door het ontwerp opgeheven, zodat de bepaling onbruikbaar wordt.

Indien de Regering, zoals de gemachtigde van de Minister heeft verklaard, het zo bedoelt dat bewaarscholen en lagere scholen in wording niet aan de in artikel 23, § 1, van het ontwerp omschreven subsidieregeling onderworpen zijn, maar vanaf hun oprichting recht op toelagen hebben als zij aan de in artikel 23, § 2, gestelde eisen voldoen, dan behoort deze bedoeling duidelijk tot uiting te komen.

2° Het ontwerp voert twee verschillende subsidieregelingen in, één voor volledige inrichtingen en volledige afdelingen, en één voor inrichtingen in wording. Dit onderscheid moet scherper worden gesteld.

3° Om te kunnen gesubsidieerd worden, moeten volledige en onvolledige inrichtingen voldoen aan een geheel van voorwaarden, die in artikel 23, § 2, zijn vastgesteld.

Het ontwerp spreekt echter niet van een voorwaarde die impliciet uit de tekst volgt en die uiteraard alleen maar op volledige inrichtingen of volledige afdelingen toepassing kan vinden: de verplichting gehomologeerde diploma's uit te reiken. Als deze eis wordt gesteld, en hij wordt het volgens de gemachtigde van de Minister, dan moet hij uitdrukkelijk worden verwoord.

4° Hebben volledige inrichtingen recht op toelagen zodra zij aan de gestelde voorwaarden voldoen, inrichtingen in wording hebben dit niet. De Minister beschikt over een soevereine beoordelingsbevoegdheid wanneer hij, na een jaar werking en na advies van de inspectie, over de uitkering der toelagen te beslissen heeft.

Maar als deze toelagen eenmaal zijn toegestaan, worden zij automatisch vernieuwd mits de inrichting in wording voldoet aan de voor volledige inrichtingen gestelde eisen, met uitzondering van de eisen betreffende het afgeven van gehomologeerde diploma's. Deze toestand duurt tot « op het ogenblik dat de diploma's voor homologatie in aanmerking komen of het ogenblik dat de inrichting diploma's aflevert overeenkomstig de reglementaire voorschriften ». Van dan af, is de inrichting onderworpen aan de regeling die voor volledige inrichtingen geldt.

5° Artikel 27, 4°, bepaalt: « De op het Rijkspersoneel toepasselijke regeling inzake controle door de administratieve gezondheidsdienst wordt uitgebreid tot het in de toelageregeling opgenomen personeel, daar waar een dergelijke controle door de Staat nog niet is ingevoerd »; die bepaling behoort eerder in artikel 23 te staan, want zij stelt een van de eisen waaraan een inrichting moet voldoen om in de subsidieregeling te worden opgenomen.

6° Artikel 23, § 1, tweede lid, betreffende de organisatie van een homologatieregeling, is niet op zijn plaats in het hoofdstuk « Gesubsidieerde inrichtingen ». Die regeling geldt immers voor alle onderwijs-inrichtingen.

De Raad van State stelt voor, aan de homologatie een afzonderlijk hoofdstuk te wijden, vóór hoofdstuk IV.

De voor artikel 23 voorgestelde tekst is dan :

« Artikel 23. — § 1. — Volledige inrichtingen of volledige afdelingen voor bewaarschool-, lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs worden gesubsidieerd indien zij :

1° gehomologeerde diploma's van middelbaar, normaal- of technisch onderwijs dan wel diploma's of getuigschriften van lager en kunstonderwijs uitreiken overeenkomstig de voorschriften van de verordeningen;

2° zich gedragen naar de bepalingen van de wetten en verordeningen betreffende de inrichting van de studiën en de taalregeling;

3° een structuur aannemen die in het onderwijs van de Staat bestaat of die goedgekeurd is door de Minister van Openbaar Onderwijs;

4° een leerplan in acht nemen dat overeenstemt met de wettelijke voorschriften of dat door de Minister van Openbaar Onderwijs is goedgekeurd;

5° zich aan de door de Koning ingerichte controle en inspectie onderwerpen. Deze inspectie heeft in het bijzonder betrekking op de onderwezen vakken, het peil van de studiën en de toepassing van de taalwetten, met uitsluiting van de pedagogische methodes;

6° ingericht zijn door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon die de gehele verantwoordelijkheid ervoor op zich neemt;

7° per klas, afdeling, graad of andere onderverdeling het minimum-aantal leerlingen tellen, bepaald bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit, behoudens vrijstelling door de Minister van Openbaar Onderwijs verleend wegens bijzondere en uitzonderlijke omstandigheden;

8° gevestigd zijn in lokalen die aan de voorwaarden inzake hygiëne en gezondheid voldoen;

9° disposent du matériel didactique et de l'équipement scolaire répondant aux nécessités pédagogiques;

10° forment un ensemble pédagogique situé dans un même complexe de bâtiments ou, en tout cas, dans une même commune ou agglomération, sauf dérogation accordée par le Roi dans des cas exceptionnels;

11° soumettent leur personnel au même contrôle médical que le personnel enseignant de l'Etat et ne maintiennent pas en fonction les membres du personnel qui pourraient mettre en danger la santé des élèves;

12° se conforment au régime de vacances et congés qui sera organisé par application de l'article 7 de la présente loi.

§ 2. — Les établissements et sections d'établissements d'enseignement moyen, normal, technique et artistique en voie de formation peuvent être admis aux subventions après un an de fonctionnement sur avis des services d'inspection, s'ils satisfont aux conditions énumérées au § 1er, n° 2 à 12.

Si ces conditions continuent à être respectées, l'admission aux subventions est prorogée jusqu'au moment où les diplômés entrent en ligne de compte pour l'homologation ou au moment où l'établissement délivre des diplômes conformément aux dispositions réglementaires.

Les établissements et sections d'établissements gardien et primaire en voie de formation sont subventionnés s'ils satisfont aux conditions énumérées au § 1er, n° 2 à 12.

§ 3. — Lorsqu'un établissement ou une section d'établissement cesse de satisfaire aux conditions prévues au § 1er, les subventions sont retirées par décision ministérielle. Cette décision produit ses effets à dater de sa notification.

Les subventions sont rétablies au moment où les conditions sont à nouveau remplies.

Quant au nouveau chapitre, il est proposé de le rédiger comme suit :

« Chapitre ... — De l'homologation.

Article ... — Un système d'homologation sera instauré par le Roi dans l'enseignement normal et normal technique, dans l'enseignement moyen du degré inférieur et dans l'enseignement technique. Dans l'enseignement normal et normal technique ce système d'homologation sera analogue à celui existant dans l'enseignement moyen ».

Art. 24.

A l'article 24, il faut écrire : « les frais de l'instruction donnée... ».

Les mots « des personnes qui les ont créées ou en ont assumé la responsabilité » pourront être remplacés par « des pouvoirs organisateurs », si, comme le Conseil d'Etat l'a suggéré, cette expression fait l'objet d'une définition.

Dans la version néerlandaise de cet article, il convient de remplacer à l'alinéa 2, les mots « wettelijke en reglementaire » par « bij wet en verordening gestelde » et à l'alinéa 3, les mots « voorwaarden, voorzien in artikel 33 » par « in artikel 33 bepaalde voorwaarden ».

Article 25.

L'article 25 impose aux pouvoirs organisateurs des établissements subventionnés d'accorder aux membres laïcs de leur personnel des rétributions égales à celles que l'Etat accorde à son personnel.

La règle ainsi énoncée sera d'application aisée en ce qui concerne le personnel visé à l'alinéa 1er de l'article 28, c'est-à-dire à celui qui possède les titres requis pour la même fonction dans l'enseignement de l'Etat et pour lequel la subvention-traitement est égale au traitement accordé par l'Etat à son personnel.

Des difficultés d'application, voire d'interprétation, surgiront toutefois quand il s'agira d'appliquer la règle aux membres du personnel visés à l'alinéa 2 de l'article 28, c'est-à-dire à ceux qui sans posséder les titres requis, sont porteurs d'autres titres de capacité jugés suffisants par le Roi et pour lesquels la subvention-traitement fixée selon des critères particuliers ne sera pas toujours, ni même le plus souvent, égale au traitement accordé par l'Etat aux membres de son personnel exerçant la même fonction.

Dans le cas du personnel visé à l'alinéa 2 de l'article 28, il semble que l'on doive se borner à imposer aux établissements subventionnés l'obligation d'accorder une rétribution égale à la subvention-traitement accordée pour les intéressés.

Article 26.

Bien qu'elles soient payées directement aux membres du personnel, les subventions-traitements n'en gardent pas moins leur caractère de subventions destinées à l'établissement; il faut donc écrire à l'article 26, alinéa 1er :

9° beschikken over de leermiddelen en de schooluitrusting die aan de pedagogische vereisten beantwoorden;

10° een pedagogisch geheel vormen, dat gevestigd is in een zelfde gebouwencomplex of in elk geval in een zelfde gemeente of agglomeratie, behoudens afwijking die de Koning in uitzonderingsgevallen toestaat;

11° hun personeel aan dezelfde geneeskundige controle als het personeel van het onderwijs van de Staat onderwerpen en geen leden van het personeel in dienst houden, die gevaar kunnen opleveren voor de gezondheid der leerlingen;

12° zich gedragen naar de vacantie- en verlofregeling die bij toepassing van artikel 7 van deze wet zal worden ingericht.

§ 2. — Inrichtingen en afdelingen voor middelbaar, normaal, technisch en kunstonderwijs, die in wording zijn, kunnen, na één jaar werking, op advies van de inspectiediensten, in 'de subsidieregeling worden opgenomen indien zij voldoen aan de in § 1, n° 2 tot 12, gestelde voorwaarden.

Blijven die voorwaarden in acht genomen, dan wordt de opneming in de subsidieregeling verlengd totdat de diploma's voor homologatie in aanmerking komen of totdat de inrichting diploma's uitreikt overeenkomstig reglementaire voorschriften.

Inrichtingen en afdelingen voor bewaarschool- en lager onderwijs die in wording zijn, worden gesubsidieerd indien zij voldoen aan de in § 1 onder n° 2 tot 12 gestelde voorwaarden.

§ 3. — Wanneer een inrichting of een afdeling niet langer aan de in § 1 gestelde voorwaarden voldoet, worden de toelagen bij ministeriële beslissing ingetrokken. Deze beslissing heeft uitwerking vanaf de datum van kennisgeving.

De toelagen worden opnieuw verleend zodra opnieuw aan de voorwaarden wordt voldaan.

Het nieuw voorgestelde hoofdstuk kan als volgt worden gelezen :

« Hoofdstuk ... — Homologatie.

Artikel ... — Door de Koning zal een homologatiestelsel ingevoerd worden in het normaal- en het technisch normaalonderwijs, in het middelbaar onderwijs van de lagere graad en in het technisch onderwijs. In het normaal- en het technisch normaalonderwijs zal het afgestemd worden op het huidige homologatiestelsel in het middelbaar onderwijs. »

Artikel 24.

In artikel 24 leze men in de Franse versie : « les frais de l'instruction donnée... ».

De woorden « de personen die ze hebben opgericht of de verantwoordelijkheid er voor op zich hebben genomen » vervange men door « de inrichtende machten », althans voor zover van deze uitdrukking een definitie wordt gegeven, zoals de Raad heeft voorgesteld.

Voorts vervange men in het tweede lid de woorden « wettelijke en reglementaire » door « bij wet en verordening gestelde » en in het derde lid de woorden « voorwaarden, voorzien in artikel 33 » door « in artikel 33 bepaalde voorwaarden ».

Artikel 25.

Artikel 25 verplicht aan de inrichtende machten van gesubsidieerde inrichtingen hun lekenpersoneel bezoldigingen te verlenen gelijk aan die welke de Staat aan zijn personeel uitbetaalt.

Zo gesteld, zal deze regel gemakkelijk toegepast kunnen worden op het in het eerste lid van artikel 28 bedoelde personeel, dus op houders van bevoegdheidsbewijzen, zoals die voor dezelfde functie in het onderwijs van de Staat zijn vereist, en voor wie de weddetoelage gelijk is aan de wedde die de Staat aan zijn personeel verleent.

Moeilijkheden in de toepassing, en zelfs in de interpretatie zullen zich echter voordoen zodra het zaak zal zijn, die regel op het in het tweede lid van artikel 28 bedoelde personeel toe te passen, dus op diegenen die, zonder de vereiste bevoegdheidsbewijzen te bezitten, houder zijn van andere bevoegdheidsbewijzen die de Koning voldoende acht, en voor wie de volgens bijzondere maatstaven vastgestelde weddetoelage niet altijd, en zelfs niet zo vaak, gelijk zal zijn aan de wedde die de Staat aan zijn personeel met dezelfde functie verleent.

Voor het geval van het in het tweede lid van artikel 28 bedoelde personeel lijkt men te kunnen volstaan met de eis, dat gesubsidieerde inrichtingen verplicht zijn een bezoldiging uit te keren gelijk aan de weddetoelage die voor de betrokkenen wordt toegekend.

Artikel 26.

A) worden weddetoelagen rechtstreeks aan het personeel uitbetaald, zij blijven niettemin toelagen die voor de inrichting zijn bestemd; het eerste lid van artikel 26 leze men daarom als volgt:

« Les subventions-traitements sont accordées pour les membres du personnel directeur et enseignant ainsi que pour les surveillants-éducateurs. Elles ne sont pas accordées pour les surveillants des internats ».

Les termes « personnel enseignant et directeur » devraient être définis. C'est d'autant plus nécessaire qu'il existe déjà des définitions légales qui ne concordent pas. On constate, par exemple, que les économes, qui sont rangés dans le personnel enseignant par l'article 9 des lois coordonnées sur l'enseignement normal, en sont exclus par l'article 12 des lois coordonnées sur l'enseignement moyen (loi du 10 avril 1958). D'autre part, d'après cette même loi, les surveillants font partie du personnel auxiliaire d'éducation.

Les normes en vigueur sur base desquelles les prestations subsidiables seront fixées, sont notamment, aux dires du délégué du Ministre, l'arrêté royal du 11 mars 1954 fixant les règles de création et de dédoublement des classes dans l'enseignement normal et l'arrêté du Régent du 1er mars 1949 portant les conditions de création, de maintien et de suppression de classes et de sections d'études dans les établissements d'enseignement moyen de l'Etat, modifié par les arrêtés royaux des 10 octobre 1957 et 23 octobre 1958; en ce qui concerne les autres enseignements, ces normes n'existent pas et il faudra les établir.

Le Conseil d'Etat n'aperçoit pas en quoi ces normes différeront des arrêtés délibérés en conseil des Ministres qui, selon l'article 23, § 2, 5, tel qu'il est commenté par l'analyse des articles, fixeront des normes de population scolaire communes à l'enseignement de l'Etat, des provinces, des communes et des établissements libres subventionnés.

Il y aurait en tout cas lieu de remplacer les mots « en vigueur dans » par « applicables à », et, en ce qui concerne la version néerlandaise, de rédiger la phrase finale dans les termes suivants : « De te subsidiëren prestaties worden bepaald op grondslag van de normen die in het onderwijs van de Staat gelden voor dezelfde onderwijsgraad, behalve wat de studiemeesters-opvoeders betreft, voor wie de normen verdubbeld worden ».

Article 27.

La disposition figurant à l'alinéa 4 de cet article, selon laquelle « Les règles appliquées au personnel de l'Etat en matière de contrôle du service de santé administratif sont étendues au personnel admis aux subventions », serait mieux à sa place à l'article 23; l'obligation pour les établissements de soumettre leur personnel au même contrôle médical que celui du personnel de l'Etat apparaîtrait comme une condition de l'octroi des subventions.

L'article 27 ne désigne pas la personne en mains de laquelle le serment doit être prêté.

Quant à la version néerlandaise, il est proposé de remplacer au 3° « bekwaamheidsbewijzen » par « bevoegdheidsbewijzen » et au 5°, les mots « luidens de bewoordingen bepaald door » par « zoals hij is bepaald in ».

Article 28.

La rémunération qui serait accordée au membre du personnel de l'enseignement privé s'il exerçait sa fonction dans l'enseignement de l'Etat, s'appellerait un traitement et non une « rétribution-traitement ». Comme aucune signification spéciale n'est attachée, selon le délégué du Ministre, à cette expression, celle-ci pourrait être remplacée à l'article 28, alinéa 1er, par « traitement ».

Si l'on substituait, aux alinéas 1er et 2 du même article, les mots « membres laïcs du personnel » aux mots « membres du personnel », on pourrait supprimer à l'article 29 les mots « par dérogation à l'article 28 ».

Il convient également de remplacer « en général et en particulier » par « par voie de règlement ou par des arrêtés particuliers ».

La rédaction suivante est proposée pour la version néerlandaise de cet article :

« Artikel 28. — Voor het lekenpersoneel dat in het bezit is van de bevoegdheidsbewijzen, vereist voor dezelfde functie in het onderwijs van de Staat, is de activiteitsweddetoelage gelijk aan de wedde, verhoogd met de verschillende vergoedingen waarop de betrokkene aanspraak zou hebben, indien hij tot het onderwijzend Rijkspersoneel behoorde.

Voor het lekenpersoneel dat niet in het bezit is van andere bevoegdheidsbewijzen die Hij voldoende acht, bepaalt de Koning, bij verordening of bij bijzonder besluit, de wijze waarop de weddetoelagen worden vastgesteld ».

Article 29.

Les dispositions concernant la subvention-traitement des prêtres et religieux (articles 29 et 40 du projet) pourraient être réunies à l'article 29.

« Weddetoelagen worden voor de leden van het directie- en onderwijzend personeel en voor studiemeesters-opvoeders verleend. Zij worden niet verleend voor de studiemeesters van internaten ».

De woorden « directie- en onderwijzend personeel » moeten worden omschreven, vooral omdat nu reeds uiteenlopende wettelijke definities voorhanden zijn. Huismeesters bijvoorbeeld worden door artikel 9 van de gecoördineerde wetten op het normaalonderwijs bij het onderwijzend personeel ingedeeld, en in artikel 12 van de gecoördineerde wetten op het middelbaar onderwijs uit die categorie gelicht (wet van 10 april 1958). Volgens diezelfde wet behoren studiemeesters van hun kant tot het opvoedend hulppersoneel.

De geldende normen waarop, naar de gemachtigde van de Minister verklaart, te subsidiëren prestaties zullen worden vastgesteld, zijn onder meer : het koninklijk besluit van 11 maart 1954 houdende regeling van de oprichting en de splitsing van klassen in het normaalonderwijs en het besluit van de Regent van 1 maart 1949 tot vaststelling van de voorwaarden inzake oprichting, instandhouding en afschaffing van klassen en studieafdelingen in de Rijksinrichtingen voor middelbaar onderwijs, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 10 oktober 1957 en 23 oktober 1958; voor de andere takken van onderwijs ontbreken die normen voorts; zij behoren te worden vastgesteld.

Het is de Raad van State niet duidelijk in hoever de normen zullen verschillen van de in Ministerraad overlegde besluiten die blijken artikel 23, § 2, 5, zoals het in de ontleding van de artikelen is gecommentarieerd, gemeenschappelijke normen inzake schoolbevolking zullen vaststellen voor het onderwijs van de Staat, van provincies, van gemeenten en van gesubsidieerde vrije inrichtingen.

In de Franse versie vervange men alleszins de woorden « en vigueur dans » door « applicables à », en de Nederlandse tekst van de slotzin leze men als volgt : « De te subsidiëren prestaties worden bepaald op grondslag van de normen die in het onderwijs van de Staat gelden voor dezelfde onderwijsgraad, behalve wat de studiemeesters-opvoeders betreft, voor wie de normen verdubbeld worden ».

Artikel 27.

Het bepaalde in het vierde lid van dit artikel : « De op het Rijkspersoneel toepasselijke regelen inzake controle door de administratieve gezondheidsdienst worden uitgebreid tot het in de subsidieregeling opgenomen personeel », zou beter op de plaats zijn in artikel 23. De verplichting voor de inrichtingen, hun personeel aan dezelfde gezondheidscontrole als het Rijkspersoneel te onderwerpen, zou zich voordoen als een voorwaarde voor het verlenen van toelagen.

Artikel 27 zegt niet in wiens handen de eed moet worden afgelegd.

Voorts vervange men onder 3° « bekwaamheidsbewijzen » door « bevoegdheidsbewijzen » en onder 5° « luidens de bewoordingen bepaald door » door « zoals hij is bepaald in ».

Artikel 28.

De bezoldiging die een lid van het personeel van het privé-onderwijs zou ontvangen als hij een ambt in het Rijksonderwijs uitoefende, zou « wedde » en niet « weddebezoldiging » heten. Aangezien « weddebezoldiging », volgens de gemachtigde van de Minister, geen bijzondere betekenis heeft, kan zij in artikel 28, eerste lid door « wedde » worden vervangen.

Als men in het eerste en het tweede lid van hetzelfde artikel het woord « personeelsleden » door « lekenpersoneel » verving, zou men in artikel 29 kunnen afzien van het inleidende « bij afwijking van artikel 28 ».

Voorts vervange men « in het algemeen of in het bijzonder » door « bij verordening of bij bijzonder besluit ».

De volgende Nederlandse redactie wordt voor dit artikel aanbevolen :

« Artikel 28. — Voor het lekenpersoneel dat in het bezit is van de bevoegdheidsbewijzen, vereist voor dezelfde functie in het onderwijs van de Staat, is de activiteitsweddetoelage gelijk aan de wedde, verhoogd met de verschillende vergoedingen waarop de betrokkene aanspraak zou hebben, indien hij tot het onderwijzend Rijkspersoneel behoorde.

Voor het lekenpersoneel dat niet in het bezit is van andere bevoegdheidsbewijzen die Hij voldoende acht, bepaalt de Koning, bij verordening of bij bijzonder besluit, de wijze waarop de weddetoelagen worden vastgesteld ».

Artikel 29.

De bepalingen betreffende de weddetoelage voor priesters en kloosterlingen (artikelen 29 en 40 van het ontwerp) kunnen in artikel 29 worden samengebracht.

C'est à tort que l'article 29 dispose que l'intéressé aurait droit à une rétribution s'il était laïc, puisque la subvention-traitement est due à l'établissement. Le Conseil d'Etat propose le texte suivant :

« La subvention-traitement des membres du personnel, prêtres ou religieux, appartenant aux enseignements moyen, normal, technique et artistique, est égale au minimum de la subvention-traitement qui serait allouée si l'intéressé était laïc.

Cette subvention-traitement est majorée de 15 % après quinze ans de service dans l'enseignement.

La subvention-traitement des membres du personnel, prêtres ou religieux, appartenant à l'enseignement gardien et primaire, est égale à 60 % de la subvention-traitement qui serait allouée si l'intéressé était laïc ».

Article 30.

D'après le délégué du Ministre, cet article aurait pour objet de régler non seulement la situation des membres du personnel de l'enseignement subventionné malades ou en congé de maternité, mais également l'octroi de subventions-traitements pour les intérimaires chargés de remplacer ces agents. Le texte proposé ne traduit nullement cette dernière intention.

Il n'est, d'autre part, pas possible de soumettre les membres du personnel des établissements subventionnés au régime applicable aux membres du personnel de l'enseignement de l'Etat malades ou en congé de maternité. On ne pourrait, en effet, appliquer un régime de mise en disponibilité pour maladie à un personnel qui ne se trouve pas dans une situation statutaire.

Peut-être le Gouvernement n'a-t-il d'autre intention que celle d'accorder aux établissements, pour les membres de leur personnel malades ou en congé de maternité, une subvention-traitement égale à la rémunération allouée par l'Etat aux membres de son personnel enseignant qui se trouvent dans la même situation. Dans ce cas, l'article devrait être rédigé autrement.

Article 31.

A l'alinéa 3 de cet article, il convient de remplacer le mot « niveau » par « degré », pour respecter la terminologie en usage dans l'enseignement technique (article 12 des lois coordonnées sur l'enseignement technique), et à l'alinéa 4, le mot « index » par « indice ».

Quant à la version néerlandaise de cet article, elle devrait être rédigée comme suit :

« Artikel 31. — Jaarlijks worden forfaitaire werkingstoelagen verleend om de kosten te dekken, die verbonden zijn aan de werking van de inrichting, zoals verwarming, verlichting, drijfkracht, water- en gasvoorziening, bevoorrading, grondstoffen, bureaustkosten, prijsuitdeling, huur, vernieuwing, onderhoud en schoonmaken van lokalen, van meubilair, van materieel, van gereedschap, van bibliotheek en van laboratoria, vervoer en verzekering van de leerlingen, schoolreizen.

Het bedrag der toelagen, verleend per regelmatige leerling, bedraagt :

750 frank voor het bewaarschoolonderwijs;
1.000 frank voor het lager onderwijs;
3.250 frank voor het middelbaar onderwijs;
3.750 frank voor het normaalonderwijs.

Voor het technisch onderwijs en het kunstonderwijs wordt het bedrag per graad en per afdeling van onderwijs door de Koning vastgesteld. Het gaat van 3.250 frank tot 4.250 frank voor het onderwijs met volledig leerplan en mag voor het onderwijs met beperkt leerplan niet hoger zijn dan 900 frank. Het bedrag van deze toelagen, dat overeenstemt met de huidige levensstandaard, wordt volgens de schommelingen van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen verhoogd of verminderd onder de voorwaarden bepaald bij koninklijk besluit ».

Article 32.

La première phrase de l'alinéa 1er de cet article prévoit que, « sans préjudice des dispositions dérogatoires prévues par la présente loi, l'intervention financière des provinces et des communes au profit de l'enseignement privé est limitée à la tutelle sanitaire et aux avantages sociaux accordés aux élèves ».

Les dispositions dérogatoires auxquelles il est fait allusion sont celles des articles 32, § 2, et 69, § 1er, nouveaux, introduits dans les lois coordonnées sur l'enseignement primaire par les articles 38 et 40 du projet.

Pour rendre ce texte plus clair, il est proposé de le rédiger comme suit :

« Sans préjudice des dispositions de l'article 32, § 2, et de l'article 69 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire, l'intervention financière des provinces et des communes au profit de l'enseignement libre

Ten onrechte zegt artikel 29, dat de betrokkene aanspraak op bezoldigingen zou hebben indien hij leek was, want de weddetoeelage is aan de inrichting verschuldigd. De Raad van State stelt de volgende tekst voor:

« De weddetoeelage van priesters of kloosterlingen die tot het middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs behoren, is gelijk aan de laagste weddetoeelage die zou worden uitgekeerd indien de betrokkene leek was.

Deze weddetoeelage wordt na vijftien jaar dienst in het onderwijs met 15 % verhoogd.

De weddetoeelage van priesters of kloosterlingen die tot het lager en bewaarschoolonderwijs behoren, is gelijk aan 60 % van de weddetoeelage die zou worden uitgekeerd indien de betrokkene leek was ».

Artikel 30.

Volgens de gemachtigde van de Minister zou dit artikel niet alleen de toestand van zieke of bevallen leerkrachten van het gesubsidiëerd onderwijs, maar ook de uitkering van weddetoelagen voor plaatsvervangende waarnemers moeten regelen. Deze laatste bedoeling komt in de voorgestelde tekst echter hoegenaamd niet tot uiting.

Voorts is het niet denkbaar, dat leerkrachten in gesubsidieerde inrichtingen onder dezelfde ziekte- of bevallingsregeling als het Rijkspersoneel zouden staan. Men kan immers geen regelen van beschikbaarheid wegens ziekte toepassen op personeel dat zich niet in statutair verband bevindt.

Wellicht bedoelt de Regering alleen, dat de inrichtingen voor hun zieke of bevallen leerkrachten een weddetoeelage zullen ontvangen die gelijk is aan de bezoldiging welke de Staat onder dezelfde omstandigheden aan zijn onderwijzend personeel uitkeert. Indien dit zo is, moet het artikel anders worden geredigeerd.

Artikel 31.

In het derde lid van dit artikel vervange men in de Franse tekst « niveau » door « degré », terwille van de gebruikelijke terminologie voor het technisch onderwijs (artikel 12 van de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs) en, steeds in de Franse tekst, in het vierde lid, het woord « index » door « indice ».

De Nederlandse versie van dit artikel ware als volgt te lezen :

« Artikel 31. — Jaarlijks worden forfaitaire werkingstoelagen verleend om de kosten te dekken, die verbonden zijn aan de werking van de inrichting, zoals verwarming, verlichting, drijfkracht, water- en gasvoorziening, bevoorrading, grondstoffen, bureaustkosten, prijsuitdeling, huur, vernieuwing, onderhoud en schoonmaken van lokalen, van meubilair, van materieel, van gereedschap, van bibliotheek en van laboratoria, vervoer en verzekering van de leerlingen, schoolreizen.

Het bedrag der toelagen, verleend per regelmatige leerling, bedraagt:

750 frank voor het bewaarschoolonderwijs;
1.000 frank voor het lager onderwijs;
3.250 frank voor het middelbaar onderwijs;
3.750 frank voor het normaalonderwijs.

Voor het technisch onderwijs en het kunstonderwijs wordt het bedrag per graad en per afdeling van onderwijs door de Koning vastgesteld. Het gaat van 3.250 frank tot 4.250 frank voor het onderwijs met volledig leerplan en mag voor het onderwijs met beperkt leerplan niet hoger zijn dan 900 frank. Het bedrag van deze toelagen, dat overeenstemt met de huidige levensstandaard, wordt volgens de schommelingen van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen verhoogd of verminderd onder de voorwaarden bepaald bij koninklijk besluit ».

Artikel 32.

De eerste zin van het eerste lid van dit artikel luidt als volgt : « Onverminderd de afwijkende bepalingen voorzien in de huidige wet wordt de financiële tussenkomst van de provincies en de gemeenten ten bate van het privé-onderwijs beperkt tot het gezondheidstoezicht en de aan de leerlingen verleende sociale voordelen ».

De hier bedoelde afwijkende bepalingen zijn die van de nieuwe artikelen 32, § 2, en 69, § 1, welke door de artikelen 38 en 40 van het ontwerp in de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs worden ingevoegd.

Duidelijkheidshalve wordt de volgende tekst voorgesteld :

« Onverminderd de bepalingen van artikel 32, § 2, en van artikel 69 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, wordt de financiële bijdrage van provincies en gemeenten in de kosten van het vrij

est limitée à la tutelle sanitaire et aux avantages sociaux accordés aux élèves ».

Les autres dispositions de l'article 32 concernent un autre objet; elles fixent les règles à suivre par les provinces et les communes qui organisent un service de tutelle sanitaire ou accordent des avantages sociaux en faveur des enfants des écoles, et elles prévoient comment s'exercera la tutelle administrative sur les décisions-prises en ces matières par les conseils communaux et provinciaux. Ces décisions, qui doivent être communiquées au Ministre de l'Instruction publique, seront valables si elles ne sont pas infirmées par arrêté royal.

Le projet ne prévoit ni le délai dans lequel cette infirmation doit intervenir, ni les causes qui peuvent la justifier. D'autre part, le Gouvernement n'attache pas au mot « infirmer » un sens différent de celui du mot « annuler ».

Le Conseil d'Etat propose de faire de ces autres dispositions de l'article 32 un paragraphe distinct, d'en revenir à la terminologie usuelle en matière de tutelle et de rédiger ce paragraphe comme suit :

« § 2. — Les provinces et les communes qui prennent des mesures de tutelle sanitaire ou accordent des avantages sociaux en faveur des enfants des écoles, ne peuvent faire aucune distinction suivant la catégorie d'écoles que ceux-ci fréquentent. Elles n'ont toutefois aucune obligation vis-à-vis des enfants fréquentant les écoles de l'Etat.

Les décisions des conseils provinciaux et communaux sont communiquées au Ministre de l'Instruction publique; elles peuvent être annulées par le Roi, pour violation de la loi ou pour lésion de l'intérêt général dans le délai de jour à partir de leur communication ».

Il est à remarquer en outre que l'article 32 n'est pas à sa place dans la section consacrée aux subventions de fonctionnement. Le Conseil d'Etat propose de le faire figurer dans une section supplémentaire du chapitre V, intitulée « De l'intervention financière des provinces et des communes ».

Articles 33 et 34.

D'après le délégué du Ministre, les subventions d'équipement prévues par cet article ne seront accordées qu'aux établissements satisfaisant aux conditions légales et réglementaires; il serait utile d'apporter cette précision au texte.

En outre, les articles 33 et 34 gagneraient à être fusionnés.

La disposition nouvelle pourrait être rédigée dans les termes suivants :

« Article 33. — Dans les limites du crédit inscrit annuellement à cette fin au budget du Ministère de l'Instruction publique, des subventions d'équipement sont accordées par le Ministre aux établissements et aux sections d'établissement d'enseignement moyen, normal, technique et artistique répondant aux conditions légales et réglementaires, pour les aider à s'équiper ou à parfaire leur équipement en machines, outillage, appareils et instruments des ateliers, laboratoires, etc... »

Le montant de ces subventions d'équipement est égal à 60 % de la valeur du matériel acquis suivant les règles établies par le Roi.

Les modalités d'octroi de ces subventions sont fixées par arrêté royal délibéré en conseil des Ministres. »

Article 36.

A l'alinéa 1er, les mots « l'autorité ou la personne qui a créé l'établissement ou qui en a pris la responsabilité » pourront être remplacés par « pouvoir organisateur » si, comme le Conseil d'Etat l'a suggéré, cette expression fait l'objet d'une définition.

Les alinéas 2 et 3 devraient être rédigés comme suit :

« L'Etat paie directement et mensuellement les subventions-traitements aux membres du personnel des établissements libres. A cette fin, le Ministre de l'Instruction publique peut leur imposer l'obligation de faire ouvrir à leur nom un compte chèques postaux.

La règle du paiement direct des subventions-traitements n'est pas applicable au personnel religieux vivant en communauté. »

Puisque la règle du paiement direct des subventions-traitements ne s'applique qu'aux membres du personnel des établissements libres, il faut en conclure, semble-t-il, que l'Etat paiera les subventions-traitements aux pouvoirs organisateurs des établissements autres que les établissements libres.

onderwijs beperkt tot het gezondheidstoezicht en de aan de leerlingen verleende sociale voordelen ».

De overige bepalingen van artikel 32 handelen over een ander onderwerp. Zij bepalen de regels die moeten worden gevolgd door provincies en gemeenten die een dienst voor gezondheidstoezicht inrichten of sociale voordelen aan leerlingen toekennen. Zij bepalen ook hoe het administratief toezicht op de ter zake door gemeente- en provincieraden genomen beslissingen wordt uitgeoefend. Deze beslissingen, die moeten worden medegedeeld aan de Minister van Openbaar Onderwijs zijn geldig indien een koninklijk besluit ze niet « vernietigt ».

Het ontwerp bepaalt niet binnen welke termijn de beslissing moet worden vernietigd noch de redenen die vernietiging kunnen verantwoorden. Aan de term « infirmer » in de Franse versie hecht de Regering geen andere betekenis dan die van het woord « annuler ».

De Raad van State stelt voor, deze andere bepalingen van artikel 32 in een afzonderlijke paragraaf op te nemen, de gewone terminologie inzake overheidstoezicht te gebruiken en de paragraaf als volgt te lezen :

« § 2. — Provincies en gemeenten die maatregelen nemen inzake gezondheidstoezicht of sociale voordelen aan de leerlingen verlenen, mogen geen onderscheid maken naargelang van de categorie van scholen welke deze kinderen bezoeken. Zij hebben evenwel geen verplichtingen tegenover kinderen die scholen van de Staat bezoeken.

De beslissingen van de provincie- en gemeenteraden worden aan de Minister van Openbaar Onderwijs medegedeeld; de Koning kan ze wegens overtreding van de wet of strijdigheid met het algemeen belang vernietigen binnen de termijn van ... dagen te rekenen van de mededeling ».

Op te merken valt nog, dat artikel 32 niet op zijn plaats is in de afdeling werkingstoelagen. De Raad van State stelt voor het op te nemen in een nieuwe afdeling van hoofdstuk V, onder het opschrift « Financiële bijdrage van provincies en gemeenten ».

Artikelen 33 en 34.

Volgens de gemachtigde van de Minister worden de in dit artikel bedoelde uitrustingstoelagen alleen verleend aan inrichtingen die aan de bij wet en verordening vastgestelde voorwaarden voldoen; het verdient aanbeveling de tekst aldus te verduidelijken.

Bovendien kan van de artikelen 33 en 34 beter één artikel worden gemaakt.

Dit ware dan als volgt te lezen :

« Artikel 33. — Binnen de grenzen van het daartoe jaarlijks op de begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs uitgetrokken krediet, verleent de Minister uitrustingstoelagen aan de inrichtingen en afdelingen van het middelbaar, normaal, technisch en kunstonderwijs die aan de bij wet en verordening vastgestelde voorwaarden voldoen, om hen te helpen bij hun uitrusting of om hun uitrusting in machines, gereedschap, toestellen en instrumenten voor werkplaatsen, laboratoria, enz... aan te vullen.

Het bedrag van deze uitrustingstoelagen is gelijk aan 60 % van de waarde van het materieel, dat is aangeschaft overeenkomstig door de Koning vastgestelde regelen.

De regelen voor de toekenning van deze toelagen worden vastgesteld bij in Ministerraad overlegd koninklijk besluit. »

Artikel 36.

In het eerste lid kunnen de woorden « de overheid of de persoon die de inrichting heeft tot stand gebracht of die de verantwoordelijkheid ervoor op zich genomen heeft » worden vervangen door « inrichtende macht », indien van deze uitdrukking een definitie wordt gegeven, zoals de Raad van State heeft voorgesteld.

Het tweede en het derde lid behoren als volgt te worden gelezen :

« De Staat betaalt de weddetoelagen maandelijks en rechtstreeks aan de leden van het personeel van vrije inrichtingen. Te dien einde kan de Minister van Openbaar Onderwijs hen verplichten, op hun naam een postrekening te openen.

De regel van directe betaling van de weddetoelagen is niet toepasselijk op het kloosterlingenpersoneel dat in gemeenschap leeft. »

Uit het feit, dat de regel van directe betaling van de weddetoelagen alleen op personeel van vrije inrichtingen toepassing vindt, schijnt te moeten worden afgeleid, dat de Staat de weddetoelagen zal betalen aan de machten die andere dan vrije scholen inrichten.

Article 37.

Le contrôle prévu à l'article 37 doit s'exercer, d'après le délégué du Ministre, sur l'affectation des subventions de fonctionnement et d'équipement; il faudrait donc ajouter à l'article 37 les mots « et d'équipement » après le mot « fonctionnement ».

La rédaction suivante est proposée pour la version néerlandaise du même article :

« Artikel 37. — Werkingstoelagen en uitrustingstoelagen moeten worden aangewend voor de schoolinrichtingen waaraan zij toegekend en uitbetaald worden.

De Koning bepaalt :

1° de wijze waarop de scholen hun aanvraag tot subsidiëring indienen;

2° de controlemaatregelen, inzonderheid wat de aanwending van deze toelagen betreft. »

Articles 38 et 47.

L'article 38 remplace l'article 32 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire par des dispositions nouvelles.

L'article 32, § 1er, nouveau, étend l'application du régime pécuniaire du personnel de l'enseignement gardien et primaire de l'Etat au personnel communal. Cependant, comme il n'existe pas encore de barème de chef d'école primaire autonome de l'Etat, cette disposition est actuellement inapplicable aux chefs d'école communale. C'est pourquoi l'article 47 prévoit qu'à titre transitoire ceux-ci continueront à bénéficier du supplément de direction qui est fixé par l'article 32, § 3, des lois coordonnées sur l'enseignement primaire que le projet abroge. L'article 32, § 1er, nouveau, des lois coordonnées, ne sortira donc ses effets, en ce qui concerne les chefs d'écoles, que le jour où le barème des chefs d'écoles primaires de l'Etat sera établi.

L'article 32, § 1er, nouveau, dans lequel les mots « en vigueur pour » devraient, ainsi que le reconnaît le délégué du Ministre, être remplacés par « applicable au », serait mieux rédigé dans les termes suivants :

« L'article 32 est remplacé par la disposition suivante :

« Article 32. — § 1er. — Le conseil communal arrête le traitement des instituteurs et institutrices primaires et gardiennes, ainsi que celui des chefs d'école, conformément au statut pécuniaire applicable au personnel de l'enseignement gardien et primaire de l'Etat ».

Deux remarques doivent être faites à propos de l'article 47 :

1° Cet article prévoit que le régime transitoire applicable aux chefs d'école communale durera jusqu'au moment de « la revision du statut pécuniaire des membres du personnel de l'enseignement primaire ». Ce moment n'est pas fixé avec précision. De plus, le délégué du Ministre signale qu'il ne faudra pas nécessairement attendre la revision du statut pécuniaire mais que le régime transitoire prendra fin lorsque le barème des chefs d'écoles primaires autonomes aura été établi.

2° Il existe également un supplément de direction qui est prévu pour les institutrices gardiennes chefs d'école par l'article 36, 2°, des lois coordonnées sur l'enseignement primaire, qui, selon le délégué du Ministre, s'appliquera également au cours de la période transitoire.

Compte tenu de ces deux remarques, l'article 47 devrait être rédigé comme suit :

« Par dérogation à l'article 32, § 1er, des lois coordonnées sur l'enseignement primaire, le conseil communal continuera à fixer le supplément de direction conformément aux articles 32, § 3, et 36, 2°, anciens des mêmes lois, jusqu'à la date de l'entrée en vigueur de l'arrêté établissant les barèmes de chef d'école primaire et de chef d'école gardienne de l'Etat ».

D'après le délégué du Ministre, le supplément communal ne peut être accordé au personnel de l'enseignement libre subventionné que s'il a déjà été attribué au personnel communal. Tel est le sens à donner à l'adverbe « également » employé au § 2, alinéa 1er, du nouvel article 32. Cette idée serait mieux rendue si la dernière phrase de cet alinéa était ainsi rédigée :

« S'il accorde ce supplément, il peut également l'accorder au personnel de l'enseignement libre subventionné ».

Artikel 37.

De in artikel 37 bedoelde controle moet, volgens de gemachtigde van de Minister, betrekking hebben op de aanwending van de werkings- en uitrustingstoelage; in artikel 37 voege men derhalve de woorden « en uitrustingstoelagen » in na het woord « werkingstoelagen ».

Voorgesteld wordt de Nederlandse versie van het artikel als volgt te lezen :

« Artikel 37. — Werkingstoelagen en uitrustingstoelagen moeten worden aangewend voor de schoolinrichtingen waaraan zij toegekend en uitbetaald worden.

De Koning bepaalt :

1° de wijze waarop de scholen hun aanvraag tot subsidiëring indienen;

2° de controlemaatregelen, inzonderheid wat de aanwending van deze toelagen betreft. »

Artikelen 38 en 47.

Artikel 38 stelt nieuwe bepalingen in de plaats van artikel 32 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs.

Het nieuwe artikel 32, § 1, verklaart de bezoldigingsregeling van het personeel van het bewaarschool- en lager onderwijs van de Staat toepasselijk op het gemeentepersoneel. Aangezien er echter vooralsnog geen weddeschaal bestaat voor schoolhoofden van autonome lagere scholen van de Staat, kan die bepaling thans geen toepassing vinden op de gemeenteschoolhoofden. Daarom bepaalt artikel 47, dat zij bij wijze van overgangsmaatregel de bestuursvergoeding zullen blijven genieten zoals deze vastgesteld is in het door het ontwerp op te heffen artikel 32, § 3, van de gecoördineerde wetten. Ten aanzien van schoolhoofden zal het nieuw artikel 32, § 1, van de gecoördineerde wetten dus eerst uitwerking krijgen de dag dat de weddeschaal van de hoofden van lagere scholen van de Staat zal zijn vastgesteld.

In het nieuwe artikel 32, § 1, dienen, zoals de gemachtigde van de Minister toegeeft, de woorden « dat van kracht is voor » te worden vervangen door « die op ... toepassing vindt »; een betere lezing voor deze bepaling ware overigens :

« Artikel 32 wordt door de volgende bepaling vervangen :

» Artikel 32. — § 1. — De gemeenteraad stelt de wedden van de onderwijzers, onderwijzeressen, bewaarschoolonderwijzeressen en schoolhoofden vast overeenkomstig de bezoldigingsregeling die op het personeel van het lager- en bewaarschoolonderwijs van de Staat toepassing vindt. »

In verband met artikel 47 zijn twee opmerkingen te maken :

1° Dit artikel bepaalt dat de overgangsregeling voor gemeenteschoolhoofden zal duren totdat « het geldelijk statuut der leden van het onderwijzend personeel van het lager onderwijs wordt herzien ». Dit tijdstip is niet nauwkeurig vastgesteld. Voorts heeft de gemachtigde van de Minister erop gewezen dat men niet noodzakelijk de herziening van het bezoldigingstatuut zal moeten afwachten, maar dat de overgangsregeling zal eindigen zodra de weddeschaal van de hoofden van autonome lagere scholen is vastgesteld.

2° Er is nog een bestuursvergoeding, die voor bewaarschoolonderwijzeressen-schoolhoofden is vastgesteld door artikel 36, 2°, van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, hetwelk volgens de gemachtigde van de Minister eveneens in de loop van de overgangsperiode toepassing zal vinden.

Met inachtneming van deze twee opmerkingen leze men artikel 47 als volgt :

« In afwijking van artikel 32, § 1, van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs zal de gemeenteraad de bestuursvergoeding blijven vaststellen overeenkomstig de vroegere artikelen 32, § 3, en 36, 2°, van dezelfde wetten, tot de dag van inwerkingtreding van het besluit houdende vaststelling van de weddeschalen van schoolhoofd van een lagere school en van schoolhoofd van een bewaarschool van de Staat. »

Volgens de gemachtigde van de Minister kan de gemeentebijslag aan het personeel van gesubsidieerd vrij onderwijs alleen worden verleend als hij reeds aan het gemeentepersoneel is verleend. Dit is de betekenis van het bijwoord « ook » in § 2, eerste lid, van het nieuwe artikel 32. Deze gedachte zou beter tot uiting komen als de slotzin van deze alinea als volgt was gesteld :

« Indien hij deze bijslag verleent, kan hij hem ook aan het personeel van het gesubsidieerd vrij onderwijs toestaan. »

La version néerlandaise des deux derniers alinéas de l'article 32, § 2, gagnerait à être rédigée comme suit :

« De gemeenten zijn gerangschikt volgens hun bevolkingscijfer, zoals dit uit het resultaat van de jongste algemene volkstelling blijkt.

In de klasse der gemeenten met meer dan 100.000 inwoners worden evenwel gerangschikt : de gemeente Oostende en de gemeenten die, wat het haardgeld of de standplaatstoelage betreft, worden geacht deel uit te maken van de agglomeraties Brussel, Antwerpen, Luik, Gent en Charleroi ».

Article 39.

Cet article a pour objet de garantir que le nouveau régime pécuniaire établi par l'article 32, § 1er, nouveau, des lois coordonnées sur l'enseignement primaire ne portera pas atteinte aux situations acquises individuellement par les instituteurs primaires et les institutrices gardiennes, ainsi que par les chefs d'école. Bien qu'il figure dans un chapitre consacré aux modifications apportées aux lois coordonnées sur l'enseignement primaire, il apparaît comme une disposition autonome. Il paraît donc préférable d'incorporer immédiatement cet article dans les lois coordonnées, et d'en faire un § 3 de l'article 32 nouveau de ces lois.

Par « situation acquise individuellement », le Gouvernement entend, selon le délégué du Ministre, le traitement global dont bénéficient les instituteurs et chefs d'école au moment de l'entrée en vigueur de la loi, c'est-à-dire le traitement légal, éventuellement augmenté du supplément communal.

En se bornant à prévoir que les situations acquises seront respectées tant au point de vue des barèmes que de l'évolution barémique au cours de la carrière, le projet n'indique pas la manière dont la situation acquise doit être respectée et permet plusieurs interprétations. L'instituteur doit-il choisir une fois pour toutes entre le barème ancien et le barème nouveau ? Peut-il, au contraire, demander à tout moment de sa carrière l'application de celui des deux barèmes qui apparaît à ce moment comme le plus avantageux ?

D'autres questions peuvent encore être posées : puisque l'on tient compte d'un éventuel supplément communal pour déterminer « la situation acquise », faudra-t-il également tenir compte du supplément qui peut être maintenu en vertu du § 2 nouveau lors de la comparaison entre le barème ancien et le barème nouveau ?

Il conviendrait de substituer une règle précise à la déclaration de principe contenue dans le projet.

Article 40.

La disposition prévue à l'article 40, § 1er, en remplacement de l'article 37 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire ayant été introduite à l'article 29, l'article 40, § 1er, peut être supprimé.

Il y aurait lieu de prévoir, en conséquence, l'abrogation de l'article 37, à l'article 49, 9.

L'article 40, § 2, qui deviendrait l'article 40, § 1er, devrait être rédigé ainsi :

« L'intitulé de la section III, titre IV, est remplacé par l'intitulé suivant : ... ».

L'article 40, § 3, qui deviendrait l'article 40, § 2, serait plus clairement présenté comme suit :

« 1° A l'article 50, § 1er, les mots « l'enseignement de la religion et de la morale » sont supprimés.

2° Le même paragraphe est complété par un deuxième et un troisième alinéa ainsi conçus : ... ».

L'article 40, § 4, qui deviendrait l'article 40, § 3, devrait être rédigé comme suit :

« Aux articles 6, 51, § 1er, 54, 55, 56, 62, 76, 79, § 1er, et 80, les mots « écoles adoptées et adoptables » sont remplacés par les mots : « écoles libres subventionnées ».

L'article 40, § 5, qui deviendrait l'article 40, § 4, devrait être présenté et rédigé comme suit :

« L'article 69, § 1er, alinéas 1er à 3, est remplacé par les dispositions suivantes :

« La province supporte la charge financière qu'implique la délivrance gratuite des livres et objets classiques aux élèves des écoles gardiennes et primaires subventionnées, y compris les élèves du quatrième degré.

Le Roi fixe annuellement et forfaitairement le montant de l'intervention provinciale.

Celle-ci est versée aux communes et aux directions des écoles libres sur états certifiés exacts par l'inspection scolaire ».

L'article 40, § 6, qui deviendrait l'article 40, § 5, devrait être ainsi conçu :

De Nederlandse versie van de laatste twee leden van artikel 32, § 2, leze men als volgt :

« De gemeenten zijn gerangschikt volgens hun bevolkingscijfer, zoals dit uit het resultaat van de jongste algemene volkstelling blijkt.

In de klasse der gemeenten met meer dan 100.000 inwoners worden evenwel gerangschikt : de gemeente Oostende en de gemeenten die, wat het haardgeld of de standplaatstoelage betreft, worden geacht deel uit te maken van de agglomeraties Brussel, Antwerpen, Luik, Gent en Charleroi ».

Artikel 39.

Dit artikel is opgevat als een waarborg dat de nieuwe bezoldigingsregeling, vastgesteld door het nieuwe artikel 32, § 1, van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, geen afbreuk zal doen aan individueel verkregen toestanden van onderwijzers, bewaarschoolonderwijzeressen en schoolhoofden. Al staat dit artikel in een hoofdstuk gewijd aan wijzigingen in de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, toch dient het zich aan als een zelfstandige bepaling. Het lijkt raadzaam het rechtstreeks op te nemen in de gecoördineerde wetten, als een § 3 van het nieuwe artikel 32.

Onder « individueel verkregen toestand » verstaat de Regering, volgens de gemachtigde van de Minister, de globale wedde die onderwijzers en schoolhoofden bij de inwerkingtreding van de wet genieten, dus de wettelijke wedde, eventueel verhoogd met een gemeentebijslag.

Waar het ontwerp alleen maar bepaalt, dat individueel verkregen toestanden zullen worden geëerbiedigd zowel wat de wedde als wat de weddeschaalbeweging tijdens de loopbaan betreft, zegt het niet hoe de verkregen toestand moet worden geëerbiedigd en laat het ruimte voor meer dan één interpretatie. Moet de onderwijzer eens voor altijd tussen de oude en de nieuwe weddeschaal kiezen ? Of mag hij op enig tijdstip in zijn loopbaan vragen dat die van beide weddeschalen welke op dat tijdstip het gunstigst lijkt, op hem wordt toegepast ?

Nog andere vragen doen zich op : voor het bepalen van de « verkregen toestand » houdt men rekening met een eventuele gemeentebijslag ; moet men dan bij het vergelijken van oude en nieuwe weddeschalen ook rekening houden met de bijslag die krachtens de nieuwe § 2 behouden mag blijven ?

Een stellige regel zou hier de voorkeur verdienen boven de beginselverklaring van het ontwerp.

Artikel 40.

De bepaling die artikel 40, § 1, in de plaats stelt van artikel 37 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, is in artikel 29 opgenomen, zodat artikel 40, § 1, kan vervallen.

In artikel 49, 9, moet dan ook voor de opheffing van artikel 37 worden gezorgd.

Artikel 40, § 2, dat artikel 40, § 1, wordt, leze men als volgt :

« Het opschrift van afdeling III, titel IV, wordt door het volgende opschrift vervangen : ... ».

Artikel 40, § 3, dat artikel 40, § 2, wordt, ware overzichtelijker als volgt :

« 1° In artikel 50, § 1 worden de woorden « in de godsdienst en de zedenleer » geschrapt.

2° Dezelfde paragraaf wordt met een tweede en een derde lid aangevuld, luidend als volgt : ... ».

Artikel 40, § 4, dat artikel 40, § 3, wordt, leze men als volgt :

« In de artikelen 6, 51, § 1, 54, 55, 56, 62, 76, 79, § 1, en 80 worden de woorden « aangenomen en aanneembare scholen » vervangen door : « gesubsidieerde vrije scholen ».

Artikel 40, § 5, dat artikel 40, § 4, wordt, leze men als volgt :

« Artikel 69, § 1, eerste tot derde lid, wordt door de volgende bepalingen vervangen :

« De provincie draagt de financiële last verbonden aan het kosteloos verstrekken van leerboeken en schoolbehoeften aan leerlingen, ook uit de vierde graad, van gesubsidieerde bewaarscholen en lagere scholen.

De Koning bepaalt jaarlijks en forfaitair het bedrag van de provinciebijdrage.

Deze wordt aan de gemeenten en aan de directies van vrije scholen uitgekeerd op door de schoolinspectie echt verklaarde staten ».

Artikel 40, § 6, dat artikel 40, § 5, wordt, leze men als volgt :

« A l'article 79, § 1er, les mots « la morale » sont remplacés par les mots « la morale confessionnelle ».

Articles 41 et 48.

Aux termes de l'article 41 : « tout membre du personnel admis aux subventions et en fonction au 1er septembre 1958 ou entré en fonction après cette date peut faire valoir ses droits à une pension à charge du Trésor public s'il remplit les conditions fixées par la législation qui lui serait applicable s'il faisait partie du personnel enseignant de l'Etat ».

Formulée de cette manière, cette disposition est inapplicable au personnel de l'enseignement subventionné, car la législation qui serait applicable aux membres de ce personnel, s'ils faisaient partie du personnel enseignant de l'Etat, ne leur conférerait le droit à la pension que pour les services rendus « par suite de nominations faites en exécution des lois ou émanées du Gouvernement et rétribués par le Trésor public » (article 6 de la loi du 21 juillet 1844).

La législation qui régit les pensions du personnel enseignant de l'Etat ne peut être appliquée au personnel de l'enseignement subventionné sans avoir été adaptée préalablement à la situation particulière de ce personnel.

D'autre part, bien que l'article 41 du projet produise ses effets au 1er septembre 1958, le Gouvernement ne propose pas l'abrogation des dispositions légales existantes qui régissent les pensions de certains membres du personnel de l'enseignement subventionné. Il maintient ainsi deux régimes de pension contradictoires. De plus au lieu d'appliquer immédiatement l'article 41 aux membres du personnel de l'enseignement subventionné, pour lesquels aucun régime légal de pension à charge du Trésor public n'a encore été organisé, il étend à ceux-ci l'application de la loi du 30 janvier 1954 régissant les pensions des membres du personnel des établissements privés de l'enseignement technique (article 48).

Cette façon de procéder traduit l'intention d'ailleurs confirmée par le délégué du Ministre, de ne pas faire entrer en vigueur l'article 41 du projet avant la révision générale du régime des pensions. Cet article ne peut donc avoir, dans sa forme actuelle, d'autre portée que celle d'une promesse du législateur de revoir le régime des pensions du personnel de l'enseignement subventionné conformément au principe énoncé.

Si l'on entendait maintenir cet article dans le projet actuel, il faudrait préciser, à l'article 51, qu'il n'entrera en vigueur que le jour de la révision générale du régime des pensions.

L'article 48 appelle deux remarques :

1° Cette disposition s'applique « aux membres du personnel visés à l'article 41 et non encore admis au bénéfice de la pension à charge du Trésor ». L'expression utilisée peut prêter à confusion. Il serait préférable d'y substituer les termes : « membres du personnel de l'enseignement subventionné pour lesquels la loi n'a pas encore institué de régime de pensions à charge du Trésor public ».

2° Le régime des pensions des membres du personnel des établissements libres d'enseignement technique, qui a été conçu en fonction de l'organisation de l'enseignement technique, paraît difficilement applicable — sans mesures d'adaptation — à des catégories de personnel appartenant à d'autres enseignements.

Articles 42 à 45.

Les articles 42 à 45 organisent une procédure spéciale, à caractère surtout disciplinaire, applicable en cas d'infraction aux interdictions d'exercer une activité politique ou de faire de la propagande politique dans les établissements d'enseignement et d'accomplir des « actes de concurrence déloyale ».

Il résulte des explications données par le délégué du Ministre que le Gouvernement entend déroger en cette matière à la procédure disciplinaire ordinaire, que les droits de la défense seront exercés devant la commission dont l'article 43 prévoit la création et que la décision d'infliger une peine disciplinaire aux membres du personnel de l'enseignement subventionné émanera du Ministre de l'Instruction publique qui invitera les autorités et personnes responsables à la prendre; celles-ci ne pourront faire autre chose que de prendre une décision conformément à la proposition ministérielle sous peine de retrait des subsides.

Il faut cependant admettre qu'à défaut de disposition dérogatoire, seules les peines prévues par leur statut disciplinaire respectif pourront être infligées aux membres du personnel de l'Etat ainsi qu'aux membres du personnel de l'enseignement subventionné.

Le Conseil d'Etat propose de fusionner la dernière phrase de l'article 42, alinéa 1er, avec l'article 42, alinéa 2, pour former un alinéa 2 nouveau :

« Toute pratique déloyale est de même interdite dans la concurrence entre ces établissements. La propagande en faveur d'un enseignement doit rester objective et exempte de toute attaque contre un autre enseignement ».

* * *

« In artikel 79, § 1, wordt het woord « zedenleer » vervangen door « confessionele zedenleer ».

Artikelen 41 en 48.

Artikel 41 bepaalt : « ieder personeelslid, in de toelagereregeling opgenomen en in dienst op 1 september 1958 of na die datum in dienst getreden, mag zijn rechten op een pensioen ten laste van de Schatkist laten gelden wanneer hij zich in de voorwaarden bevindt vereist door de wet die op hem toepasselijk zou zijn indien hij tot het onderwijzend personeel van het Rijk zou behoren ».

Zo geformuleerd, kan die bepaling geen toepassing vinden op personeel van gesubsidieerd onderwijs, want de wetgeving die op leden van dit personeel toepasselijk zou zijn als zij tot het onderwijzend personeel van het Rijk behoorden, zou hun het recht op pensioen alleen verlenen voor diensten, die zij ingevolge een ter uitvoering van de wetten gedane of van de Regering uitgaande benoeming hebben verricht en die de Schatkist bezoldigt (artikel 6 van de wet van 21 juli 1844).

De wetgeving ter zake van de pensioenen van onderwijzend personeel van het Rijk mag niet op het personeel van gesubsidieerd onderwijs worden toegepast, zonder vooraf aan de bijzondere toestand van dit personeel te zijn aangepast.

Daarbij komt dat de Regering, al heeft artikel 41 van het ontwerp uitwerking op 1 september 1958, niet voorstelt de bestaande wetbepalingen op te heffen welke het pensioen van sommige leden van het personeel in het gesubsidieerd onderwijs regelen. Ze houdt dus twee tegenstrijdige pensioenregelingen in stand. En in plaats van artikel 41 onmiddellijk toepassing te doen vinden op de leden van het personeel van gesubsidieerd onderwijs, voor wie er nog geen wettelijke pensioenregeling ten bezware van de Schatkist is, verklaart het op hem toepasselijk de wet van 30 januari 1954 tot regeling van de pensioenen der leden van het personeel van privé-inrichtingen voor technisch onderwijs (artikel 48).

Deze werkwijze wijst erop — en de gemachtigde van de Minister heeft dit bevestigd — dat men artikel 41 van het ontwerp niet vóór de algemene herziening van de pensioenregeling in werking wil stellen. In zijn huidige vorm kan dit artikel dus niets anders betekenen dan een belofte vanwege de wetgever, dat hij de pensioenregeling van het personeel in het gesubsidieerd onderwijs overeenkomstig het gestelde beginsel zal herzien.

Wenst men dit artikel toch in het ontwerp te behouden, dan behoort men in artikel 51 te zeggen dat het eerst de dag van de algemene herziening van de pensioenregeling in werking zal treden.

Bij artikel 48 zijn twee opmerkingen te maken :

1° Deze bepaling vindt toepassing op de « personeelsleden bedoeld in artikel 41 en die nog niet opgenomen zijn in de pensioenregeling ten laste van de Schatkist ». Deze uitdrukking kan verwarring stichten. Men spreke liever van « leden van het personeel van het gesubsidieerd onderwijs voor wie de wet nog geen pensioenregeling ten laste van de Schatkist heeft ingesteld ».

2° De pensioenregeling voor leden van het personeel van vrije inrichtingen voor technisch onderwijs is afgestemd op de structuur van het technisch onderwijs en lijkt, zonder aanpassingsmaatregelen, moeilijk bruikbaar te zijn voor personeelscategorieën van andere onderwijssectoren.

Artikelen 42 tot 45.

De artikelen 42 tot 45 voeren een bijzondere, vooral tuchtrechtelijke procedure in voor overtredingen van het verbod een politieke activiteit te hebben of politieke propaganda te voeren in onderwijsinrichtingen en « daden van oneerlijke concurrentie » te verrichten.

Naar de gemachtigde van de Minister heeft uitgelegd, bedoelt de Regering op dit gebied van de gewone tuchtprocedure af te wijken; de rechten van verdediging zullen voor de krachtens artikel 43 in te stellen commissie worden uitgeoefend en de beslissing, tuchtstraffen tegen leden van het personeel van gesubsidieerd onderwijs uit te spreken, zal uitgaan van de Minister van Openbaar Onderwijs, die de verantwoordelijke autoriteiten en personen zal verzoeken die maatregelen te nemen; willen dezen hun toelagen niet ingetrokken zien, dan blijft hun alleen over, een beslissing te nemen overeenkomstig het voorstel van de Minister.

Men moet echter aannemen dat het onderwijzend personeel van het Rijk evengoed als van het gesubsidieerd onderwijs, bij gebreke van afwijkende bepalingen alleen de straffen kunnen oplopen, die hun onderscheiden tuchtregeling voorschrijft.

De Raad van State stelt voor, de slotzin van artikel 42, eerste lid, met artikel 42, tweede lid, te verenigen in een nieuw tweede lid, als volgt :

« Iedere oneerlijke praktijk is ook verboden in de concurrentie onder deze inrichtingen. Propaganda voor een bepaald onderwijs moet objectief blijven en mag geen gebruik maken van aanvallen tegen een ander onderwijs ».

* * *

La rédaction suivante est proposée pour l'article 43 :

« Article 43. — Il est créé au Ministère de l'Instruction publique une commission qui a pour mission d'examiner les infractions aux dispositions de l'article 42 et de proposer les mesures ou sanctions à prendre.

Le Roi détermine les règles de fonctionnement et de procédure de la commission dont les membres sont choisis parmi les magistrats en fonction, émérites ou honoraires. Il fixe la durée du mandat des membres et établit les règles de la suppléance ».

C'est au Ministre de l'Instruction publique qu'il appartient de décider — ainsi que le précise son délégué — s'il faut saisir la commission. Cette précision devrait être apportée à l'article 44, qui pourrait être ainsi rédigé :

« Article 44. — Lorsque des infractions aux dispositions de l'article 42 sont portées à sa connaissance, le Ministre de l'Instruction publique décide s'il y a lieu de saisir la commission prévue à l'article 43.

Sur avis de cette commission, il propose au Roi de prendre ou prend des peines disciplinaires à l'égard des membres du personnel de l'Etat et il invite les autorités ou personnes responsables à prendre, à l'égard des membres du personnel de l'enseignement subventionné, les peines disciplinaires qu'il juge adéquates ».

Aucune peine n'étant prévue pour sanctionner les manquements aux dispositions interdisant les pratiques déloyales, on peut omettre, à l'article 45, les mots : « sans préjudice des poursuites pénales auxquelles il peut donner lieu ».

Cet article serait plus simplement rédigé comme suit :

« Article 45. — Toute infraction aux dispositions du présent chapitre ainsi que le refus de prendre les sanctions disciplinaires proposées par le Ministre de l'Instruction publique, peuvent entraîner la suppression partielle ou totale, temporaire ou définitive, des subventions de fonctionnement à l'établissement en cause ».

Article 46.

Cet article crée des commissions paritaires pour l'enseignement subventionné et prévoit que la plupart des dispositions de l'arrêté-loi du 9 juin 1945 (articles 2 à 8 et 10 à 22) régiront le fonctionnement de ces commissions.

Il semble que plusieurs articles de cet arrêté-loi soient malaisément applicables aux commissions paritaires de l'enseignement. On peut notamment se demander si celles-ci recevront en plus de la compétence limitée que leur attribue l'article 46, § 4, la compétence étendue que l'article 10 de l'arrêté-loi du 9 juin 1945 accorde aux commissions paritaires instituées pour l'industrie, le commerce ou l'agriculture.

En ce qui concerne la nomination des membres, il faut signaler que celle-ci est réglée par deux dispositions qui paraissent difficilement conciliables : l'article 46, § 2, alinéa 1er du projet, et l'article 8, alinéa 2, de l'arrêté-loi du 9 juin 1945, rendu applicable aux commissions paritaires de l'enseignement subventionné par l'article 46, § 3, du projet.

Article 49.

L'article 45 de la loi du 27 juillet 1955 a été introduit dans les lois coordonnées sur l'enseignement technique, l'enseignement moyen et l'enseignement normal, respectivement aux articles 71, 76 et 46. Le délégué du Ministre reconnaît que c'est à la suite d'une omission que cette disposition, abrogée par le projet dans les lois coordonnées sur l'enseignement technique et l'enseignement moyen, ne l'a pas été pour l'enseignement normal. Il faudrait donc prévoir, à l'article 49 - 7, l'abrogation de l'article 46 des lois coordonnées sur l'enseignement normal.

L'article 36 de la loi du 27 juillet 1955 a été introduit dans les lois coordonnées sur l'enseignement moyen, l'enseignement normal et sur l'enseignement technique, respectivement aux articles 55, 38 et 62. Le délégué du Ministre reconnaît que c'est à la suite d'une omission que cette disposition, abrogée par le projet dans les lois coordonnées sur l'enseignement moyen et l'enseignement normal, ne l'a pas été dans les lois coordonnées sur l'enseignement technique. Il faudrait donc prévoir à l'article 49 - 8, l'abrogation de l'article 62 des lois coordonnées sur l'enseignement technique.

En raison de l'abrogation des articles 39, 49, 51, 52 et 53 des lois coordonnées sur l'enseignement technique, la compétence du conseil supérieur de l'enseignement technique, qui était précisée par référence à ces articles, n'est plus actuellement définie que de manière très générale.

A l'article 49 - 9, il faut prévoir l'abrogation de l'article 37 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire pour les raisons qui ont été indiquées lors de l'examen de l'article 40, § 1er, du projet.

Voor artikel 43 wordt de volgende lezing aanbevolen :

« Artikel 43. — Bij het Ministerie van Openbaar Onderwijs wordt een commissie ingesteld met als opdracht de overtredingen van het bepaalde in artikel 42 te onderzoeken en de te treffen maatregelen of sancties voor te stellen.

De Koning bepaalt de regelen betreffende de werkwijze en de procedure van de commissie, waarvan de leden worden gekozen uit in dienst zijnde, emeritus- of ere-magistraten. Hij bepaalt de duur van het mandaat der leden en stelt de vervangingsregelen vast ».

Het is de taak van de Minister van Openbaar Onderwijs — naar zijn gemachtigde verklaart — uit te maken of hij een geval voor de commissie moet brengen. Dit moet duidelijk in artikel 44 worden gezegd. Voorgesteld wordt :

« Artikel 44. — Wanneer de Minister van Openbaar Onderwijs kennis krijgt van overtredingen van het bepaalde in artikel 42, beslist hij of de zaak voor de in artikel 43 bedoelde commissie moet worden gebracht.

Op advies van deze commissie stelt hij aan de Koning voor, tuchtmaatregelen tegen leden van het personeel van het Rijk te nemen of neemt hij die zelf, en verzoekt hij de verantwoordelijke autoriteiten of personen, tegen leden van het personeel van het gesubsidieerd onderwijs de tuchtmaatregelen te treffen die hij dienstig acht ».

Aangezien op tekortkoming aan de bepalingen die oneerlijke praktijken verbieden, geen straffen staan, kunnen in artikel 45 de woorden « onverminderd de strafvervolgingen waartoe zij aanleiding zal geven » achterwege blijven.

Een eenvoudiger lezing voor dit artikel ware :

« Artikel 45. — Iedere overtreding van de bepalingen van dit hoofdstuk en de weigering, de door de Minister van Openbaar Onderwijs voorgeschreven tuchtmaatregelen te treffen, kunnen leiden tot gedeeltelijke of gehele, tijdelijke of definitieve, afschaffing van de werkings-toelagen voor de betrokken inrichting ».

Artikel 46.

Dit artikel stelt paritaire comité's voor het gesubsidieerd onderwijs in en verklaart de meeste bepalingen van de besluitwet van 9 juni 1945 (artikelen 2 tot 8 en 10 tot 22) toepasselijk op de werking ervan.

Verschillende artikelen van die besluitwet nu lijken bezwaarlijk op paritaire onderwijscomité's toepasselijk te kunnen zijn. Het is onder meer de vraag, of zij behalve de beperkte bevoegdheid die artikel 46, § 4, hun toekent, ook de ruime bevoegdheid zullen ontvangen, die artikel 10 van de besluitwet van 9 juni 1945 aan de paritaire comité's voor nijverheid, handel of landbouw opdraagt.

In zake benoeming van de leden moeten worden opgemerkt, dat hiervoor twee moeilijk overeen te brengen bepalingen gelden : artikel 46, § 2, eerste lid, van het ontwerp en artikel 8, tweede lid, van de besluitwet van 9 juni 1945, dat door artikel 46, § 3, van het ontwerp op de paritaire comité's van het gesubsidieerd onderwijs toepasselijk wordt verklaard.

Artikel 49.

Artikel 45 van de wet van 27 juli 1955 is in de gecoördineerde wetten op het technische onderwijs, op het middelbaar onderwijs en op het normaalonderwijs onderscheidenlijk ingevoegd in de artikelen 71, 76 en 46. De gemachtigde van de Minister geeft toe, dat een onachtzaamheid oorzaak is dat het ontwerp deze bepaling wel opheft in de gecoördineerde wetten op het technische onderwijs en op het middelbaar onderwijs, en niet voor het normaalonderwijs; artikel 49-7 behoort dus ook artikel 46 van de gecoördineerde wetten op het normaalonderwijs op te heffen.

Artikel 36 van de wet van 27 juli 1955 is in de gecoördineerde wetten op het middelbaar onderwijs, op het normaalonderwijs en op het technisch onderwijs onderscheidenlijk ingevoegd in de artikelen 55, 38 en 62. De gemachtigde van de Minister geeft toe, dat een onachtzaamheid oorzaak is dat het ontwerp deze bepaling wel opheft in de gecoördineerde wetten op het middelbaar onderwijs en op het normaalonderwijs, en niet in de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs. Artikel 49-8 behoort dus ook artikel 62 van de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs op te heffen.

Na de opheffing van de artikelen 39, 49, 51, 52 en 53 van de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs blijft er nog maar een zeer algemene omschrijving over van de bevoegdheid van de Hoge Raad voor het technisch onderwijs, die juist door verwijzing naar die artikelen was vastgelegd.

In artikel 49-9 moet ook worden opgeheven artikel 37 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, en wel om de redenen uiteengezet bij de bespreking van artikel 40, § 1, van het ontwerp.

On peut se demander s'il ne convient pas également de prévoir l'abrogation de l'article 7 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire, remplacé par l'article 1er de la loi du 17 mars 1958, cette disposition légale, qui organise le régime des vacances et congés dans l'enseignement primaire, étant en contradiction avec l'article 7 du projet, selon lequel « un arrêté royal détermine de manière uniforme le régime des congés dans l'enseignement de l'Etat et dans l'enseignement subventionné ».

Une autre solution consisterait à limiter la portée de l'article 7 aux enseignements autres que l'enseignement primaire.

L'article 49 - 9, devrait être présenté ainsi :

« 9. Les articles 16 à 19, 33 à 37, 38 modifié par la loi du 31 décembre 1957, 39 à 45, 46 modifié par la loi du 17 mars 1958, 47 à 49, 52, 53, 68, 70 modifié par la loi du 21 avril 1958, 72, 73, 75, alinéa 2, 77, 78 et 82 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire du 20 août 1957 ».

Article 50.

Il semble qu'il sera nécessaire de modifier la rédaction des lois à coordonner non seulement pour unifier la terminologie, mais également pour assurer la concordance des dispositions de ces lois. Il serait bon de le prévoir à l'article 50, 3°, qui pourrait être ainsi rédigé :

« 3° modifier la rédaction des dispositions à coordonner en vue d'assurer leur concordance et d'uniformiser la terminologie ».

Articles 51 et 52.

L'ordre des dispositions du chapitre XIII, qui pourrait être intitulé : « Dispositions finales », devrait être interverti.

Comme la législation ne prévoit la conclusion de contrats d'adoption que dans l'enseignement primaire, le Conseil d'Etat propose de recourir à une périphrase pour couvrir tous les cas visés :

« Article 51. — (article 52 du projet)

Les contrats d'adoption et tous autres contrats en vertu desquels les provinces et les communes subventionnent des établissements d'enseignement libre, cessent d'avoir effet le 1er septembre 1958 en ce qui concerne les enseignements moyen, normal, technique et artistique, et le 1er janvier 1959 en ce qui concerne les enseignements gardien et primaire ».

A l'article 52 (article 51 du projet), il conviendra de prévoir éventuellement la date d'entrée en vigueur du régime de pensions prévu à l'article 41.

Sous cette réserve, cet article pourrait être libellé comme suit :

« La présente loi produit ses effets le 1er septembre 1958, sauf :

1° l'article 31, qui produit ses effets le 1er janvier 1959 en tant qu'il concerne les subventions de fonctionnement à accorder aux établissements et sections d'établissements d'enseignement gardien et primaire;
2° les articles 8, 12, alinéa 3, et 40, § 5, qui entrent en vigueur le 1er septembre 1959 ».

...

Formule de présentation et subdivision des chapitres.

La version néerlandaise correcte de la formule de présentation est la suivante :

« Onze Minister van Openbaar Onderwijs is gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt : ... ».

Quant aux subdivisions des chapitres, il convient de les dénommer « sections » au lieu de se borner à les indiquer par une majuscule.

La chambre était composée de :

Messieurs : A. Vranckx, conseiller d'Etat, président;
G. Van Bunn en K. Mees, conseillers d'Etat;
L. Fredericq et J. Limpens, assesseurs de la section de législation;
Madame : J. De Koster, greffier adjoint, greffier.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. A. Vranckx.

Le rapport a été présenté par M. J. Sarot, substitut.

Le Greffier.
(s.) J. DE KOSTER.

Le Président.
(s.) A. VRANCKX.

De vraag is ook of men het door artikel 1 van de wet van 17 maart 1958 vervangen artikel 7 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs niet moet opheffen : deze wetsbepaling, die de vacantie- en verlofregeling in het lager onderwijs bevat, is immers in strijd met artikel 7 van het ontwerp, volgens hetwelk « een koninklijk besluit op eenvormige wijze het stelsel regelt waardoor vrijaf gegeven wordt in het Rijksonderwijs en in het gesubsidieerd onderwijs ».

Een andere oplossing zou zijn, de strekking van artikel 7 te beperken tot het onderwijs, dat geen lager onderwijs is.

Artikel 49-9 zou de volgende inhoud moeten hebben :

« 9. De artikelen 16 tot 19, 33 tot 37, 38 gewijzigd bij de wet van 31 december 1957, 39 tot 45, 46 gewijzigd bij de wet van 17 maart 1958, 47 tot 49, 52, 53, 68, 70 gewijzigd bij de wet van 21 april 1958, 72, 73, 75, tweede lid, 77, 78 en 82 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs van 20 augustus 1957 ».

Artikel 50.

Alles wijst erop dat men de redactie van de te coördineren wetten zal moeten kunnen wijzigen, niet alleen om de terminologie eenvormig te maken, maar ook om de bepalingen van die wetten onderling in overeenstemming te brengen. Het ware goed, dit in artikel 50, 3°, te zeggen, als volgt :

« 3° de redactie van de te coördineren bepalingen wijzigen om onderlinge overeenstemming en eenvormigheid in de terminologie te bereiken ».

Artikel 51 en 52.

De volgorde van de bepalingen in hoofdstuk XIII, dat « Slotbepalingen » kan heten, dient te worden omgekeerd.

Daar de wetgeving aannemingscontracten alleen in het lager onderwijs kent, stelt de Raad van State voor, een omschrijving te gebruiken, die voor alle bedoelde gevallen kan dienen :

« Artikel 51. — (artikel 52 van het ontwerp).

De aannemingscontracten en alle andere contracten krachtens welke provincies en gemeenten inrichtingen voor vrij onderwijs subsidiëren, houden op van kracht te zijn vanaf 1 september 1958 voor het middelbaar, het normaal-, het technisch en het kunstonderwijs, en vanaf 1 januari 1959 voor het lager en bewaarschoolonderwijs ».

Artikel 52 (artikel 51 van het ontwerp) moet eventueel de datum bepalen waarop de in artikel 41 aangekondigde pensioenregeling in werking zal treden.

Onder dit voorbehoud kan dit artikel als volgt worden gelezen :

« Deze wet heeft uitwerking met ingang van 1 september 1958, behalve :

1° artikel 31, dat uitwerking heeft met ingang van 1 januari 1959, voor zover betreft de werkingstoelagen te verlenen aan inrichtingen en inrichtingsafdelingen voor lager en bewaarschoolonderwijs;
2° de artikelen 8, 12, derde lid, en 40, § 5, die op 1 september 1959 in werking treden ».

...

Indieningsformulier en onderverdeling der hoofdstukken.

Het correcte indieningsformulier is :

« Onze Minister van Openbaar Onderwijs is gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt : ... ».

Onderverdelingen van hoofdstukken heten « afdelingen »; een hoofdletter bovenaan is niet voldoende.

De kamer was samengesteld uit :

De Heren : A. Vranckx, raadsheer van State, voorzitter;
G. Van Bunn en K. Mees, raadsheren van State;
L. Fredericq en J. Limpens, bijzitters van de afdeling wetgeving;
Mevrouw : J. De Koster, adjunct-griffier, griffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. A. Vranckx.

Het verslag werd uitgebracht door de H. J. Sarot, substituut.

De Griffier.
(get.) J. DE KOSTER.

De Voorzitter.
(get.) A. VRANCKX.

PROJET DE LOI

BAUDOUIN,

Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de notre Ministre de l'Instruction publique.

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre de l'Instruction publique est chargé de présenter en Notre nom aux Chambres Législatives le projet de loi dont la teneur suit :

CHAPITRE I.

Dispositions générales.

Article premier.

La présente loi est applicable à l'enseignement gardien, primaire, moyen, normal, technique et artistique. Elle ne s'applique pas aux écoles de musique.

Art. 2.

Les écoles officielles sont celles qui sont organisées par l'Etat, les provinces, les communes, les associations de communes ou par toute personne de droit public.

Les écoles qui ne sont pas officielles sont dites libres.

Le pouvoir organisateur d'un établissement d'enseignement est l'autorité, la ou les personne(s) physique(s) ou morale(s) qui en assume(nt) la responsabilité.

Parmi les écoles citées ci-dessus sont réputées neutres celles qui respectent toutes les conceptions philosophiques ou religieuses des parents qui leur confient leurs enfants et dont au moins 2/3 du personnel enseignant sont porteurs d'un diplôme de l'enseignement officiel et neutre.

Art. 3.

L'Etat organise un enseignement gardien, primaire, moyen, normal, technique et artistique et crée là où le besoin s'en fait sentir les établissements et sections d'établissements nécessaires à cet effet.

Il subventionne, conformément aux dispositions de la présente loi, les établissements et sections d'établissements d'enseignement répondant aux normes légales et organisés par les provinces, les communes, les associations de communes, par d'autres personnes publiques et des personnes privées.

Art. 4.

Le droit des parents de choisir le type d'éducation de leurs enfants implique la possibilité de disposer à une distance raisonnable d'une école correspondant à leur choix.

WETSONTWERP

BOUDEWIJN,

Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL.

Op de voordracht van Onze Minister van Openbaar Onderwijs,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Openbaar Onderwijs is gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen waarvan de tekst volgt :

HOOFDSTUK I.

Algemene bepalingen.

Eerste artikel.

Deze wet is van toepassing op het bewaarschool-, lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs. Zij is niet van toepassing op de muziekscholen.

Art. 2.

Officiële scholen zijn die welke opgericht zijn door de Staat, provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten of enig ander publiekrechtelijk persoon.

Scholen die niet officieel zijn worden vrije scholen geheten.

De inrichtende macht van een onderwijsinrichting zijn de overheid, de natuurlijke persoon of de rechtspersoon of -personen die er de verantwoordelijkheid voor op zich nemen.

Onder de hierboven vermelde scholen worden neutraal geacht die, welke alle filosofische of godsdienstige opvattingen van de ouders die er hun kinderen aan toevertrouwen, eerbiedigen en waarvan ten minste 2/3 van het onderwijzend personeel houder is van een diploma van het officieel en neutraal onderwijs.

Art. 3.

De Staat richt bewaarschool-, lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs in en brengt waar daaraan behoefte bestaat, de daartoe nodige inrichtingen en afdelingen van inrichtingen tot stand.

Hij subsidieert, overeenkomstig de bepalingen van deze wet, de onderwijsinrichtingen en afdelingen van onderwijsinrichtingen, die aan de wettelijke normen beantwoorden en door provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten, andere publiekrechtelijke personen en private personen zijn tot stand gebracht.

Art. 4.

Het recht van de ouders om het opvoedingstype voor hun kinderen te kiezen, sluit de mogelijkheid in, over een school naar hun keuze op een redelijke afstand te beschikken.

Indépendamment du droit que lui accorde l'article 3, 1er alinéa, l'Etat pour respecter le libre choix des parents, est obligé :

1° à la demande de parents qui désirent un enseignement non confessionnel et ne trouvent pas à une distance raisonnable une école dont au moins les deux tiers du personnel sont titulaires d'un diplôme de l'enseignement non confessionnel, soit d'ouvrir une école d'Etat ou une section d'école d'Etat, soit d'assumer les frais de transport vers une telle école ou section, soit d'admettre aux subventions une école libre non confessionnelle existante;

2° à la demande de parents qui désirent un enseignement confessionnel et ne trouvent pas à une distance raisonnable une école dont au moins les deux tiers du personnel sont titulaires d'un diplôme de l'enseignement confessionnel, d'admettre aux subventions une école libre confessionnelle existante.

Le Roi fixe le nombre de parents nécessaire pour que l'Etat doive assumer l'obligation prévue au présent article. Il détermine de même ce qu'il faut entendre par distance raisonnable.

Art. 5.

Les réformes fondamentales de l'enseignement font l'objet d'une confrontation préalable des points de vue entre les délégués de l'enseignement de l'Etat, de l'enseignement provincial et communal et de l'enseignement libre subventionné.

Par réforme fondamentale, il faut entendre une modification dans l'orientation générale ou la durée des études et dans les conditions d'admission des élèves, à l'exclusion des créations d'écoles et des expériences pédagogiques.

Art. 6.

A condition de respecter un programme et un horaire minimum légalement fixés chaque pouvoir organisateur jouit pour son réseau d'enseignement, et même pour chaque institution d'enseignement, de la liberté d'aménager ses horaires et, sous réserve d'approbation ministérielle, en vue d'assurer le niveau des études, d'élaborer ses programmes.

Chaque pouvoir organisateur est libre en matière de méthodes pédagogiques.

Art. 7.

Un arrêté royal détermine de manière uniforme le régime des congés dans l'enseignement de l'Etat et dans l'enseignement subventionné.

Art. 8.

Dans les établissements officiels d'enseignement primaire et secondaire de plein exercice, l'horaire hebdomadaire comprend au moins 2 heures de religion et 2 heures de morale.

Par enseignement de la religion, il faut entendre l'enseignement de la religion (catholique, protestante ou israélite) et de la morale inspirée par cette religion. Par enseignement de la morale, il faut entendre l'enseignement de la morale non confessionnelle.

Le chef de famille, le tuteur ou la personne à qui est confiée la garde de l'enfant, est tenu, lors de la première inscription d'un enfant, de choisir pour celui-ci, par déclaration signée, le cours de religion ou le cours de morale.

Onverminderd het recht hem toegekend door artikel 3, eerste lid, is de Staat verplicht, ten einde de vrije keuze van de ouders te eerbiedigen :

1° op verzoek van ouders die niet-confessioneel onderwijs wensen en op een redelijke afstand geen school vinden, waarvan ten minste twee derde van het personeel houder is van een diploma van het niet-confessioneel onderwijs, hetzij een Rijksschool of afdeling van een Rijksschool te openen hetzij de kosten van het vervoer naar zulke school of afdeling op zich te nemen, hetzij een bestaande niet-confessionele vrije school in de subsidieregeling op te nemen;

2° op verzoek van ouders die confessioneel onderwijs wensen en op een redelijke afstand geen school vinden, waarvan ten minste twee derde van het personeel houder is van een diploma van het confessioneel onderwijs, een bestaande confessionele vrije school in de subsidieregeling op te nemen.

De Koning bepaalt hoeveel ouders er nodig zijn, opdat de Staat de in dit artikel bepaalde verplichting op zich dient te nemen. Hij bepaalt eveneens wat onder redelijke afstand moet worden verstaan.

Art. 5.

Aan fundamentele onderwijshervormingen moet een confrontatie van standpunten voorafgaan onder de afgevaardigden van het onderwijs van de Staat, het provinciaal, het gemeentelijk en het gesubsidieerd vrij onderwijs.

Onder fundamentele hervorming wordt verstaan een wijziging in de algemene oriëntering of de duur van studien en in de voorwaarden van toelating van leerlingen, met uitsluiting van de oprichting van scholen en de pedagogische experimenten.

Art. 6.

Op voorwaarde dat een wettelijk bepaald minimum-leerplan en minimumlesrooster in acht worden genomen, beschikt elke inrichtende macht over de vrijheid voor haar onderwijsnet en zelfs voor elke onderwijsinrichting de lesroosters vast te stellen en, onder voorbehoud van goedkeuring door de Minister met het oog op het waarborgen van het studiepeil, haar leerplannen op te stellen.

Elke inrichtende macht kiest vrij haar pedagogische methodes.

Art. 7.

Een koninklijk besluit voorziet in een eenvormige verlofregeling voor het onderwijs van de Staat en voor het gesubsidieerd onderwijs.

Art. 8.

In de officiële inrichtingen voor lager en secundair onderwijs met volledig leerplan, omvat de lesrooster per week ten minste 2 uren godsdienst en 2 uren zedenleer.

Onder godsdienstonderricht wordt verstaan het onderricht in de katholieke, protestantse of israëlitische godsdienst en in de op die godsdienst berustende zedenleer. Onder onderricht in de zedenleer wordt verstaan het onderricht in de niet-confessionele zedenleer.

Bij de eerste inschrijving van het kind is het gezinshoofd, de voogd of degene aan wiens hoede het kind is toevertrouwd, gehouden bij ondertekende verklaring voor het kind de cursus in de godsdienst of de cursus in de zedenleer te kiezen.

Si le choix porte sur le cours de religion cette déclaration indiquera explicitement la religion choisie.

Le modèle de la déclaration relative au choix de la religion ou de la morale est arrêté par le Roi. Cette déclaration mentionne expressément :

- a) la liberté entière que la loi laisse au chef de famille;
- b) l'interdiction formelle d'exercer sur lui une pression quelconque à cet égard et les sanctions disciplinaires dont cette interdiction est assortie;
- c) la faculté laissée au chef de famille de disposer d'un délai de trois jours francs pour restituer la déclaration dûment signée.

Il est loisible à l'auteur de cette dernière de modifier son choix au début de chaque année scolaire.

Art. 9.

Dans les établissements d'enseignement de l'Etat, l'enseignement de la religion est donné par les ministres des cultes ou leur délégué nommés par le Ministre de l'Instruction publique sur proposition des chefs des cultes intéressés.

Dans les autres établissements officiels d'enseignement secondaire, il est donné par les ministres des cultes ou leur délégué nommés par le pouvoir organisateur sur proposition des chefs des cultes intéressés.

Dans les écoles primaires officielles autres que celles de l'Etat, les ministres des divers cultes sont invités à donner l'enseignement de la religion ou à le faire donner sous leur surveillance soit par un instituteur de l'établissement s'il y consent, soit par une personne agréée par le pouvoir organisateur.

L'inspection des cours de religion dans les établissements d'enseignement de l'Etat est assurée par les délégués des chefs des cultes nommés par le Ministre de l'Instruction publique sur proposition des chefs des cultes intéressés.

Dans les autres établissements officiels d'enseignement, l'inspection de l'enseignement de la religion est exercée par les délégués des chefs des cultes. Ces délégués remplissent leur mission dans les conditions à déterminer par arrêté royal.

Les chefs des cultes notifient la nomination de leurs délégués au Ministre de l'Instruction publique qui après en avoir donné acte transmet les informations nécessaires aux administrations intéressées, ainsi qu'aux inspecteurs compétents de l'enseignement de l'Etat.

Tous les ans, au mois d'octobre, chacun des chefs des cultes adresse au Ministre de l'Instruction publique un rapport détaillé sur la manière dont l'enseignement de la religion est donné dans ces établissements.

Art. 10.

§ 1. — Dans l'enseignement primaire, le cours de morale non confessionnelle est confié par priorité à un titulaire d'un diplôme délivré par un établissement d'enseignement officiel, dont le porteur a, si possible, suivi pareil cours de morale.

Dans l'enseignement secondaire, il est confié par priorité à un titulaire d'un diplôme d'agrégé délivré par un établissement non confessionnel.

Zo de keuze op de cursus in de godsdienst valt, wordt de gekozen godsdienst uitdrukkelijk in die verklaring vermeld.

Het model van de verklaring betreffende de keuze tussen godsdienst of zedenleer wordt door de Koning vastgesteld. Deze verklaring vermeldt uitdrukkelijk :

- a) dat het gezinshoofd door de wet geheel vrij wordt gelaten;
- b) dat het streng verboden is in dit opzicht enige drukking op hem uit te oefenen en welke tuchtmaatregelen met dat verbod gepaard gaan;
- c) dat het gezinshoofd over een termijn van drie vrije dagen beschikt om de behoorlijk ondertekende verklaring terug te geven.

Degene die de verklaring aflegt kan bij het begin van elk schooljaar zijn keuze wijzigen.

Art. 9.

In de onderwijsinrichtingen van de Staat wordt het godsdienstonderricht verstrekt door bedienaars van de erediensten of hun afgevaardigde, die door de Minister van Openbaar Onderwijs op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de andere officiële inrichtingen voor secundair onderwijs wordt het verstrekt door de bedienaars van de erediensten of hun afgevaardigde, die door de inrichtende macht op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de officiële lagere scholen die niet door de Staat tot stand zijn gebracht, worden de bedienaars van de onderscheiden erediensten verzocht het godsdienstonderricht te verstrekken of het onder hun toezicht te laten verstrekken, hetzij door een onderwijzer van de inrichting, indien hij daarin toestemt, hetzij door een persoon die door de inrichtende macht daartoe wordt aanvaard.

De inspectie van de godsdienstcursussen in de onderwijsinrichtingen van de Staat wordt verricht door de afgevaardigden van de hoofden der erediensten, die door de Minister van Openbaar Onderwijs op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de andere officiële onderwijsinrichtingen wordt de inspectie van het godsdienstonderricht verricht door de afgevaardigden van de hoofden der erediensten. Die afgevaardigden vervullen hun opdracht onder de bij koninklijk besluit te bepalen voorwaarden.

De hoofden van de erediensten geven kennis van de benoeming van hun afgevaardigden aan de Minister van Openbaar Onderwijs, die, na daarvan akte te hebben verleend, de nodige inlichtingen aan de betrokken besturen en aan de bevoegde inspecteurs van het Rijksonderwijs doet toekomen.

Ieder jaar zendt het hoofd van elke eredienst in de maand oktober aan de Minister van Openbaar Onderwijs een omstandig verslag over de wijze waarop het godsdienstonderricht in deze inrichtingen gegeven wordt.

Art. 10.

§ 1. — In het lager onderwijs wordt de cursus in de niet-confessionele zedenleer bij voorrang toevertrouwd aan een houder van een diploma dat door een officiële onderwijsinrichting werd uitgereikt en die zelf, zo mogelijk, een dergelijke cursus in de zedenleer heeft gevolgd.

In het secundair onderwijs wordt hij bij voorrang toevertrouwd aan een houder van een diploma van geaggregeerde, afgeleverd door een niet-confessionele inrichting.

§ 2. — Le nombre d'inspecteurs de morale est fixé par le Roi, selon les besoins du service.

Ces inspecteurs sont désignés par priorité parmi les porteurs de diplômes déterminés au § 1, du présent article.

Ils doivent pour l'inspection dans l'enseignement primaire subventionné avoir satisfait, s'ils ne sont pas porteurs d'un diplôme d'agrégé, à l'examen d'inspecteur cantonal.

Art. 11.

Dans l'enseignement primaire officiel il est tenu compte dans la cotation générale de la cote obtenue par l'élève en religion ou en morale non confessionnelle.

Dans l'enseignement secondaire officiel, cette cote n'est pas reprise dans la cotation générale mais une mention spéciale est portée au diplôme et il est attribué un prix distinct pour ces cours.

L'élève qui n'a pas obtenu la moitié des points au moins au cours de religion ou de morale non confessionnelle ne peut passer à une classe supérieure qu'après avoir préalablement satisfait à un examen de passage.

Art. 12.

L'enseignement gardien, primaire et secondaire est gratuit dans les établissements de l'Etat et dans ceux qu'il subventionne en vertu de la présente loi.

Aucun minerval direct ou indirect ne peut-être perçu ou accepté.

La délivrance des livres et objets classiques se fait sans frais dans l'enseignement gardien et primaire, quatrième degré inclus.

Le montant du minerval direct ou indirect à percevoir dans les établissements subventionnés dispensant un enseignement au delà du cycle secondaire : écoles normales moyennes, écoles normales techniques, cours normaux, écoles techniques supérieures est communiqué annuellement au Ministre de l'Instruction publique un mois avant la rentrée scolaire.

CHAPITRE II.

Constructions et équipement des établissements scolaires de l'Etat.

SECTION A.

Constructions.

Art. 13.

L'article 4, 3°, de la loi du 22 avril 1958 portant création d'un Fonds des Constructions scolaires et parascolaires de l'Etat, d'un Fonds des Constructions de l'enseignement supérieur et des Cités Universitaires de l'Etat, est remplacé par la disposition suivante :

« 3° L'utilisation des crédits y compris l'examen des dépenses qui lui sont soumises, préalablement à leur ordonnancement et liquidation par le Ministre de l'Instruction Publique. »

§ 2. — Het aantal inspecteurs over de zedenleer wordt volgens de noodwendigheid van de dienst door de Koning vastgesteld.

Deze inspecteurs worden bij voorrang aangeduid onder de houders van de diploma's, bepaald in § 1 van het onderhavig artikel.

Voor de inspectie in het gesubsidieerd lager onderwijs moeten zij geslaagd zijn in het examen van kantonnaal inspecteur, indien ze geen houder zijn van een diploma van geaggregeerde.

Art. 11.

In het officieel lager onderwijs wordt bij het vaststellen van de algemene uitslag rekening gehouden met het cijfer, dat de leerling behaald heeft voor godsdienst of voor niet-confessionele zedenleer.

In het officieel secundair onderwijs wordt dit cijfer niet opgenomen in het algemeen resultaat; op het diploma wordt evenwel een speciale melding aangebracht en er wordt een afzonderlijke prijs toegekend voor deze cursussen.

De leerling die niet ten minste de helft van de punten behaald heeft voor de cursus in de godsdienst of in de niet-confessionele zedenleer, mag slechts naar een hogere klas overgaan, nadat hij vooraf bij een herexamen voldaan heeft.

Art. 12.

Het bewaarschool-, lager en secundair onderwijs is kosteloos in inrichtingen van de Staat en in inrichtingen die de Staat krachtens deze wet subsidieert.

Geen enkel direct of indirect schoolgeld mag geïnd of aangenomen worden.

In het bewaarschool- en het lager onderwijs, met inbegrip van de vierde graad, worden leerboeken en schoolbehoeften kosteloos verstrekt.

Het bedrag van het direct of indirect schoolgeld, te innen in de gesubsidieerde inrichtingen die post-secundair onderwijs verstrekken : middelbare normaalscholen, technische normaalscholen, normaalcursussen, scholen voor hoger technisch onderwijs, wordt jaarlijks, een maand voor de heropening der klassen, ter kennis gebracht van de Minister van Openbaar Onderwijs.

HOOFDSTUK II.

Gebouwen en uitrusting van de Rijksinrichtingen voor onderwijs.

AFDELING A.

Gebouwen.

Art. 13.

Artikel 4, 3°, van de wet van 22 april 1958 tot oprichting van een fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband van het Rijk en van een fonds voor hoger-onderwijsgebouwen en studentenverblijven van het Rijk, wordt als volgt gewijzigd :

« 3° Het gebruik der kredieten met inbegrip van het toezicht over de uitgaven die hem voorgelegd worden, vóór hun ordonnanciering en vereffening door de Minister van Openbaar Onderwijs ».

Art. 14.

Il est inséré dans la même loi un article 6bis ainsi conçu :

« Article 6bis. — Jusqu'au moment où le libre choix sera effectivement assuré dans toutes les régions du pays, il sera créé annuellement 20 établissements d'enseignement secondaire, 16 internats, 30 sections préparatoires et écoles primaires autonomes de l'Etat ».

Art. 15.

Le 2° et le 3° du premier alinéa de l'article 7 de la même loi sont remplacés par :

« 2° Un crédit annuel de 1 milliard 100 millions sera affecté aux créations prévues à l'article 6bis. En outre un crédit annuel de 600 millions au moins sera affecté aux améliorations et aux extensions des établissements scolaires existants.

Les sommes correspondant à ces crédits sont mises à la disposition du Ministre de l'Instruction publique à un compte spécial à la Banque Nationale. Le solde non utilisé de ces différents avoirs au cours d'un exercice demeure à ce compte avec la même destination.

Le crédit prévu au 2° est inscrit par priorité dans chaque budget extraordinaire. Il est considéré comme ayant le même caractère intangible que ceux affectés aux dépenses de fonctionnement de l'Etat. Il est adapté à l'évolution du coût de la construction. Les modalités de cette adaptation sont déterminées par arrêté royal.

Ces crédits sont indépendants de ceux qui sont affectés à la création des centres psycho-médico-sociaux ».

Art. 16.

L'article 17 de la même loi est remplacé par :

« Le Ministre de l'Instruction publique fait rapport aux Chambres chaque année avant le 31 mars sur l'utilisation des crédits du Fonds des Constructions scolaires et parascolaires de l'Etat au cours de l'exercice écoulé.

Chaque année, le Gouvernement rend compte aux Chambres de l'exécution de la présente loi en ce qui concerne le Fonds des Constructions de l'enseignement supérieur et des cités universitaires de l'Etat ».

SECTION B.

Equipements.

Art. 17.

Un crédit spécial et annuel de 200 millions est inscrit pendant 4 ans au budget du Ministère de l'Instruction Publique pour couvrir les besoins actuels en matériel didactique, en mobilier, en équipements et en machines des établissements d'enseignement de l'Etat.

Art. 14.

In dezelfde wet wordt een artikel 6bis ingevoegd, dat luidt als volgt :

« Artikel 6bis. — Tot wanneer de vrije keuze in alle gewesten van het land werkelijk verzekerd is, worden jaarlijks 20 inrichtingen voor secundair onderwijs, 16 internaten, 30 voorbereidende afdelingen en autonome lagere scholen van de Staat opgericht ».

Art. 15.

In de eerste alinea van artikel 7 van dezelfde wet worden 2° en 3° vervangen door :

« 2° Een jaarlijks krediet van 1 miljard 100 miljoen zal bestemd worden voor de tot stand te brengen inrichtingen, voorzien in artikel 6bis. Bovendien zal een jaarlijks krediet van ten minste 600 miljoen bestemd worden voor de verbetering en uitbreiding van de bestaande onderwijsinrichtingen.

De met deze kredieten overeenstemmende geldsommen worden ter beschikking van de Minister van Openbaar Onderwijs gesteld op een speciale rekening bij de Nationale Bank. Het tijdens een begrotingsjaar niet gebruikte saldo van deze verschillende kredieten blijft, met dezelfde bestemming, op die rekening.

Het in 2° voorziene krediet wordt bij voorrang uitgetrokken op elke buitengewone begroting. Het wordt even onaanvaardbaar geacht als de kredieten die bestemd zijn voor de werkingsuitgaven van de Staat. Het wordt aangepast aan de evolutie van de bouwkosten. De modaliteiten van deze aanpassing worden bij koninklijk besluit vastgesteld.

Deze kredieten zijn gescheiden van degene die bestemd zijn voor de psycho-medisch-sociale centra. »

Art. 16.

Artikel 17 van dezelfde wet wordt vervangen door :

« Ieder jaar, vóór 31 maart, brengt de Minister van Openbaar Onderwijs verslag uit bij de Kamers over de aanwending van de kredieten van het fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband van de Staat over het afgelopen dienstjaar.

Jaarlijks geeft de Regering aan de Kamers rekenschap van de uitvoering van deze wet, wat het fonds voor hoger onderwijsgebouwen en studentenverblijven van de Staat betreft. »

AFDELING B.

Uitrusting.

Art. 17.

Een bijzonder en jaarlijks krediet van 200 miljoen wordt vier jaar lang op de begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs uitgetrokken om in de huidige behoeften van de onderwijsinrichtingen van de Staat inzake leermiddelen, meubilair, uitrusting en machines te voorzien.

CHAPITRE III.

Construction d'établissements scolaires
provinciaux et communaux.

Art. 18.

Il est créé un Fonds dénommé « Fonds des Constructions Scolaires provinciales et communales » en vue de subventionner à concurrence de 60 % les travaux énumérés ci-après :

construction, modernisation, agrandissement et aménagement des établissements provinciaux et communaux destinés aux enseignements gardien, primaire, moyen, normal, technique et artistique.

Art. 19.

Le Fonds est géré par le Ministre de l'Instruction Publique qui décide de l'opportunité des subventions.

Les projets sont soumis à l'examen et à l'accord du Ministre des Travaux Publics en ce qui concerne leur aspect technique. C'est ce dernier qui est chargé de la liquidation des subventions.

Art. 20.

Le Fonds est alimenté par une dotation annuelle de 600 millions de francs.

Cette dotation est adaptée à l'évolution du coût de la construction. L'adaptation se fera selon les modalités de l'arrêté royal prévu à l'article 15 de la présente loi.

Art. 21.

Chaque année le Ministre de l'Instruction publique arrête les comptes du Fonds. L'excédent des ressources de chaque exercice est porté en recette au budget de l'exercice suivant.

Art. 22.

Le Ministre de l'Instruction publique fait rapport au Parlement annuellement et avant le 31 mars sur l'utilisation des crédits de l'exercice écoulé.

CHAPITRE IV.

De l'homologation.

Art. 23.

Un système d'homologation sera instauré par le Roi dans l'enseignement normal et normal technique, dans l'enseignement moyen du degré inférieur et dans l'enseignement technique. Dans l'enseignement normal et normal technique, ce système d'homologation sera analogue à celui existant dans l'enseignement moyen.

HOOFDSTUK III.

Bouw van provinciale en gemeentelijke
onderwijsinrichtingen.

Art. 18.

Een fonds, genaamd « Fonds voor provinciale en gemeentelijke Schoolgebouwen », wordt opgericht ten einde de hierna opgesomde werken tot beloop van 60 % te subsidiëren :

bouw, modernisering, vergroting en inrichting van de provinciale en gemeentelijke inrichtingen voor bewaarschool-, lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs.

Art. 19.

Het Fonds wordt beheerd door de Minister van Openbaar Onderwijs, die beslist over de gepastheid van de toelagen.

Wat hun technisch aspect betreft dienen de ontwerpen voor onderzoek en akkoord onderworpen te worden aan de Minister van Openbare Werken. Deze laatste is met het uitbetalen van de toelagen belast.

Art. 20.

Het Fonds ontvangt een jaarlijkse dotatie van 600 miljoen frank.

Deze dotatie wordt aangepast aan de evolutie van de bouwkosten. De aanpassing zal gebeuren volgens de modaliteiten vastgesteld door het koninklijk besluit dat voorzien wordt in artikel 15 van deze wet.

Art. 21.

Ieder jaar sluit de Minister van Openbaar Onderwijs de rekeningen van het Fonds af. Het overschot der geldmiddelen van elk begrotingsjaar wordt als ontvangst geboekt op het budget van het volgend begrotingsjaar.

Art. 22.

Jaarlijks, en vóór 31 maart, brengt de Minister van Openbaar Onderwijs voor het Parlement verslag uit over de aanwending der kredieten van het afgelopen begrotingsjaar.

HOOFDSTUK IV.

Homologatie.

Art. 23.

Door de Koning zal een homologatiestelsel ingevoerd worden in het normaal- en het technisch normaalonderwijs, in het middelbaar onderwijs van de lagere graad en in het technisch onderwijs. In het normaal- en het technisch normaalonderwijs zal het afgestemd worden op het huidige homologatiestelsel in het middelbaar onderwijs.

CHAPITRE V.

Des établissements subventionnés.

Art. 24.

§ 1. — Dans l'enseignement gardien et primaire les règles actuelles d'admission aux subventions sont maintenues. Dans l'enseignement moyen, normal, technique et artistique les établissements ou sections d'établissements peuvent être admis aux subventions après un an de fonctionnement sur avis des services d'inspection. Si ces établissements ou sections d'établissements continuent à répondre aux conditions légales et réglementaires, cette admission aux subventions est reconduite d'année en année pour être confirmée au moment où les diplômes entrent en ligne de compte pour l'homologation ou au moment où l'établissement délivre des diplômes conformément aux dispositions réglementaires.

§ 2. — Une école ou section d'établissement d'enseignement gardien, primaire, moyen, normal, technique ou artistique est subventionnée lorsqu'elle se conforme aux dispositions légales et réglementaires concernant l'organisation des études et l'application des lois linguistiques.

Elle doit en outre :

1) adopter une structure existant dans l'enseignement de l'Etat ou approuvée par le Ministre de l'Instruction publique;

2) respecter un programme conforme aux prescriptions légales ou approuvé par le Ministre de l'Instruction publique;

3) se soumettre au contrôle et à l'inspection organisée par le Roi. Cette inspection porte spécialement sur les branches enseignées, le niveau des études et l'application des lois linguistiques à l'exclusion des méthodes pédagogiques.

4) être organisé par une personne physique ou morale qui en assume toute la responsabilité;

5) compter par classe, section, degré ou autres subdivisions le nombre minimum d'élèves fixé par arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres sauf dispense accordée en raison de circonstances particulières et exceptionnelles, par le Ministre de l'Instruction publique;

6) être établi dans des locaux répondant à des conditions d'hygiène et de salubrité;

7) disposer du matériel didactique et de l'équipement scolaire répondant aux nécessités pédagogiques;

8) former un ensemble pédagogique situé dans un même complexe de bâtiments ou, en tous cas, dans une même commune ou agglomération, le tout sauf dérogation accordée par le Roi dans des cas exceptionnels;

9) disposer d'un personnel susceptible de ne pas mettre en danger la santé des élèves et soumis dès lors au contrôle prévu à l'article 28, 4°;

10) se soumettre au régime des congés tel qu'il sera organisé par application de l'article 7 de la présente loi;

§ 3. — Lorsqu'un établissement scolaire ou une section d'établissement cesse de satisfaire aux conditions prévues les subventions sont retirées à dater de la notification ministé-

HOOFDSTUK V.

De gesubsidieerde inrichtingen.

Art. 24.

§ 1. — In het bewaarschoolonderwijs en het lager onderwijs blijven de huidige voorschriften betreffende de opnemings in de toelageregeling behouden. In het middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs zullen de inrichtingen of afdelingen van inrichtingen na een jaar werking in de toelageregeling kunnen opgenomen worden op advies van de inspectiediensten. Indien die inrichtingen of afdelingen van inrichtingen aan de wettelijke en reglementaire voorwaarden blijven voldoen, dan wordt deze opneming in de subsidiëring van jaar tot jaar verlengd, en ten slotte bevestigd op het ogenblik dat de diploma's voor homologatie in aanmerking komen of op het ogenblik dat de inrichting diploma's aflevert overeenkomstig de reglementaire voorschriften.

§ 2. — Een school of een afdeling van een inrichting voor bewaarschool, lager, middelbaar, normaal-, technisch of kunstonderwijs wordt gesubsidieerd, wanneer ze zich gedraagt naar de wettelijke en reglementaire bepalingen betreffende de inrichting der studiën en de toepassing van de taalwetten.

Bovendien moet zij :

1) een structuur aannemen, die in het Rijksonderwijs bestaat of die goedgekeurd is door de Minister van Openbaar Onderwijs;

2) een leerplan eerbiedigen, dat overeenstemt met de wettelijke voorschriften of dat door de Minister van Openbaar Onderwijs is goedgekeurd;

3) zich aan de door de Koning ingerichte controle en inspectie onderwerpen. Deze inspectie heeft in het bijzonder betrekking op de onderwezen vakken, het peil der studiën en de toepassing van de taalwetten, met uitsluiting van de pedagogische methodes;

4) ingericht zijn door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon die de gehele verantwoordelijkheid ervoor op zich neemt;

5) per klas, afdeling, graad of andere onderverdeling het minimum aantal leerlingen tellen, bepaald bij in Ministerraad overlegd koninklijk besluit, behoudens een door de Minister van Openbaar Onderwijs verleende vrijstelling met het oog op bijzondere en exceptionele omstandigheden;

6) gevestigd zijn in lokalen die aan de voorwaarden inzake hygiëne en woonbaarheid voldoen;

7) beschikken over een didactisch materieel en een schooluitrusting die beantwoorden aan de pedagogische vereisten;

8) een pedagogisch geheel vormen, dat gevestigd is in een zelfde complex van gebouwen of in elk geval in een zelfde gemeente of agglomeratie, dit alles behoudens afwijking door de Koning toegestaan in exceptionele gevallen;

9) beschikken over een personeel waarvan de gezondheidstoestand die van de leerlingen niet in gevaar brengt en dat dientengevolge onderworpen is aan de controle, voorzien bij artikel 28, 4°;

10) zich onderwerpen aan het stelsel dat, bij toepassing van artikel 7 van de onderhavige wet, het verlenen van verlof zal regelen;

§ 3. — Wanneer een onderwijsinrichting of een afdeling van een inrichting niet langer de gestelde voorwaarden vervult, zullen de toelagen ingehouden worden, te rekenen

rielle basée sur le manquement constaté. Elles seront rétablies au moment où sont à nouveau remplies toutes les conditions de subventionnement.

CHAPITRE VI.

Des subventions.

Art. 25.

Les frais de l'instruction donnée dans les établissements ou sections d'établissement d'enseignement organisés par les personnes publiques et privées sont à charge des pouvoirs organisateurs.

Toutefois l'Etat accorde aux établissements et aux sections d'établissement d'enseignement gardien, primaire, moyen, normal, technique et artistique visés à l'article 24 et qui répondent aux conditions légales et réglementaires :

- a) des subventions-traitements;
- b) des subventions de fonctionnement.

Des subventions d'équipement sont accordées dans les conditions prévues à l'article 34.

a) *Les subventions-traitements.*

Art. 26.

Les pouvoirs organisateurs des établissements subventionnés sont tenus d'accorder aux membres laïcs de leur personnel visés à l'article 27 des rétributions égales aux subventions-traitements accordées par l'Etat pour les intéressés.

Art. 27.

Les subventions-traitements sont accordées pour les membres du personnel directeur et enseignant ainsi que pour les surveillants-éducateurs. Elles ne sont pas accordées pour les surveillants des internats. Les prestations subsidiables sont fixées sur base des normes applicables à l'enseignement de l'Etat pour le même niveau d'enseignement, sauf en ce qui concerne les surveillants-éducateurs pour lesquels les normes sont doublées.

Art. 28.

Un établissement ou une section d'établissement d'enseignement ne reçoit des subventions de l'Etat que pour les membres de son personnel :

- 1) qui sont belges sauf dérogation accordée par le Roi;
- 2) qui ne sont pas privés de leurs droits civils et politiques;
- 3) qui possèdent les titres requis ou jugés suffisants conformément aux dispositions de l'article 29;
- 4) qui se trouvent dans des conditions telles qu'ils ne mettent pas en danger la santé de leurs élèves. Les règles appliquées au personnel de l'Etat en matière de contrôle du service de santé administratif sont étendues au personnel admis aux subventions, là où pareil contrôle n'est pas encore organisé par l'Etat;
- 5) qui ont prêté serment dans les termes fixés par l'article 2 du décret du 20 juillet 1831.

van de datum der ministeriële kennisgeving die steunt op de geconstateerde tekortkoming. Ze zullen opnieuw verleend worden, wanneer al de voorwaarden tot subsidiëring terug vervuld worden.

HOOFDSTUK VI.

Toelagen.

Art. 25.

De kosten van het onderricht, verstrekt in de inrichtingen of afdelingen van inrichtingen voor onderwijs, tot stand gebracht door openbare en private personen, vallen ten laste van de inrichtende machten.

Aan de inrichtingen en afdelingen van inrichtingen voor bewaarschool-, lager, middelbaar, normaal, technisch en kunstonderwijs, die bedoeld worden in artikel 24 en die aan de bij wet en verordening gestelde voorwaarden voldoen, verleent de Staat evenwel :

- a) weddetoelagen;
- b) werkingstoelagen.

Uitrustingstoelagen worden verleend volgens de in artikel 34 bepaalde voorwaarden.

a) *Weddetoelagen.*

Art. 26.

De inrichtende machten van de gesubsidieerde inrichtingen zijn gehouden aan hun lekenpersoneel, bedoeld in artikel 27, bezoldigingen te verlenen, die gelijk zijn aan de weddetoelagen die door de Staat voor de betrokkenen worden toegekend.

Art. 27.

Weddetoelagen worden voor de leden van het directie- en onderwijzend personeel en voor de studiemeesters-opvoeders verleend. Ze worden niet verleend voor de studiemeesters van de internaten. De te subsidiëren prestaties worden bepaald op grondslag van de normen die in het onderwijs van de Staat gelden voor dezelfde onderwijsgraad behalve wat de studiemeesters-opvoeders betreft, voor wie de normen verdubbeld worden.

Art. 28.

Een inrichting of een afdeling van een inrichting voor onderwijs ontvangt slechts staatsfoelagen voor haar personeelsleden :

- 1) die Belg zijn, behoudens afwijking toegestaan door de Koning;
- 2) aan wie hun burgerlijke en politieke rechten niet ontnomen zijn;
- 3) die in het bezit zijn van de vereiste bevoegdheidsbewijzen of wier bevoegdheidsbewijzen overeenkomstig de bepalingen van artikel 29 voldoende worden geacht;
- 4) wier gezondheidstoestand geen gevaar kan opleveren voor de gezondheid van de leerlingen. De op het Rijkspersoneel toepasselijke regeling inzake controle door de administratieve gezondheidsdienst, wordt uitgebreid tot het in de toelagering opgenomen personeel, daar waar een dergelijke controle door de Staat nog niet is ingevoerd;
- 5) die de eed hebben afgelegd zoals hij is bepaald in artikel 2 van het decreet van 20 juli 1831.

Art. 29.

Pour les membres laïcs du personnel qui possèdent les titres requis pour la même fonction dans l'enseignement de l'Etat la subvention-traitement d'activité est égale au traitement majoré des allocations diverses à laquelle l'intéressé aurait droit s'il était membre du personnel enseignant de l'Etat.

Pour les membres du personnel qui sans posséder les titres requis sont toutefois porteurs d'autres titres de capacité qu'il juge suffisants, le Roi détermine, les modalités de fixation des subventions-traitements.

Art. 30.

La subvention-traitement des membres prêtres ou religieux appartenant aux enseignements moyen, normal, technique et artistique est égale au minimum de la subvention-traitement qui serait allouée si l'intéressé était laïc.

Cette subvention-traitement est majorée de 15 % après 15 ans de service dans l'enseignement.

La subvention-traitement des membres du personnel prêtres ou religieux, appartenant aux enseignements gardien et primaire, est égale à 60 % de la subvention-traitement qui serait allouée si l'intéressé était laïc.

Art. 31.

Les membres du personnel des établissements subventionnés qui doivent interrompre leur service pour cause de maladie ou de maternité jouissent du régime appliqué dans les mêmes conditions au personnel des établissements de l'Etat.

b) *Les subventions de fonctionnement.*

Art. 32.

Des subventions de fonctionnement annuelles et forfaitaires sont accordées pour couvrir les frais résultant du fonctionnement de l'établissement, tels que chauffage, éclairage, force motrice, eau, gaz, approvisionnement, matières premières, frais de bureau, distributions des prix, location, renouvellement, entretien et nettoyage des locaux, du mobilier, du matériel, de l'outillage, de la bibliothèque et des laboratoires, transport et assurance des élèves, excursions scolaires.

Le montant des subventions, accordé par élève régulier, est de :

- 750 francs pour l'enseignement gardien;
- 1.000 francs pour l'enseignement primaire;
- 3.250 francs pour l'enseignement moyen;
- 3.750 francs pour l'enseignement normal.

Pour l'enseignement technique et artistique, le montant est fixé par le Roi, par degré et par section d'enseignement. Il varie de 3.250 francs à 4.250 francs pour l'enseignement de plein exercice et ne peut dépasser 900 francs pour l'enseignement à horaire réduit. Le montant de ces subventions, qui correspond au coût de la vie actuel, est majoré ou diminué en fonction de l'évolution de l'indice des prix de détail dans des conditions fixées par arrêté royal.

Art. 33.

Sans préjudice des dispositions dérogatoires prévues par la présente loi, l'intervention financière des provinces et des

Art. 29.

Voor het lekenpersoneel dat in het bezit is van de bevoegdheidsbewijzen, vereist voor dezelfde functie in het onderwijs van de Staat, is de activiteitsweddetoelage gelijk aan de wedde, verhoogd met de verschillende vergoedingen waarop de betrokkene aanspraak zou hebben, indien hij tot het onderwijzend Rijkspersoneel behoorde.

Voor het personeel dat niet in het bezit is van de vereiste bevoegdheidsbewijzen maar houder van andere bevoegdheidsbewijzen die Hij voldoende acht, bepaalt de Koning de wijze waarop de weddetoelagen worden vastgesteld.

Art. 30.

De weddetoelagen van priesters en kloosterlingen die tot het middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs behoren, is gelijk aan de minimumweddetoelage die zou worden uitgekeerd indien de betrokkene leek was.

Deze weddetoelage wordt na vijftien jaar dienst in het onderwijs met 15 % verhoogd.

De weddetoelage van priesters en kloosterlingen die tot het lager- en bewaarschoolonderwijs behoren is gelijk aan 60 % van de toelage die zou worden uitgetrokken indien de betrokkene leek was.

Art. 31.

De personeelsleden van de gesubsidieerde inrichtingen, die hun dienst wegens ziekte of bevalling moeten onderbreken, genieten het stelsel dat onder dezelfde voorwaarden van toepassing is op het personeel van de inrichtingen van de Staat.

b) *Werkingsstoelagen.*

Art. 32.

Jaarlijks worden forfaitaire werkingstoelagen verleend om de kosten te dekken, die verbonden zijn aan de werking van de inrichting, zoals verwarming, verlichting, drijfkracht, water- en gasvoorziening, bevoorradings, grondstoffen, bureaunkosten, prijsuitdeling, huur, vernieuwing, onderhoud en schoonmaken van lokalen, van meubilair, van materieel, van gereedschap, van bibliotheek en van laboratoria, vervoer en verzekering van leerlingen, schoolreizen.

Het bedrag der toelagen, verleend per regelmatige leerling, bedraagt :

- 750 frank voor het bewaarschoolonderwijs;
- 1.000 frank voor het lager onderwijs;
- 3.250 frank voor het middelbaar onderwijs;
- 3.750 frank voor het normaalonderwijs.

Voor het technisch onderwijs en het kunstonderwijs wordt het bedrag per graad en per afdeling van onderwijs door de Koning vastgesteld. Het gaat van 3.250 frank tot 4.250 frank voor het onderwijs met volledig leerplan en mag voor het onderwijs met beperkt leerplan niet hoger zijn dan 900 frank. Het bedrag van deze toelagen, dat overeenstemt met de huidige levensstandaard wordt volgens de schommelingen van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen verhoogd of verminderd, onder de voorwaarden bepaald bij koninklijk besluit.

Art. 33.

Onverminderd de afwijkende bepalingen, voorzien in de huidige wet, wordt de financiële tussenkomst van de pro-

communes au profit de l'enseignement libre est limitée à la tutelle sanitaire et aux avantages sociaux accordés aux élèves. Les provinces et communes ne peuvent faire aucune distinction entre les enfants quelles que soient les écoles qu'ils fréquentent. Elles n'ont toutefois aucune obligation vis-à-vis des enfants fréquentant les écoles de l'Etat.

Les décisions des conseils provinciaux et communaux sont communiquées au Ministre de l'Instruction Publique; elles peuvent être annulées par le Roi, pour violation de la loi ou pour lésion de l'intérêt général dans le délai de 40 jours à partir de leur communication.

c) Les subventions d'équipement.

Art. 34.

Dans les limites du crédit inscrit annuellement à cette fin au budget du Ministère de l'Instruction publique, des subventions d'équipement sont accordées par le Ministre aux établissements et aux sections d'établissement d'enseignement moyen, normal, technique et artistique répondant aux conditions légales et réglementaires, pour les aider à s'équiper ou à parfaire leur équipement en machines, outillage, appareils et instruments des ateliers, laboratoires, etc...

Le montant de ces subventions d'équipement est égal à 60 % de la valeur du matériel acquis suivant les règles établies par le Roi.

Les modalités d'octroi de ces subventions sont fixées par arrêté royal délibéré en conseil des Ministres.

d) Dispositions communes aux subventions.

Art. 35.

Sans préjudice des poursuites pénales auxquelles elle peut donner lieu, toute déclaration fausse ou inexacte faite dans le but d'influencer le calcul du montant des subventions, peut entraîner pour l'établissement intéressé la privation, par arrêté royal motivé, des subventions pendant une période qui n'excèdera pas 6 mois par infraction. La restitution des sommes qui auraient été indûment versées à titre de subvention est exigée.

Art. 36.

Les subventions de fonctionnement et d'équipement sont payées au pouvoir organisateur de chaque établissement.

L'Etat paie directement et mensuellement les subventions-traitements aux membres du personnel des établissements libres. A cette fin, le Ministre de l'Instruction Publique peut leur imposer l'obligation de faire ouvrir à leur nom un compte de chèques postaux.

La règle du paiement direct des subventions-traitements n'est pas applicable au personnel religieux vivant en communauté ni aux chargés de cours occasionnels et confédérés.

Contrôle.

Art. 37.

Les subventions de fonctionnement et d'équipement doivent être affectées à l'établissement scolaire auquel elles sont attribuées et payées.

provincies en de gemeenten ten bate van het vrij onderwijs beperkt tot het gezondheidstoezicht en de aan de leerlingen verleende sociale voordelen. De provincies en de gemeenten mogen geen enkel onderscheid maken tussen de kinderen, welke scholen die ook bezoeken. Zij hebben evenwel geen enkele verplichting tegenover de kinderen die de Rijks-scholen bezoeken.

De beslissingen van de provincie- en gemeenteraden worden aan de Minister van Openbaar Onderwijs medegedeeld; de Koning kan ze wegens overtreding van de wet of strijdigheid met het algemeen belang vernietigen binnen een termijn van 40 dagen, te rekenen vanaf de mededeling.

c) Uitrustingstoelagen.

Art. 34.

Binnen de grenzen van het daartoe jaarlijks op de begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs uitgetrokken krediet, verleent de Minister van Openbaar Onderwijs uitrustingstoelagen aan de inrichtingen en afdelingen van het middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs die aan de bij wet en verordening vastgestelde voorwaarden voldoen, om hen te helpen bij hun uitrusting of om hun uitrusting in machines, gereedschap, toestellen, en instrumenten voor werkplaatsen, laboratoria enz. aan te vullen.

Het bedrag van de uitrustingstoelagen is gelijk aan 60 % van de waarde van het materieel dat is aangeschaft overeenkomstig door de Koning vastgestelde regelen.

De regelen voor de toekenning van deze toelagen worden vastgesteld bij in Ministerrad overlegd koninklijk besluit.

d) Gemeenschappelijke beschikking en met betrekking tot de toelagen.

Art. 35.

Onverminderd de strafvervolgung waartoe zij aanleiding zou geven, kan elke valse of onnauwkeurige verklaring, afgelegd met de bedoeling om de berekening van het bedrag der toelagen te beïnvloeden, voor de betrokken inrichting medebrengen dat de toelagen bij gemotiveerd koninklijk besluit worden ingehouden gedurende een periode van niet meer dan zes maanden voor elke overtreding. De terug-gave van de ten onrechte als toelage gestorte bedragen wordt geëist.

Art. 36.

De werkings- en uitrustingstoelagen worden uitbetaald aan de inrichtende macht van elke school.

De Staat betaalt de weddetoelagen rechtstreeks en maandelijks aan de leden van het personeel van de vrije inrichtingen. Te dien einde kan de Minister van Openbaar onderwijs hen verplichten, op hun naam een postchequerekening te openen.

De regel van directe betaling van de weddetoelagen is niet toepasselijk op het kloosterlingenpersoneel dat in gemeenschap leeft evenmin als op toevallige les- en voor-drachtgevers.

Controle.

Art. 37.

Werkings-en uitrustingstoelagen moeten worden aangewend voor de schoolinrichting waaraan zij toegekend en uitbetaald worden.

Le Roi détermine :

- 1° les modalités suivant lesquelles les écoles introduisent leur demande de subvention;
- 2° les mesures de contrôle, notamment en ce qui concerne l'affectation de ces subventions.

CHAPITRE VII.

Modifications aux lois coordonnées du 20 août 1957 sur l'enseignement primaire.

Art. 38.

L'article 32 est remplacé par la disposition suivante :

« Article 32. — § 1. — Le Conseil communal arrête le traitement des instituteurs et institutrices primaires et gardiennes ainsi que celui des chefs d'école conformément au statut pécuniaire applicable au personnel de l'enseignement primaire et gardien de l'Etat.

§ 2. — Dans les communes de plus de 100.000 habitants le Conseil communal est autorisé à accorder aux membres du personnel enseignant des écoles primaires et gardiennes communales un supplément de traitement qui ne peut être supérieur à 10 % des traitements établis au § 1. S'il accorde ce supplément il peut également l'accorder au personnel de l'enseignement libre subventionné.

La classification des communes est déterminée par le chiffre de leur population tel qu'il ressort du résultat du dernier recensement général. Sont toutefois classées dans la catégorie des communes de plus de 100.000 habitants : la commune d'Ostende ainsi que les communes qui, au point de vue de l'allocation de foyer ou de résidence, sont réputées constituer les agglomérations bruxelloise, anversoise, liégeoise, gantoise et carolorégienne.

§ 3. — Les situations acquises individuellement seront respectées.

Les modalités d'application de ce principe seront arrêtées par le Roi. »

Art. 39.

§ 1. — L'intitulé de la section III, titre IV, est remplacé par l'intitulé suivant : « Dispositions communes aux écoles primaires subventionnées ».

§ 2. — 1° A l'article 50, § 1er, les mots : « de la religion et de la morale » sont supprimés.

2° Le même paragraphe est complété par un deuxième et troisième alinéa ainsi conçus :

« Dans les écoles officielles il comprend en outre l'enseignement de la religion et de la morale basée sur cette religion et de la morale non confessionnelle.

Dans les établissements privés subventionnés, il comprend soit l'enseignement de la religion et de la morale basée sur cette religion, soit l'enseignement de la morale non confessionnelle, soit ces deux enseignements ».

§ 3. — Aux articles 6, 51, § 1er, 54, 55, 56, 62, 76, 79, § 1er, et 80 les mots « école adoptée et adoptable » sont remplacés par les mots « école libre subventionnée ».

§ 4. — L'article 69, § 1er, alinéa 1er à 3me, est remplacé par les dispositions suivantes :

De Koning bepaalt :

- 1° de wijze waarop de scholen hun aanvraag tot subsidiëring indienen;
- 2° de controlemaatregelen, inzonderheid wat de aanwending van deze toelagen betreft.

HOOFDSTUK VII.

Wijzigingen aan de gecoördineerde wetten van 20 augustus 1957 op het lager onderwijs.

Art. 38.

Artikel 32 wordt door de volgende bepalingen vervangen :

« Artikel 32. — § 1. — De Gemeenteraad stelt de wedden van de onderwijzers, onderwijzeressen, bewaarschoolonderwijzeressen en schoolhoofden vast, overeenkomstig de bezoldigingsregeling die op het personeel van het lager en bewaarschoolonderwijs van de Staat toepassing vindt.

§ 2. — In de gemeenten met meer dan 100.000 inwoners is de Gemeenteraad gemachtigd aan de leden van het onderwijzend personeel van de gemeentelijke lagere scholen en bewaarscholen een weddetoeslag te verlenen, die niet meer mag bedragen dan 10 % van de in § 1 vastgestelde wedden. Indien hij deze bijslag verleent, kan hij hem ook aan het personeel van het gesubsidieerd vrij onderwijs toestaan.

De gemeenten zijn gerangschikt volgens hun bevolkingscijfer, zoals dit uit het resultaat van de jongste algemene volkstelling blijkt. In de klasse der gemeenten met meer dan 100.000 inwoners worden evenwel gerangschikt : de gemeente Oostende en de gemeenten die, wat het haardgeld en de standplaatstoelage betreft, worden geacht deel uit te maken van de agglomeraties Brussel, Antwerpen, Luik, Gent en Charleroi.

§ 3. — De individueel verworven toestanden zullen geëerbijdigd worden.

De Koning bepaalt de wijze waarop dit beginsel zal worden toegepast. »

Art. 29.

§ 1. — Het opschrift van afdeling III, titel IV, wordt door het volgende opschrift vervangen : « Bepalingen gemeen aan de gesubsidieerde lagere scholen. »

§ 2. — 1° In artikel 50, § 1, worden de woorden : « in de godsdienst en de zedenleer » geschrapt.

2° Dezelfde paragraaf wordt met een tweede en een derde lid aangevuld, luidende als volgt :

« In de officiële scholen omvat het bovendien het onderricht in de godsdienst en in de op die godsdienst berustende zedenleer, en in de niet confessionele zedenleer.

In de gesubsidieerde vrije inrichtingen omvat het, hetzij het onderricht in de godsdienst en in de op die godsdienst berustende zedenleer, hetzij het onderricht in de niet-confessionele zedenleer, hetzij deze twee leervakken ».

§ 3. — In de artikelen 6, 51, § 1, 54, 55, 56, 62, 76, 79, § 1, en 80 worden de woorden : « aangenomen en aanneembare scholen » vervangen door « gesubsidieerde vrije scholen ».

§ 4. — Artikel 69, § 1, eerste tot derde lid, wordt door de volgende bepalingen vervangen :

« La province supporte la charge financière qu'implique la délivrance gratuite des livres et objets classiques aux élèves des écoles gardiennes et primaires subventionnées, y compris les élèves des quatrièmes degrés.

» Le Roi fixe annuellement et forfaitairement le montant de l'intervention provinciale.

» Celle-ci est versée aux communes et aux directions des écoles privées sur états certifiés exacts par l'inspection scolaire ».

§ 5. — A l'article 79, § 1er, les mots « la morale » sont remplacés par « la morale confessionnelle ».

CHAPITRE VIII.

Des pensions.

Art. 40.

Tout membre du personnel admis aux subventions et en fonction au 1er septembre 1958 ou entré en fonction après cette date peut faire valoir ses droits à une pension à charge du Trésor public s'il remplit les conditions fixées par la législation qui lui serait applicable s'il faisait partie du personnel enseignant de l'Etat.

CHAPITRE IX.

De l'interdiction de pratiques déloyales.

Art. 41.

Toute activité et propagande politiques sont interdites dans les établissements d'enseignement organisés par les personnes publiques et dans les établissements d'enseignement libre subventionnés.

Toute pratique déloyale est de même interdite dans la concurrence entre ces établissements. La propagande en faveur d'un enseignement doit rester objective et exempte de toute attaque contre un autre enseignement.

Art. 42.

Il est créé auprès du Ministère de l'Instruction publique une Commission qui a pour mission d'examiner les infractions aux dispositions de l'article 41 et de proposer les mesures ou sanctions à prendre.

Le Roi détermine les règles de fonctionnement et de procédure de la commission dont les membres sont choisis parmi les magistrats en fonction, émérites ou honoraires. Il fixe la durée du mandat des membres et établit les règles de la suppléance.

Art. 43.

Lorsque des infractions aux dispositions de l'article 41 sont portées à sa connaissance, le Ministre de l'Instruction publique décide s'il y a lieu de saisir la commission prévue à l'article 42.

Sur avis de cette commission, il propose au Roi de prendre ou prend des peines disciplinaires à l'égard des membres du personnel de l'Etat et il invite les autorités ou personnes responsables à prendre, à l'égard des membres du personnel de l'enseignement subventionné, les peines disciplinaires qu'il juge adéquates.

« De province draagt de financiële last verbonden aan het kosteloos verstrekken van leerboeken en schoolbehoeften aan leerlingen, ook uit de vierde graad, van gesubsidieerde bewaarscholen en lagere scholen.

» De Koning bepaalt jaarlijks en forfaitair het bedrag van de provinciebijdrage.

» Deze wordt aan de gemeenten en aan de directies van vrije scholen uitgekeerd op grond van door de schoolinspectie echt verklaarde staten ».

§ 5. — In artikel 79, § 1, wordt het woord : « zedenleer » vervangen door : « confessionele zedenleer ».

HOOFDSTUK VIII.

Pensioenen.

Art. 40.

Ieder personeelslid, in de toelageregeling opgenomen en in dienst op 1 september 1958 of na die datum in dienst getreden, mag zijn rechten op een pensioen ten laste van de Schatkist laten gelden, wanneer hij zich in de voorwaarden bevindt vereist door de wet die op hem toepasselijk zou zijn, indien hij tot het onderwijzend personeel van de Staat zou behoren.

HOOFDSTUK IX.

Verbod van laakbare praktijken.

Art. 41.

Elke politieke activiteit en propaganda zijn verboden in de onderwijsinrichtingen ingericht door openbare personen en in de gesubsidieerde vrije inrichtingen voor onderwijs.

Iedere oneerlijke praktijk is ook verboden in de concurrentie onder de inrichtingen. Propaganda voor een bepaald onderwijs moet objectief blijven en mag geen gebruik maken van aanvallen tegen een ander onderwijs.

Art. 42.

Bij het Ministerie van Openbaar Onderwijs wordt een commissie ingesteld met als opdracht de overtredingen van het bepaalde in artikel 41 te onderzoeken en de te treffen maatregelen of sancties voor te stellen.

De Koning bepaalt de regelen betreffende de werking en de procedure van de commissie waarvan de leden worden gekozen uit in dienst zijnde, emeritus- of ere-magistraten. Hij bepaalt de duur van het mandaat der leden en stelt de vervangingsregelen vast.

Art. 43.

Wanneer de Minister van Openbaar Onderwijs kennis krijgt van overtredingen van het bepaalde in artikel 41, beslist hij of de zaak voor de in artikel 42 bedoelde commissie moet worden gebracht.

Op advies van deze commissie stelt hij aan de Koning voor, tuchtmaatregelen tegen leden van het personeel van het Rijk te nemen of neemt hij die zelf, en verzoekt de verantwoordelijke autoriteiten of personen tegen leden van het personeel van het gesubsidieerd onderwijs de tuchtmaatregelen te treffen die hij dienstig acht.

Art. 44.

Toute infraction aux dispositions du présent chapitre ainsi que le refus de prendre les sanctions disciplinaires proposées par le Ministre de l'Instruction publique, peuvent entraîner la suppression partielle ou totale, temporaire ou définitive, des subventions de fonctionnement à l'établissement en cause.

CHAPITRE X.

Commissions paritaires.

Art. 45.

§ 1. — Après consultation des groupements les plus représentatifs des pouvoirs organisateurs et du personnel de l'enseignement libre subventionné, le Roi institue des commissions paritaires. Ces commissions ont compétence soit pour tout le territoire du royaume, soit pour une partie de celui-ci, soit pour un degré d'enseignement ou pour plusieurs degrés d'enseignement.

§ 2. — L'arrêté royal instituant une commission paritaire nationale ou régionale est publié au *Moniteur belge*.

Il fait connaître la dénomination, la compétence et la composition de la commission paritaire.

§ 3. — Le règlement général des commissions paritaires est établi par arrêté royal. Chaque commission élabore son règlement d'ordre intérieur particulier, sous réserve d'approbation du Ministre.

§ 4. — Les commissions paritaires sont composées :

1° d'un nombre égal de représentants des pouvoirs organisateurs et de membres du personnel de l'enseignement libre subventionné; il y a autant de membres suppléants que de membres effectifs pour chaque catégorie;

2° d'un président et d'un vice-président;

3° de référendaires;

4° d'un secrétaire et d'un secrétaire adjoint.

Le groupe des représentants des pouvoirs organisateurs et le groupe des membres du personnel, membres d'une commission, peuvent se faire accompagner par des conseillers techniques dont le nombre maximum sera déterminé par le règlement d'ordre intérieur visé au § 3.

§ 5. — Le nombre de membres de chaque commission paritaire est fixé par arrêté royal; chaque commission comprend au moins quatre membres effectifs, représentant les pouvoirs organisateurs et quatre membres effectifs représentant le personnel.

§ 6. — Ne peuvent être nommés membres que les personnes ayant appartenu, en Belgique, pendant cinq ans au moins, au type d'enseignement intéressé. Cette condition n'est toutefois pas exigée à l'égard des représentants des pouvoirs organisateurs.

§ 7. — Les membres effectifs et suppléants de la Commission sont nommés par le Roi, sur proposition des groupements dont il est question au § 1, et à défaut d'accord entre ceux-ci, sur proposition du Ministre de l'Instruction publique.

Art. 44.

Iedere overtreding van de bepalingen van dit hoofdstuk en de weigering de door de Minister van Openbaar Onderwijs voorgeschreven tuchtmaatregelen te treffen, kunnen leiden tot gedeeltelijke of gehele, tijdelijke of definitieve, afschaffing van de werkingstoelagen voor de betrokken inrichting.

HOOFDSTUK X.

Paritaire Comités.

Art. 45.

§ 1. — Na raadpleging van de meest representatieve groeperingen van de inrichtende machten en van het personeel van het gesubsidieerd vrij onderwijs, richt de Koning paritaire comités op. De bevoegdheid van deze comités strekt zich uit over het gehele grondgebied van het Koninkrijk of over een gedeelte ervan, hetzij over één onderwijsgraad of over verscheidene graden van onderwijs.

§ 2. — Het koninklijk besluit tot oprichting van een nationaal of gewestelijk paritair comité wordt in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt.

Het geeft de benaming, de bevoegdheid en de samenstelling van het paritair comité op.

§ 3. — Het algemeen reglement betreffende de paritaire comités wordt bij koninklijk besluit vastgesteld. Elk comité stelt, onder voorbehoud van de goedkeuring door de Minister, zijn eigen huishoudelijk reglement op.

§ 4. — De paritaire comités zijn samengesteld uit :

1° een gelijk aantal vertegenwoordigers van de inrichtende machten en leden van het personeel van het gesubsidieerd vrij onderwijs; er zijn voor elke categorie evenveel plaatsvervangende als effectieve leden;

2° een voorzitter en een ondervoorzitter;

3° referendarissen;

4° een secretaris en een adjunct-secretaris;

De groep van de vertegenwoordigers van de inrichtende machten en de groep van de leden van het personeel, leden van een comité, mogen zich technische adviseurs toevoegen, waarvan het maximumaantal bij het in § 3 bedoeld huishoudelijk reglement dient vastgelegd.

§ 5. — Het aantal leden van elk paritair comité wordt bij koninklijk besluit bepaald, elk comité bestaat uit minstens vier effectieve leden, vertegenwoordigers van de inrichtende machten, en vier effectieve leden, vertegenwoordigers van het personeel.

§ 6. — Slechts personen, die, in België, gedurende ten minste vijf jaar tot het betrokken onderwijstype hebben behoord, kunnen tot leden worden benoemd. Deze vereiste geldt echter niet voor de vertegenwoordigers van de inrichtende machten.

§ 7. — De effectieve en plaatsvervangende leden van het comité worden door de Koning benoemd op voordracht van de in § 1 bedoelde groeperingen en; zo deze geen overeenstemming bereiken, op voordracht van de Minister van Openbaar Onderwijs.

§ 8. — Les présidents et vice-présidents sont choisis par le Roi parmi les personnes compétentes en la matière, indépendantes des intérêts dont la commission peut avoir à connaître. Ces référendaires, secrétaires et secrétaires adjoints sont nommés par le Ministre de l'Instruction publique.

L'exercice des fonctions de président et de vice-président est incompatible avec les mandats de membres d'une des chambres législatives.

§ 9. — Les commissions paritaires ont principalement pour mission :

- a) de délibérer sur les conditions générales de travail;
- b) de prévenir ou de concilier tout différend qui menacerait de s'élever ou se serait élevé entre les pouvoirs organisateurs et les membres du personnel enseignant.

Le Ministre de l'Instruction publique peut inviter ces Commissions à établir dans le délai qu'il fixe un statut de stabilité d'emploi et un statut de régime disciplinaire applicables au personnel de l'enseignement libre subventionné.

§ 10. — Les décisions des commissions sont prises à l'unanimité des membres présents. Les présidents, vice-présidents, conseillers, référendaires et secrétaires n'ont pas voix délibérative.

§ 11. — A la demande de la Commission ou d'une organisation représentative un arrêté royal peut donner force obligatoire aux décisions prises.

Dans le cas où celles-ci ne sont pas rendues obligatoires le Ministre de l'Instruction Publique fait connaître à la Commission les raisons pour lesquelles il n'a pas donné suite à cette demande.

§ 12. — Est considérée comme nulle et non avenue, toute clause d'un règlement d'ordre intérieur ou d'une convention particulière qui est contraire aux dispositions rendues obligatoires en vertu du paragraphe précité.

§ 13. — L'exécution des décisions rendues obligatoires conformément au § 11 est surveillé sans préjudice des devoirs qui incombent aux officiers de police judiciaire, par des fonctionnaires désignés par arrêtés royaux qui déterminent leurs attributions.

§ 14. — Ces fonctionnaires ont la libre entrée des locaux où les membres du personnel enseignant et administratif exercent leur mission.

Les chefs d'établissement ainsi que les membres du personnel administratif sont tenus de leur fournir les renseignements dont ils ont besoin pour s'acquitter de leur mission.

En cas d'infraction, ces fonctionnaires dressent des procès-verbaux qui font foi jusqu'à preuve du contraire.

Une copie du procès-verbal est remise, dans les huit jours, au contrevenant, à peine de nullité.

§ 15. — Toute infraction aux décisions, rendues obligatoires conformément au § 11, est punie d'une amende de 100 à 100.000 francs. L'amende est encourue autant de fois qu'il y a de personnes employées en contravention des dites décisions, sans que le total des amendes puisse dépasser 200.000 francs.

Ces peines prévues à l'alinéa précédent sont applicables à tout membre du personnel qui contrevient aux mêmes dispositions.

§ 8. — De voorzitters en ondervoorzitters worden door de Koning gekozen onder de ter zake bevoegde personen, die onafhankelijk staan tegenover de belangen waarvan het comité kan moeten kennis nemen. De referendarissen, secretarissen en adjunct-secretarissen worden benoemd door de Minister van Openbaar Onderwijs.

Het uitoefenen van de functies van voorzitter en van ondervoorzitter is onverenigbaar met de opdracht als lid van een der Wetgevende Kamers.

§ 9. — De paritaire comités hebben hoofdzakelijk als opdracht :

- a) te beslissen over de algemene arbeidsvoorwaarden;
- b) elk geschil te voorkomen of bij te leggen, dat tussen de inrichtende machten en de leden van het onderwijzend personeel zou dreigen op te rijzen of zou ontstaan zijn.

De Minister van Openbaar Onderwijs kan deze comités verzoeken binnen de door hem te bepalen termijn, een statuut voor de stabiliteit van betrekking en een disciplinair statuut vast te stellen, toepasselijk op het personeel van het gesubsidieerd vrij onderwijs.

§ 10. — De beslissingen van de comités worden bij eenparigheid van stemmen van de aanwezige leden getroffen. De voorzitters, ondervoorzitters, adviseurs, referendarissen en secretarissen zijn niet stemgerechtigd.

§ 11. — Op verzoek van het comité of van een vertegenwoordigende organisatie kan een koninklijk besluit aan de getroffen beslissingen bindende kracht geven.

De Minister van Openbaar Onderwijs laat, in geval dat aan deze beslissingen geen bindende kracht wordt verleend, aan het comité de redenen kennen, waarom hij op dit verzoek niet is ingegaan.

§ 12. — Iedere clause van een huishoudelijk reglement of van een bijzondere overeenkomst, die met de krachtens voormelde paragraaf bindend gemaakte bepalingen in strijd is, wordt als nietig en ongeldig beschouwd.

§ 13. — Over de uitvoering van de overeenkomstig § 11 bindend gemaakte beslissingen wordt, onverminderd de plichten die aan de officieren van de gerechtelijke politie zijn opgelegd, toezicht uitgeoefend door de ambtenaren aangesteld bij koninklijke besluiten, die hun bevoegdheid bepalen.

§ 14. — Deze ambtenaren hebben vrije toegang tot de lokalen waar de leden van het onderwijzend en administratief personeel hun ambt uitoefenen.

De inrichtingshoofden, evenals de leden van het administratief personeel zijn ertoe gehouden hun de inlichtingen te verstrekken, die ze voor het vervullen van hun opdracht nodig hebben.

In geval van inbreuk maken de ambtenaren processen-verbaal op, die rechtsgeldig zijn tot de levering van het tegenbewijs.

Een afschrift van het proces-verbaal wordt, op straf van nietigheid, binnen de acht dagen aan de overtreder overgemaakt.

§ 15. — Elke inbreuk op de overeenkomstig § 11 bindend gemaakte beslissingen wordt bestraft met een geldboete van 100 tot 100.000 frank. De geldboete wordt zoveel malen opgelopen als er personen in overtreding van genoemde beslissingen zijn te werk gesteld, zonder dat het totaal van de geldboeten 200.000 frank mag te boven gaan.

De bij het voorgaande lid voorziene straffen zijn toepasselijk op ieder lid van het personeel, dat dezelfde beslissingen overtreedt.

§ 16. — Les pouvoirs organisateurs et les chefs d'établissement ainsi que le personnel enseignant et administratif qui ont mis obstacle à la surveillance organisée en vertu de la présente loi, sont punis d'une amende de 26 à 100 francs, sans préjudice, s'il y a lieu, de l'application des peines édictées par les articles 269 à 274 du Code pénal.

§ 17. — Est puni d'une amende de 100 à 100.000 francs, quiconque a, dans le but d'induire en erreur, fait des déclarations inexactes au cours des enquêtes effectuées par les services de contrôle.

§ 18. — En cas de récidive dans l'année qui suit une condamnation encourue en vertu de la présente loi, les peines établies par les deux paragraphes précédents sont portées au double.

§ 19. — Les pouvoirs organisateurs sont civilement responsables du paiement des amendes prononcées à charge de leurs chefs d'établissement.

CHAPITRE XI.

Dispositions transitoires.

Art. 46.

Par dérogation à l'article 32, § 1er, des lois coordonnées sur l'enseignement primaire, le conseil communal continuera à fixer le supplément de direction conformément aux articles 32, § 3, et 36, 2°, anciens des mêmes lois, jusqu'à la date de l'entrée en vigueur de l'arrêté établissant les barèmes de chef d'école primaire et de chef d'école gardienne de l'Etat.

Art. 47.

En attendant une revision générale du régime des pensions permettant l'entrée en vigueur effective de l'article 40 de la présente loi :

1° les lois actuelles régissant les pensions des membres du corps enseignant restent d'application;

2° le système de la loi du 30 janvier 1954 régissant les pensions des membres du personnel des établissements privés de l'enseignement technique sert de base à l'octroi et au calcul de la pension des membres du personnel visés à l'article 40 pour lesquels la loi n'a pas encore institué de régime de pensions à charge du Trésor Public.

Toutefois, en ce qui concerne les services admissibles en matière de pensions pour ces mêmes personnes, l'article 3 alinéas 1 et 2, de la dite loi est remplacé par la disposition suivante :

« Article 3. — Outre les services déterminés à l'article 6 de la loi du 21 juillet 1844, sont susceptibles de conférer des droits à la pension, les services admissibles au regard des lois en vigueur qui régissent l'octroi et le calcul des pensions à charge du Trésor Public, rendue dans tout enseignement. De plus, sont également pris en considération les services non visés ci-dessus et prévus suite aux articles 29 et 30 de la présente loi.

§ 16. — De inrichtende machten, de schoolhoofden, alsmede het onderwijzend en administratief personeel die het krachtens deze wet georganiseerd toezicht hebben verhinderd, worden gestraft met een geldboete van 26 tot 100 frank, onverminderd, in voorkomend geval, de toepassing van de bij de artikelen 269 tot 274 van het Strafwetboek vastgestelde straffen.

§ 17. — Al wie in de loop van de door de controlediensten verrichte onderzoekingen, onjuiste verklaringen aflegt met het doel deze dienst op een dwaalspoor te brengen, wordt met een geldboete van 100 tot 100.000 frank gestraft.

§ 18. — Bij herhaling binnen het jaar dat volgt op een krachtens deze wet opgelopen veroordeling, worden de bij de voorgaande twee paragrafen vastgestelde straffen verdubbeld.

§ 19. — De inrichtende machten zijn burgerlijk aansprakelijk voor de betaling van de geldboeten, uitgesproken ten laste van hun schoolhoofden.

HOOFDSTUK XI.

Overgangsbepalingen.

Art. 46.

Bij afwijking van artikel 32, § 1, van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, zal de gemeenteraad de bestuursvergoeding blijven vaststellen overeenkomstig de vroegere artikelen 32, § 3, en 36, 2°, van dezelfde wetten, tot de dag van inwerkingtreding van het besluit houdende vaststelling van de weddeschalen van schoolhoofd van een lagere school en van schoolhoofd van een bewaarschool van de Staat.

Art. 47.

In afwachting dat een algemene herziening van het pensioenstelsel de effectieve inwerkingtreding van artikel 40 van deze wet mogelijk maakt :

1° blijven de huidige wetten tot regeling van de pensioenen der leden van het onderwijzend personeel van kracht;

2° dient het stelsel van de wet van 30 januari 1954, tot regeling van de pensioenen der leden van het personeel der privé-inrichtingen voor technisch onderwijs, tot grondslag voor het toekennen en berekenen van het pensioen der leden van het personeel bedoeld in artikel 40, voor wie de wet nog geen pensioenregeling ten laste van de Schatkist heeft ingesteld.

Wat evenwel de diensten betreft, die inzake pensioenen voor diezelfde personen kunnen aanvaard worden, wordt artikel 3, 1ste en 2de lid, van de genoemde wet vervangen door de volgende bepaling :

« Artikel 3. — Buiten de diensten bepaald in artikel 6 van de wet van 21 juli 1844, kunnen voor het verlenen van recht op pensioen in aanmerking komen de in het ganse onderwijs gepresteerde diensten die, in vergelijking met de van kracht zijnde wetten tot regeling van de toekenning en de berekening der pensioenen ten laste van de Schatkist, aanvaardbaar zijn. Bovendien, komen de hierboven niet bedoelde diensten die ingevolge artikelen 29 en 30 van deze wet voorzien zijn, eveneens in aanmerking.

Pour ce qui concerne ces derniers services la justification établie en matière de subvention-traitement est également valable en matière de pension ».

Art. 48.

Par mesure transitoire et en attendant l'installation des commissions d'homologation prévues à l'article 23 de la présente loi, les diplômes délivrés par les enseignements intéressés conformément aux dispositions réglementaires qui leur sont propres seront prises en considération pour l'octroi des subventions.

Art. 49.

Dans l'enseignement normal et technique, en attendant l'installation des commissions d'homologation prévus à l'article 23 de la présente loi et ce par mesure transitoire :

1° les établissements ou sections d'établissement reconnus par l'Etat conformément aux dispositions des lois antérieures, continueront à bénéficier des prérogatives qui étaient attachées à cette appellation quant à la délivrance des diplômes, si ces établissements ou sections d'établissement remplissent les conditions prévues à l'article 24 § 2 1°, 2°, 3°, 4°, 6°, 7°, 8°, 9° et 10° de la présente loi;

2° le Roi, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, pourra accorder dans les mêmes conditions, à des établissements ou sections d'établissement organisés par les provinces, les communes ou des personnes privées, le droit de délivrer des diplômes reconnus par l'Etat;

3° les titres arrêtés par le Roi ne peuvent être conférés que par les établissements ou sections d'établissement organisés, soit par l'Etat, soit par les établissements subventionnés par lui pendant le temps où ils bénéficient de ces subventions, de même que par les établissements ou sections d'établissement autorisés à délivrer des diplômes reconnus, conformément aux dispositions du présent article n° 1 et 2, ou par des jurys constitués à cette fin par le Gouvernement.

Le Roi règle l'organisation et le fonctionnement de ces jurys.

Il fixe les droits d'inscription aux examens.

CHAPITRE XII.

Abrogatoire.

Art. 50.

Sont abrogés :

1. — la loi du 9 avril 1955 réglant l'octroi, par les communes, de suppléments de traitements au personnel enseignant des écoles primaires et gardiennes et leur financement;

2. — l'article 15 de la loi du 14 mai 1955, sur l'enseignement artistique pour autant qu'elle vise les établissements d'enseignement artistique autres que les écoles de musique;

3. — l'article 46 de la loi du 27 juillet 1955 fixant les règles d'organisation de l'enseignement de l'Etat, des provinces et des communes, et de subvention, par l'Etat, d'établissements d'enseignement moyen, normal et technique;

Wat deze laatste diensten betreft geldt de verantwoording, zoals ze bepaald is voor de weddetoelagen, eveneens inzake pensioen ».

Art. 48.

In afwachting dat de homologatiecommissies, voorzien in artikel 23 van deze wet, worden ingesteld, zullen, bij wijze van overgangsmaatregel, de diploma's, die door de betrokken onderwijstypen worden uitgereikt overeenkomstig de voorschriften van de voor hen geldende verordeningen, in aanmerking genomen worden voor de toekenning van de toelagen.

Art. 49.

In het normaal- en technisch onderwijs, in afwachting dat de homologatiecommissies, voorzien in artikel 23 van deze wet, worden ingesteld en bij wijze van overgangsmaatregel :

1° zullen de inrichtingen of afdelingen van inrichtingen, door de Staat overeenkomstig de bepalingen van de vroegere wetten erkend verder de voorrechten blijven genieten, die aan deze benaming verbonden waren inzake het uitreiken van diploma's, indien deze inrichtingen of afdelingen van inrichtingen de voorwaarden vervullen vastgesteld in artikel 24, § 2 — 1°, 2°, 3°, 4°, 6°, 7°, 8°, 9° en 10° van deze wet.

2° kan de Koning door een besluit overlegd in Ministeraad, onder dezelfde voorwaarden aan inrichtingen of afdelingen van inrichtingen, ingericht door de provincies, gemeenten of private personen, het recht toekennen door de Staat erkende diploma's uit te reiken.

3° kunnen de door de Koning ingestelde titels alleen verleend worden door de inrichtingen of afdelingen van inrichtingen ingericht door de Staat of door door hem gesubsidieerde inrichtingen gedurende de tijd dat zij deze toelagen genieten, ofwel door inrichtingen of afdelingen van inrichtingen die overeenkomstig het bepaalde in het 1° en het 2° van dit artikel, de toelating ontvingen erkende diploma's uit te reiken ofwel door de examencommissies met dit doel door de Regering samengesteld.

De inrichting en de werking van deze examencommissies worden door de Koning bepaald.

Hij stelt het bedrag van de inschrijving voor de examens vast.

HOOFDSTUK XII.

Opheffingsbepalingen.

Art. 50.

Worden opgeheven :

1. — de wet van 9 april 1955 tot regeling van de toekenning, door de gemeenten, van weddetoelagen aan het onderwijzend personeel van de lagere scholen en van de bewaarscholen, en de financiering daarvan;

2. — artikel 15 van de wet van 14 mei 1955 tot regeling van het kunstonderwijs, in zover zij betrekking heeft op andere inrichtingen voor kunstonderwijs dan de muziek-scholen;

3. — artikel 46 van de wet van 27 juli 1955 houdende regelen inzake inrichting van het onderwijs van de Staat, de provincies en de gemeenten, en inzake subsidiëring door de Staat, van inrichtingen voor middelbaar, normaal- en technisch onderwijs;

4. — la loi du 28 juillet 1955 réglant l'enseignement de la religion et l'enseignement de la morale dans les établissements d'enseignement secondaire de l'Etat;

5. — les articles 15 à 19, 26, 28 à 30, 33 à 48, 50 à 57, 75 et 76 des lois coordonnées sur l'enseignement moyen du 30 avril 1957;

6. — les articles 5 à 8, 12 à 31, 33 à 40, 43 à 46, 49 des lois coordonnées sur l'enseignement normal du 30 avril 1957;

7. — a) les articles 4, alinéas 2, 3 et 4, 19, 28, § 2, 30 à 41, 43 à 55, 57 à 64, 68, 69 alinéa 2, 70 et 71 des lois coordonnées sur l'enseignement technique du 30 avril 1957;

b) les mots « et notamment sur celles qui sont prévues aux articles 39, 49, 51, 52 et 53. » de la dernière phrase du 1er alinéa de l'article 66 des lois coordonnées sur l'enseignement technique du 30 avril 1957;

8. — les articles 7 modifié par l'article 1er de la loi du 17 mars 1958, 16 à 19, 33 à 37, 38 modifié par la loi du 31 décembre 1957, 39 à 45, 46 modifié par la loi du 17 mars 1958, 47 à 49, 52, 53, 68, 70 modifié par la loi du 21 avril 1958, 72, 73, 75, alinéa 2, 77, 78 et 82 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire du 20 août 1957;

9. — les articles 7, alinéa 3, et 8 de la loi du 22 avril 1958 portant création d'un Fonds des Constructions scolaires et parascolaires de l'Etat et d'un Fonds des Constructions de l'enseignement supérieur et des cités universitaires de l'Etat.

CHAPITRE XIII.

Autorisation de coordination.

Art. 51.

Le Roi peut coordonner les dispositions en vigueur des lois organiques de l'enseignement primaire, de l'enseignement normal, de l'enseignement moyen, de l'enseignement technique et de l'enseignement artistique avec les modifications expresses ou implicites que ces lois ont ou auront subies au moment où les coordinations seront réalisées.

A cette fin il peut :

1° modifier l'ordre et la numérotation des titres, chapitres, sections et articles des lois à coordonner et les regrouper sous d'autres divisions;

2° modifier les références contenues dans les lois à coordonner en vue de les mettre en concordance avec la numérotation nouvelle;

3° modifier la rédaction des dispositions à coordonner en vue d'assurer leur concordance et d'uniformiser la terminologie.

CHAPITRE XIV.

Dispositions finales.

Art. 52.

Les contrats d'adoption en vertu desquels les provinces et les communes subventionnent des établissements d'ensei-

4. — de wet van 28 juli 1955 houdende regelen inzake het onderricht in de godsdienst en het onderricht in de zedenleer in de Rijksinrichtingen voor secundair onderwijs;

5. — artikelen 15 tot 19, 26, 28 tot 30, 33 tot 48, 50 tot 57, 75 en 76 van de gecoördineerde wetten op het middelbaar onderwijs, coördinatie van 30 april 1957;

6. — artikelen 5 tot 8, 12 tot 31, 33 tot 40, 43 tot 46, 49 van de gecoördineerde wetten op het normaalonderwijs, coördinatie van 30 april 1957;

7. — a) de artikelen 4, 2de, 3de en 4de lid, 19, 28, § 2, 30 tot 41, 43 tot 55, 57 tot 64, 68, 69, 2de lid, 70 en 71 van de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs, coördinatie van 30 april 1957;

b) de woorden « en namelijk over diegene die bedoeld zijn in de artikelen 39, 49, 51, 52 en 53 » van de laatste zin van het 1ste lid van artikel 66 van de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs, coördinatie van 30 april 1957;

8. — de artikelen 7 gewijzigd door artikel 1 van de wet van 17 maart 1958, 16 tot 19, 33 tot 37, 38 gewijzigd door de wet van 31 december 1957, 39 tot 45, 46 gewijzigd door de wet van 17 maart 1958, 47 tot 49, 52, 53, 68, 70 gewijzigd door de wet van 21 april 1958, 72, 73, 75, 2de lid, 77, 78 en 82 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, coördinatie van 20 augustus 1957;

9. — artikel 7, 3de lid, en artikel 8 van de wet van 22 april 1958, houdende oprichting van een Fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband van het Rijk en van een Fonds voor hoger-onderwijsgebouwen en studentenverblijven van het Rijk.

HOOFDSTUK XIII.

Machtiging tot coördineren.

Art. 51.

De Koning kan de van kracht zijnde bepalingen van de organieke wetten tot regeling van het lager onderwijs, van het normaalonderwijs, van het middelbaar onderwijs, van het technisch onderwijs en van het kunstonderwijs coördineren met de uitdrukkelijke of impliciete wijzigingen die deze wetten ondergingen of zullen ondergaan hebben, op het ogenblik dat de coördinatie wordt doorgevoerd.

Daartoe kan hij :

1° de volgorde en de nummering der titels, hoofdstukken, afdelingen en artikelen van de te coördineren wetten wijzigen en ze volgens andere indelingen hergroeperen;

2° de verwijzingen die voortkomen in de te coördineren wetten, wijzigen, ten einde ze met de nieuwe nummering te doen overeenstemmen;

3° de redactie van de te coördineren bepalingen wijzigen om onderlinge overeenstemming en eenvormigheid in de terminologie te bereiken.

HOOFDSTUK XIV.

Slotbepalingen.

Art. 52.

De aannemingscontracten krachtens dewelke provincies en gemeenten inrichtingen voor vrij onderwijs subsidiëren,

gnement libre, cessent d'avoir effet le 1er septembre 1958 en ce qui concerne les enseignements moyen, normal, technique et artistique, et le 1er janvier 1959 en ce qui concerne les enseignements gardien et primaire.

Art. 53.

La présente loi produit ses effets le 1er septembre 1958, sauf :

1° l'article 32, qui produit ses effets le 1er janvier 1959 en tant qu'il concerne les subventions de fonctionnement à accorder aux établissements et sections d'établissement d'enseignement gardien et primaire;

2° les articles 8, 12, alinéa 3, et 39 § 4, qui entrent en vigueur le 1er septembre 1959.

Donné à Bruxelles, le 15 avril 1959.

houden op van kracht te zijn vanaf 1 september 1958 voor het middelbaar, het normaal-, het technisch en het kunst-onderwijs en vanaf 1 januari 1959 voor het lager en het bewaarschoolonderwijs.

Art. 53.

Deze wet heeft uitwerking met ingang van 1 september 1958, behalve :

1° artikel 32, dat uitwerking heeft met ingang van 1 januari 1959, voor zover betreft de werkingstoelagen te verlenen aan inrichtingen en afdelingen van inrichtingen voor lager en bewaarschoolonderwijs;

2° de artikelen 8, 12, 3de lid en 39, § 4, die op 1 september 1959 in werking treden.

Gegeven te Brussel, de 15 april 1959.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

Le Ministre de l'Instruction publique,

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Openbaar Onderwijs,

Ch. MOUREAUX.